

Apotekets
års- och hållbarhetsredovisning
2019

Vi gör det
enklare att
må bra

3 Om Apoteket	Våra fem målområden
4 2019 i korthet	11 Hälsa
6 Vd-ord	13 Kunderbudande
8 Omvärld	16 Miljö
10 Affärsmodell	18 Medarbetare
	20 Lönsamhet

- 22 Förvaltningsberättelse
- 30 Vinstdisposition
- 31 Bolagsstyrningsrapport
- 37 Finansiella rapporter
- 45 Noter
- 67 Underskrifter
- 68 Revisionsberättelse

- 71 Flerårsöversikt
- 72 Alternativa resultatmått
- 74 Hållbarhetsredovisning
- 81 GRI-index
- 83 Styrelsen om hållbarhetsredovisningen
- 84 Revisors rapport över översiktlig granskning av hållbarhetsredovisningen

- 85 Styrelse och revisor
- 86 Företagsledning
- 87 Definitioner och ordlista
- 88 Om redovisningen, revision, kalendarium och kontakter

Om Apoteket

Apoteket vill vara Sveriges ledande hälsoaktör. Vi hjälper våra kunder på apotek och på nätet med läkemedel, rådgivning och egenvård. Vi har ett brett utbud av hälsotjänster och produkter som löser, lindrar och förebygger problem.

Inom vården hjälper våra farmaceuter regioner och kommuner att säkerställa säker och effektiv läkemedelsbehandling.

Apoteket har en viktig funktion i samhället samtidigt som vi verkar på en marknad med hård konkurrens. Det kräver att vi agerar ansvarsfullt och gör en hänsynsfull avvägning mellan många olika intressen. Vår avkastning går till svenska staten som är vår ägare.

Vår vision
är ett liv i hälsa

Vår ambition
är att vara Sveriges
ledande hälsoaktör

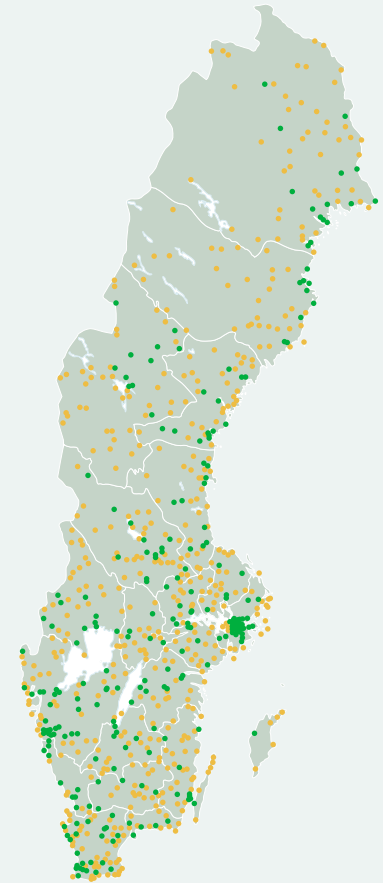
Vårt kundlöfte
är att göra det
enklare att må bra

Våra kärnvärden
är: trovärdiga, omtänk-
samma, engagerade
och initiativrika

55 Under 2019 hjälpte våra 3 047 medarbetare 55 miljoner kunder med produkter och råd kring läkemedelsanvändning och egenvård.

2,7 Vi har 2,7 miljoner medlemmar i vår kundklubb.

93 000 Varje dag har vi 93 000 kundmöten på våra apotek och på apoteket.se

Vi finns på 397 apotek och 603 apoteksombud utspridda över landet samt på apoteket.se och i appen Mitt apotek.

● Apotekets öppenvårdsapotek
● Apotekets ombud

2019 i korthet

Apoteket DosPac förenklar

Den nya tjänsten vänder sig till alla som använder många läkemedel under lång tid. Varje dospåse innehåller de läkemedel som ska tas vid ett och samma tillfälle och är tydligt märkt med personuppgifter, vad påsen innehåller och när medicinerna ska tas. Med DosPac är det enkelt att hålla koll på att man har tagit rätt medicin vid rätt tidpunkt.

Läs mer på sidan 14

Delägare i Doktor24

Under året utökade Apoteket samarbetet med Doktor24 och efter årets utgång i januari 2020, gick Apoteket in som delägare i den digitala vårdgivaren. Företagen ska utveckla nya digitala och fysiska vård- och hälso-tjänster i samarbete. Apotekets kunder ska erbjudas enkla och smarta lösningar som kompletterar de fysiska apoteken och farmaceuternas rådgivning.

Läs mer på sidan 11

Mer vaccin

150 000 svenskar vaccinerade sig på Apoteket under 2019. Listan på sjukdomar man kan undvika med ett stick hos Apoteket blir bara längre.

Läs mer på sidan 15

Kvalitet och pålitlighet

Apoteket har ett kvalitetsgranskat egenvårds-sortiment och vi tackar nej till produkter som inte håller måttet. Under året har vissa läkemedel varit svåra att få tag på. Vi gör allt vi kan för att våra kunder ska få tag på sin medicin.

Läs mer på sidan 14

NYCKELTAL

	2019	2018
Nettoomsättning, msek	20 321	20 083
Rörelseresultat, msek	365	509
Rörelsemarginal, %	1,8	2,5
Resultat efter skatt, msek	332	457
Resultat per aktie, kr	1 897	2 611
Operativt kassaflöde, msek	667	226
Räntebärande nettolåneskuld, msek	1 273	751
Skuldsättningsgrad, %	53	34
Räntabilitet på eget kapital, %	8,2	10,1
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	11,9	17,6
Medelantal anställda	3 047	3 023

Händelser i urval

Nya apotekskoncept

Två nya stora apotek öppnade vid norska gränsen, i Töcksfors och Nordby. Att hitta nya sätt att möta varierande kundbehov är centralt för Apotekets utveckling.

Stöd till sundare livsstil

Apoteket erbjuder Prius Health helt gratis. Nättjänsten som utvecklats av Göteborgs och Lunds universitet hjälper den som vill lägga om sina vanor i en sundare riktning.

Pris för allergikampanj

Under våren rullade Apotekets reklamfilm med allergiska zombies. Filmen, som belönades med ett av reklamsveriges finaste

pris, 100-wattaren, lyfte fram hur många pollenallergiker som mår dåligt i onödan på grund av felaktig medicinering.

Förändrade regionsavtal

Under februari lämnade Apoteket läkemedelförsörjningsavtalet med Region Uppsala. I maj började Apoteket leverera i enlighet med läkemedelsförsörjningsavtalet gällande primärvård, folk tandvård och kommunala förråd till Region Dalarna.

Pris för digital närvaro

Apoteket lyfte sig från 16:e plats till en stark andra plats i Bearing Points årliga ranking av 84 storbolags digitala kundinteraktion.

OMSÄTTNING

20 321

Nettoomsättningen för 2019 uppgick till 20 321 miljoner kronor.

RÖRELSEMARGINAL

1,8

Rörelseresultatet 2019 uppgick till 365 miljoner kronor och rörelsemarginalen till 1,8 procent.

MEDARBETARE

3 047

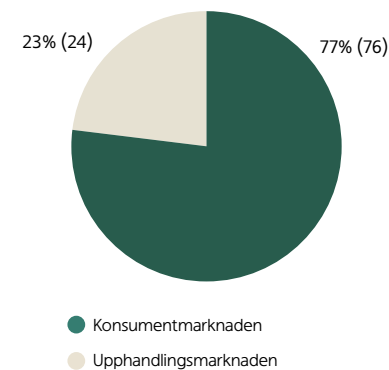
I genomsnitt hade Apoteket under året 3 047 anställda.

KUNDKLUBBSMEDLEMMAR

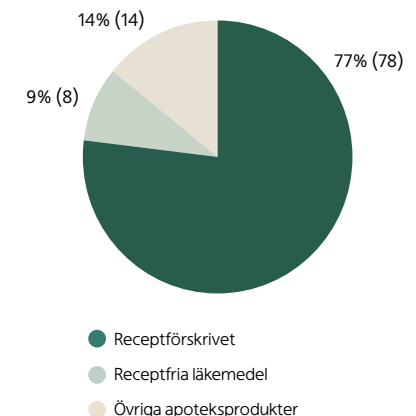
2 700 000

Apoteket har en av de största kundklubbarna i Sverige med 2,7 miljoner medlemmar 2019.

APOTEKETS FÖRSÄLJNING PER MARKNAD

APOTEKETS FÖRSÄLJNINGSMIX PÅ KONSUMENTMARKNADEN

Sammanlagd försäljning för butik och e-handel fördelat på respektive försäljningslag.

Ett år av utveckling och nysatsning

Apoteksmarknaden utvecklas i en allt snabbare takt och det kräver nya arbetssätt och en ständig förädling av kunderbudandet. Nu står Apoteket inför ytterligare en omställningsperiod. Delvis för att kundbeteenden och konkurrenssituationen förändras, men också för att ny teknik ger oss nya möjligheter.

En genomsnittlig dag kommer 93 000 personer till oss för att ta del av våra produkter och tjänster. Apoteket är ett kunskapsföretag och den farmaceutiska kompetensen är basen i allt vi gör. Vi känner ett stort ansvar för att hjälpa våra kunder med deras läkemedelsbehandling och ge dem stöd till bättre hälsa. Vår rådgivning skapar ett unikt värde som bygger förtroende och gör att man väljer att komma tillbaka.

Under 2019 ökade försäljningen till konsument med 2,5 procent och vi såg tillväxt i såväl butikerna som i e-handeln. Den totala försäljningen kunde summeras till 20 321 miljoner kronor vilket visar att vi behåller vår marknadsposition i en allt hårdare konkurrens.

Rörelsemarginalen uppgick till 1,8 procent vilket är lägre än vår långsiktiga målnivå. Nedgången i rörelsemarginal har till stor del påverkats av färre avtal och en stark prispress i våra regionupphandlade affärer.

Som ett led i att ständigt förbättra vårt kunderbudande fortsätter vi att hålla en hög investeringstakt i såväl vårt apoteksnät som i digitala lösningar. Vi arbetar också ständigt med att hitta synergier och smarta sätt att förenkla för kunden. Genom samarbetet med Doktor24 vill vi skapa moderna digitala och fysiska tjänster som hjälper våra kunder på helt nya sätt. Vi ser stora förbättringsmöjligheter för alla de som använder läkemedel under lång tid. Ambitionen är även att koppla ihop de lokala apoteken med ny teknik och digitala lösningar, samt underlätta för Apoteket att arbeta ännu tätare med flera olika aktörer inom vården.

För att Apoteket ska kunna bibehålla en hög utvecklingstakt under de kommande åren och samtidigt förbättra resultatet planerar vi att förändra och förbättra vissa arbetssätt samt skapa en effektiv organisation med lägre omkostnader.

Ett apotek i förändring

Apoteksmarknadens varor och tjänster är ofta unika, men i takt med att företag inom andra branscher breddar sortimentet med apoteksvaror så ökar konkurrensen.

Våra kunder rör sig mellan olika aktörer, såväl i butiker som på nätet, och det innebär att vi löpande måste utveckla och förbättra vårt erbjudande för att motsvara kundernas förväntningar och förtjäna deras förtroende. Våra kunder finns i hela Sverige och vi når alla invånare genom våra apotek, vår e-handel och våra apoteksombud.

Apoteket lägger stor kraft på att utveckla en sömlös kundupplevelse oavsett om man går till butiken eller handlar på apoteket.se. Med ny teknik och nya arbetssätt hoppas vi fortsätta förbättra tillgängligheten och möta kundernas krav på konkurrenskraftiga priser, smarta logistik- och leveranslösningar samt tillgång till rådgivning – oavsett om man bor i stadens mitt eller vid vägens slut.

”En genomsnittlig dag kommer 93 000 personer till Apoteket för att ta del av våra produkter och tjänster.”

”Kunder, medarbetare och ägare förväntar sig att Apoteket agerar som ett föredöme i allt vi gör”

Nya lösningar på morgondagens problem

De senaste åren har vi investerat för att utveckla vårt kunderbjudande. Vi har gått från 50 till 70 apotek som erbjuder vaccinationer och där har vi vaccinerat 150 000 personer, en fördubbling jämfört med föregående år.

Apoteket kan och vill göra mer för våra kunders hälsa och vi vet att våra medarbetare och vårt rikstäckande apoteksnät är en tillgång som kan utnyttjas ytterligare. För att tillgodose framtidens efterfrågan och behov kommer hälsosystemet att behöva förlita sig mer på egenvård, distansvård och digitala hälso- och läkemedelstjänster. Apoteket gör redan mycket av detta men har ambitionen att ständigt utveckla vårt kunderbjudande i tätt samarbete med vårdkedjans alla aktörer.

En hållbar affärsmodell

Kunder, medarbetare och ägare förväntar sig att Apoteket ska agera som ett föredöme i allt vi gör, och vi gör vårt bästa för att leva upp till högt ställda krav. Apoteket stödjer FN Global Compacts tio principer för mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorrup­tion, men vårt ansvar är givetvis bredare än så. När vi utvecklar vår affär gör vi det med de globala målen för hållbar utveckling för ögonen. Våra tjänster ska främja hälsa och vara tillgängliga för alla. Apoteket DosPac är ett bra exempel på hållbar affärsutveckling. Tjänsten, en smidig prenumerationstjänst för dosförpackade mediciner, hjälper våra kunder att fullfölja sin läkemedelsbehandling med snabbare återhämtning, färre läkarbesök och mindre överblivna läkemedel som resultat.

När vi bygger ut vår e-handel strävar vi efter att skapa smidiga kundlösningar som tar hänsyn till miljö och klimat. I några av våra största städer erbjuder vi gröna expressleveranser och alla handelsvaror vi säljer genomgår en kvalitetskontroll som värnar både människor och miljö.

Ett apoteksnät i utveckling

De senaste årens investeringar i apoteksnätet ger resultat, både i form av försäljning och fler kundbesök. Våra lokala apotek med kunniga medarbetare är stommen i vår verksamhet och under 2019 kunde vi öppna nio nya apotek. Speciellt glada är vi för de två nyöppnade gränshandelsapoteken. Här, på gränsen till Norge, testar vi ett helt nytt koncept för att tillmötesgå den speciella regionala efterfrågan. Vi har fått ett bra gensvar från våra norska kunder, vilket visar att apotekskundens konsumtionsmönster skiljer sig mellan olika platser. Kundernas varierande behov kommer alltså vara utgångspunkten när vi utvecklar vår verksamhet.

Jag vill tacka kunderna för förtroendet ni gett oss under året. Ett varmt tack också till Apotekets kunniga och engagerade medarbetare för att ni varje dag bidrar till ett liv i hälsa för våra kunder.

Solna i mars 2020

Ann Carlsson
Verkställande direktör

Trenderna påverkar oss

Många av samhällets stora trender påverkar Apoteket. Vissa av dem utmanar vår affärsmodell och ställer krav på omställning. Andra trender ökar intresset och behovet av vår kunskap och våra tjänster.

Det globala arbetet kring miljö- och klimatfrågor är kanske inte att betrakta som en trend, utan snarare en nödvändig omställning för att begränsa effekterna av mänskligt liv och konsumtion. På Apoteket märker vi hur våra kunder gör medvetna val och hur viktigt det är att vi som företag kan motsvara förväntningarna samt själva driva vår bransch i en mer hållbar riktning.

+58%

Antalet personer över 80 år kommer att öka från nuvarande 533 000 till 841 000 år 2040.

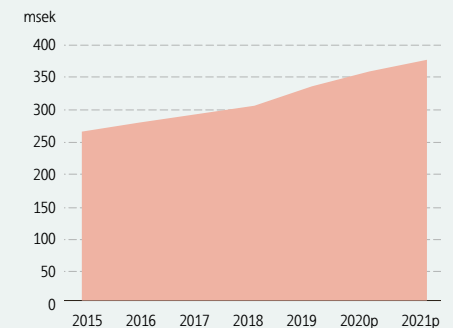
Källa: SCB

Ökade kostnader för läkemedel

Samhällets kostnader för läkemedel ökar. Det kommer hela tiden nya och bättre läkemedel mot sjukdomar och förstadier till sjukdomar som tidigare inte kunde behandlas. Det gör att fler kan leva i hälsa, men de nya läkemedlen är ofta dyra och sätter den offentliga ekonomin under press.

↑
27%
sedan 2015

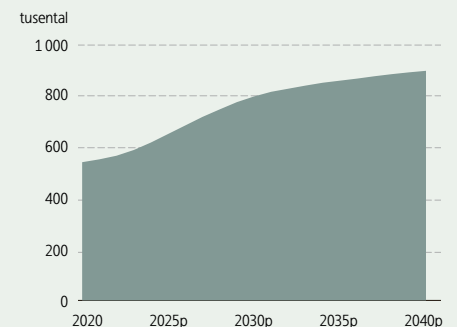
FÖRSKRIVNING LÄKEMEDEL 2015–2021

Vi blir allt äldre

År 2018 var nästan var femte person i Sverige 65 år eller äldre. 2070 beräknas var fjärde person vara i dessa åldrar. Eftersom äldre ofta är i större behov av läkemedel och hälsotjänster kommer Apoteket märka av att allt fler lever längre. Samtidigt kommer den offentliga ekonomin utmanas när andelen yrkesverksamma minskar. Vad det betyder för möjligheterna att finansiera läkemedelsnotan återstår att se.

FOLKMÄNGD ÖVER 80 ÅR

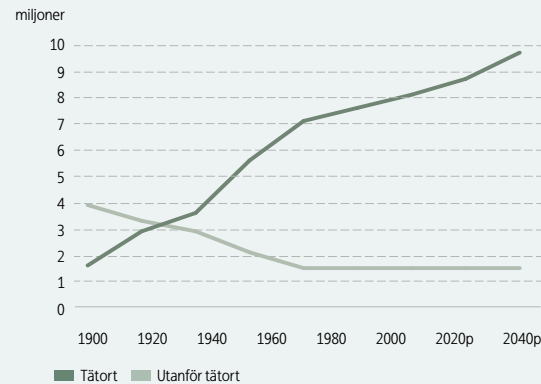
Omvärld

Urbaniseringstrenden

Den mer än hundraåriga urbaniseringstrenden fortgår. Samhällsservicen centreras till större orter och verksamheter som funnits under lång tid stänger för gott. Människor som lämnar landsbygden för utbildning i större städer flyttar sällan tillbaka.

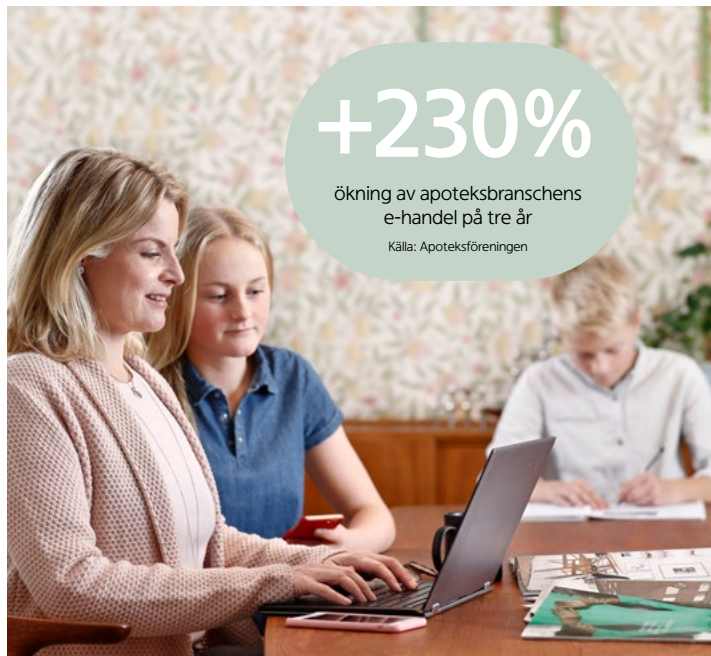
Apoteket märker av förändringarna. Det blir allt svårare att hitta farmaceuter i glesbygden och när butiker och vårdcentraler stänger i småorterna försvinner även apotekens kundunderlag. Det kommer att krävas nya innovativa sätt att erbjuda farmaceutisk service och Apoteket vill vara med och utveckla en modern apoteksservice för hela landet.

URBANISERINGEN I SVERIGE

Hälsoklyftan

Övervikt och välfärdssjukdomar blir allt vanligare hos de som lever stillasittande, med fel mat och dåliga vanor. Parallellt pågår en stark hälsotrend i gruppen som är påläst om hur man bör leva för att må bra. För den som söker finns information om hälsofrågor tillgänglig och nya hälsotjänster växer fram överallt. Ny teknik gör att nya aktörer kan erbjuda tjänster som förut bara fanns inom den traditionella vården. Apoteken kan bidra i nya oväntade partnerskap och fylla tomrum på en framväxande hälsomarknad.

+230%

ökning av apoteksbranschens e-handel på tre år

Källa: Apoteksföreningen

Digitalisering överallt

Detaljhandeln är mitt i ett omfattande skifte och i Sverige är det dubbelt så många butiksstängningar som nyöppningar. E-handeln visar hög tillväxttakt, även inom apotekssektorn. Trots detta har antalet apotek än så länge inte minskat, men e-handeln innebär stor prispress och krav på välfungerande system, effektiv logistik och låga omkostnader.

Nästa stora tekniksprång kommer att göras inom automatisering och artificiell intelligens. Människor kommer att kunna få personifierad service och rådgivning utan att interagera med andra. Även om mänsklig service ofta är uppskattad så kommer den att bli alltmer sällsynt. Fördelarna är å andra sidan att tillgängligheten kommer att bli högre och kostnaden lägre. Om de regelverk som styr apoteken

uppdateras i samma takt som teknikutvecklingen kommer affärsmodellen och tjänsteerbjudandet kunna utvecklas snabbt.

APOTEKSBRANSCHENS E-HANDEL

Affärsmodell

Apoteket erbjuder läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster till konsumenterna och till vården. Vår affärsmodell bygger på hållbart företagande, vilket innebär att vi lyssnar på våra intressenter, utvecklar vårt erbjudande utifrån kundernas behov och tar vårt ansvar i värdekedjan. Så skapar vi värde och verkar för ett liv i hälsa.

Omvärld och intressenter

KUNDER

Våra kunder förväntar sig att vi tar vårt ansvar för miljö och människa i värdekedjan. Konsumenterna vill enkelt kunna handla läkemedel, andra produkter och tjänster och få rådgivning. Vårdgivare behöver effektiva och pålitliga logistiklösningar.

MEDARBETARE

Tack vare våra medarbetares kompetens, engagemang och mångfald kan vi utvecklas och hjälpa våra kunder. En god arbetsmiljö, kompetensutveckling och ett trovärdigt kunderbjudande bidrar till medarbetarnas motivation och hälsa.

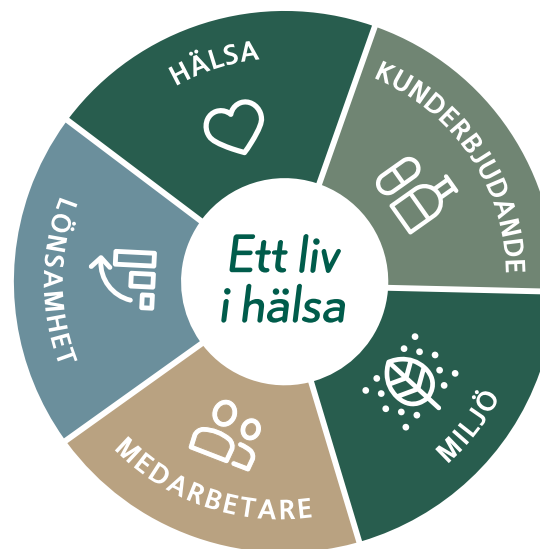
ÄGARE

Apoteket ägs av svenska staten. Vår ägare förväntar sig att vi agerar föredömligt inom området hållbart företagande och är långsiktigt lönsamma.

SAMHÄLLE

Vi behöver tillgängliga läkemedel och en fungerande apoteksverksamhet i samhället. För att leda utvecklingen på apoteksmarknaden för vi dialog med samhällsaktörer som myndigheter, politiker, vårdgivare, leverantörer och intresseorganisationer.

Hållbart företagande

Apotekets verksamhet skapar värde för intressenterna och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling. Vi tar hänsyn till sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter när vi utvecklar vår verksamhet. Läs mer på sidorna 11–21.

Värde – ett liv i hälsa

KUNDER

Vi hjälper våra kunder att må bättre genom rådgivning, läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster. Vi hjälper vården med logistiklösningar, individanpassade läkemedel, dosförpackade läkemedel och farmacitjänster.

MEDARBETARE

Vi vill vara apoteksbranschens mest attraktiva arbetsgivare. Våra medarbetare har tillgång till löpande kompetensutveckling och ett generöst friskvårdsbidrag. Vi arbetar för en god arbetsmiljö och välkomnar olikheter.

ÄGARE

Vår verksamhet bedrivs i enlighet med de högt ställda kraven på ansvarstagande och transparens i Statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande. Genom vår utdelning återgår en del av vinsten till samhället.

SAMHÄLLE

Apoteket driver viktiga samhällsfrågor som bättre folkhälsa, hälsosamma levnadsvanor och minskad miljöpåverkan från läkemedel. Genom samverkan med leverantörer, vården, branschföreningar och andra intressenter får vi ännu större genomslag.

Hälsa

Vi gör det enklare att må bra

Allt vi gör syftar till att människor ska må bättre. Apotekets rådgivning, produkter och tjänster bidrar till en bättre hälsa för våra kunder genom att förebygga, bota eller lindra. Vi strävar efter att erbjuda enkel och modern service som tar till vara ny teknik och beprövad erfarenhet.

Apotekets vision är ett liv i hälsa och vi strävar efter att göra det enklare för våra kunder att må bra, oavsett om de är friska eller sjuka. Vår strävan ligger i linje med FN:s globala mål om hälsa och välbefinnande, där god hälsa pekas ut som en förutsättning för att människor ska kunna nå sin potential och bidra till samhället.

Receptförnyelse på våra apotek

Apoteket och den digitala vårdgivaren Doktor24 har lanserat en tjänst som hjälper kunderna att förnya sina recept vid besök på våra apotek. Tack vare den nya tjänsten kan vi hjälpa kunden att slippa ett ofrivilligt uppehåll i läkemedelsbehandlingen. Via sin mobiltelefon får kunden kontakt med en läkare hos Doktor24. Läkaren bedömer möjligheten att förnya receptet och kunden kan i många fall få med sig sina läkemedel hem och fortsätta sin behandling.

Koll på läkemedel firar tio år

Koll på läkemedel startade 2009 som ett samarbete mellan Apoteket och pensionärsorganisationerna PRO och SPF. Sedan 2018 deltar även SKPF. Samarbetet har bidragit till att minska förskrivningen av olämpliga läkemedel till äldre med 50 procent. Dessutom har patienten stärkts och kan ta ett större eget ansvar för sin läkemedels-

MÅL & UTFALL

Mål

Apotekets mål är att ständigt bli bättre på att hjälpa kunderna ta hand om sin hälsa. Vi mäter hur svenska folket uppfattar oss som hälsoaktör i förhållande till konkurrenter och andra företag i ett hälsoindex. Apotekets hälsoindex baseras på en kundundersökning som bland annat mäter preferenser, kännedom och vår förmåga att ge kunderna rätt hjälp. För 2019 var målet 68. På lång sikt är målet ett hälsoindex på 80.

Resultat 2019

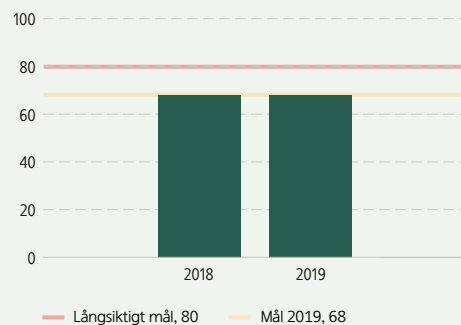
Resultatet för hälsoindex 2019 var 68, det vill säga samma nivå som föregående år.

Exempel på aktiviteter under året

Apoteket erbjuder kunderna möjligheten till akut receptförnyelse i samarbete med Doktor24 för att undvika avbrott och öka följsamhet till behandling.

Läs mer om hur vi arbetar för en bättre hälsa på sidan 75.

HÄLSOINDEX

behandling. Arbetet fortsätter med nya initiativ för att minska de stora skillnader som fortfarande finns över landet i läkemedelsbehandling för äldre. En nyhet för 2019 är att Koll på läkemedels informationsmaterial har översatts till flera språk för att fler grupper ska nås.

Samarbete med Rädda Barnen för hälsa på lika villkor

I samarbete med Rädda Barnen deltar Apoteket i initiativet "På lika villkor" som syftar till att förbättra barns och ungas hälsa samt stärka deras inflytande över frågor som berör dem. Under året har Apoteket träffat föräldrar och barn för att informera bland annat om hudbesvär och hur vi kan hjälpa till med apoteksprodukter, hälso-tjänster och receptförnyelse.

Kundgrupper med olika behov

Apoteket samarbetar med flera patientorganisationer för att fånga upp våra kunders olika behov. Tillsammans med Psoriasisförbundet uppmärksammade vi Internationella Psoriasisdagen i oktober. Psoriasis har länge setts som en hudsjukdom, men sjukdomen har visat sig vara mer omfattande än så. I dag vet vi att psoriasis är en systemsjukdom och att det kan finnas kopplingar mellan psoriasis och ledbesvär, mag- och tarmbesvär, ögonsjukdomar samt hjärt- och kärlsjukdomar.

November har utsetts till Lungmånaden av Riksförbundet HjärtLung. Målet med Lungmånaden är att öka kunskapen om lungsjukdom, den vård och behandling som finns. Den som blir sjuk ska lätt hitta den information som behövs för att bättre förstå symtom och den behandling som rekommenderas. Under november fick ett flertal apotek besök av lokala representanter från riksförbundet som informerade om sin verksamhet för våra kunder.

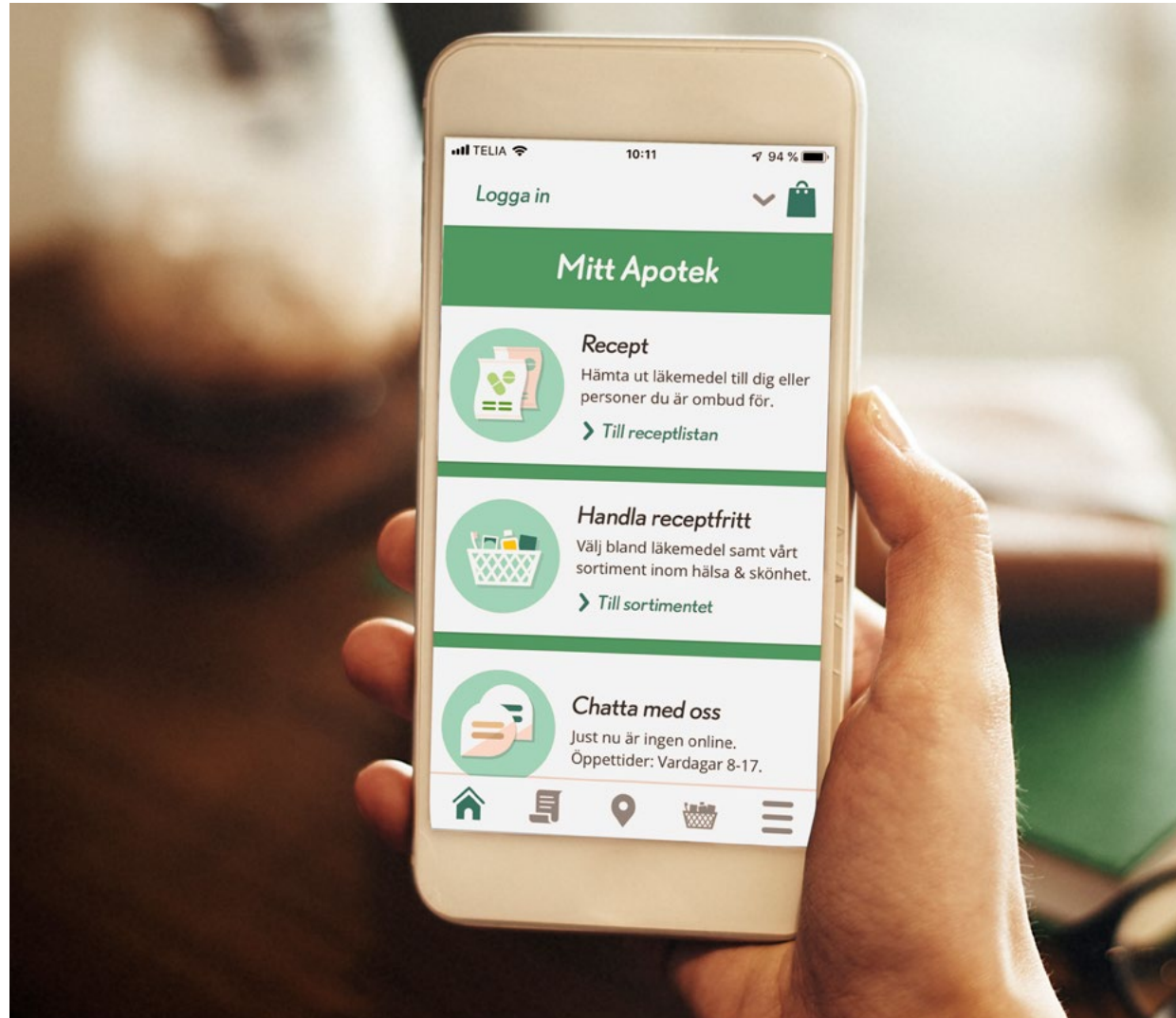
Apotekets kundklubsmedlemmar och medlemmar i Riksförbundet HjärtLung erbjöds kostnadsfri blodtrycks-koll på Alla hjärtans dag. Hög blodtryck är ett av våra vanligaste folkhälsoproblem, och en av fyra vuxna som har problemet vet inte om det eftersom det varken känns eller

syns. Om det höga blodtrycket inte behandlas kan det leda till åderförkalkning, hjärtinfarkt eller hjärtsvikt.

Ont om vissa läkemedel

Det har varit svårt att få tag på vissa läkemedel och Läkemedelsverkets lista med restnoterade preparat har dessvärre blivit allt längre. Det är ett problem som vi delar med våra konkurrenter och som ofta beror på globala störningar i produktionen. Apotekets medarbetare gör allt de kan för att lösa kundens behov och tillsammans med vården försöker vi hitta substitut som fungerar. Vidare pågår ett utvecklingsarbete inom Apoteket för att skapa nya tjänster som kan minska risken för ofrivilliga avbrott i läkemedelsbehandlingen.

Den receptfria springmaskmedicinen har varit ett av de läkemedel som inte funnits att få tag på under lång tid. Under årets sista veckor uppmanade Apoteket Läkemedelsverket att temporärt införa en möjlighet för legitimerade farmaceuter att expediera receptbelagd springmaskmedicin, som alltså funnits i lager, utan att kunden skulle behöva skaffa recept av läkare. Genom att förändra regelverk och öka farmaceuternas möjlighet att förse kunderna med alternativ kan läkemedelsbristen till viss del hanteras, samtidigt som kostnader för onödiga läkarbesök kan minska.

Kunderbjudande

*Innovativ och kvalitetssäkrad
sortimentsutveckling*

Apoteket erbjuder läkemedel, apoteksprodukter och hälsotjänster som bidrar till ett liv i hälsa. Vårt sortiment är noga kontrollerat och utvecklas utifrån människors behov.

Apoteket tar hänsyn till FN:s globala mål för hållbar konsumtion och produktion genom att utgå från kundens behov och erbjuda ett noga kontrollerat sortiment.

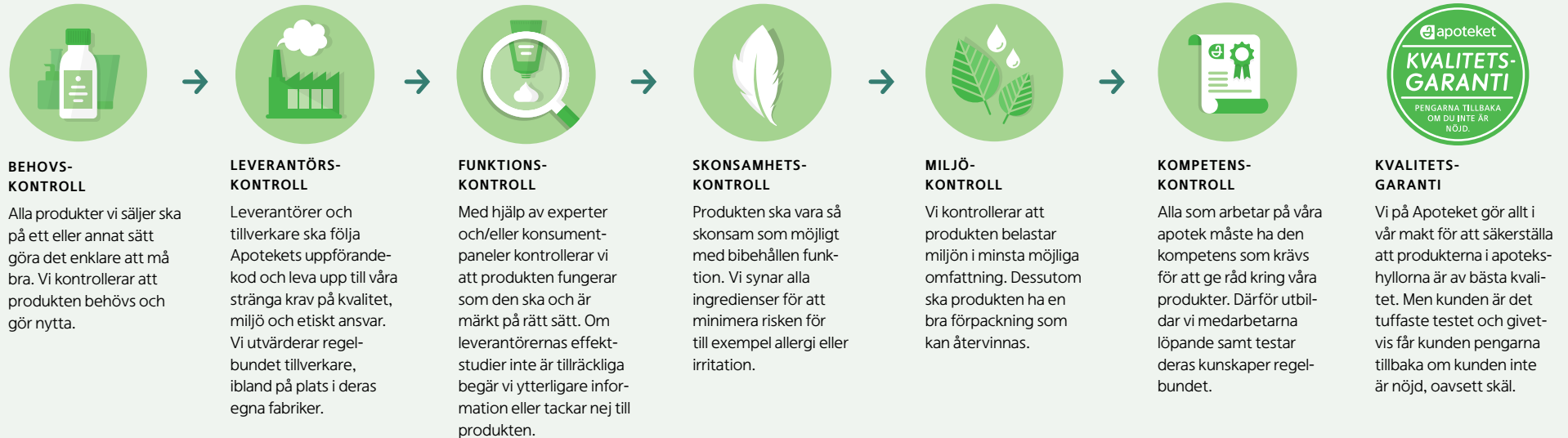
Ökad lokal anpassning av kunderbjudande

Kundernas behov av apoteksservice ser olika ut på olika platser. För att möta de förväntningarna kommer apoteken i högre grad att anpassas efter läge, säsong och andra lokala förutsättningar. Behoven och förväntningarna ser olika ut beroende på om kunden är på ett apotek vid ett sjukhus, i ett shoppingcenter eller vid en tågstation.

Nya gränshandelsapotek lockar nya kunder

Apoteket startade under året ett nytt butikskoncept för gränshandel. Det är inte ovanligt att normmän åker över till Sverige för att köpa basvaror och numera kan de även handla läkemedel och andra apoteksprodukter. Apoteket i Töcksfors ligger några kilometer från den norska gränsen och är till ytan det största apoteket i Norden. Vårt andra gränssapotek ligger i det stora köpcentrat i Nordby några kilometer från Svinesundsbron. Båda apoteken kommer att ge service kring läkemedel och andra apoteksprodukter både till svenska och norska kunder.

Apotekets kvalitetskontroll i sex steg

Omfattande kvalitetskontroll i sex steg

Produkter som inte är läkemedel granskas i sex steg innan de får en plats på Apotekets hyllor. Kontrollen gör vi för att våra kunder ska kunna vara säkra på att produkterna är av god kvalitet, inte påverkar miljön mer än nödvändigt och är producerade på ett etiskt försvarbart sätt.

Apotekets leverantörer

Apoteket har omkring 1100 produktleverantörer varav cirka två tredjedelar levererar läkemedel och en tredje-

del övriga apoteksprodukter. Övriga apoteksprodukter kan exempelvis vara tandvårds- och hudvårdsprodukter. Leverantörerna finns i huvudsak i Europa och Asien. För mer information om hur Apoteket hanterar leverantörsledet, se sidan 75.

Dosförpackade läkemedel för privatpersoner

I september lanserades tjänsten DosPac som ska underlätta läkemedelsbehandlingen genom att kundens läkemedel förpackas i dospåsar. Varje dospåse är tydligt märkt med patientens personuppgifter, vad påsen

MÅL & UTFALL

Mål

Målet är att öka andelen egenvårdsleverantörer som accepterar Apotekets uppförandekod. Det långsiktiga målet är att 100 procent av Apotekets leverantörer ska inkluderas. Målet omfattar leverantörer där vår inköpskostnad är minst en miljon kronor per år.

Resultat 2019

Uppförandekoden hade vid årets slut accepterats av 75 (80) procent av leverantörer av receptfria läkemedel och andra apoteksprodukter.

Exempel på aktiviteter under året

Apoteket har under året arbetat löpande för att leverantörer av receptfria läkemedel och andra apoteksprodukter ska acceptera uppförandekoden.

Läs mer om målet och vårt arbete med leverantörer på sidan 75.

ANDEL EGENVÅRDSLEVERANTÖRER SOM ACCEPTERAT UPPFÖRANDEKODEN

innehåller och vilket datum samt klockslag när läkemedlen i påsen ska tas.

Dosförpackade läkemedel introducerades i Sverige av Apoteket redan i mitten av 80-talet och fick namnet Apodos. Det har tills nyligen enbart varit en upphandlad tjänst för regioner vilket har gjort att bara de äldsta och mest sjuka fått tillgång till tjänsten. Den nya tjänsten DosPac vänder sig direkt till privatpersoner vilket innebär att betydligt fler får tillgång till tjänsten.

Vaccinationer mot fler sjukdomar hos fler apotek

Apotekets vaccinationstjänster erbjuds nu på 70 apotek över hela landet. Bland annat erbjuds skydd mot säsongsinfluensa, bältros, påfyllning av grundskydd, TBE samt vacciner inför utlandsresa.

Vaccinationer mot vanliga sjukdomar har haft en mycket positiv effekt på folkhälsan i Sverige över tid. Men de senaste åren har sjukdomar som mässlingen kommit tillbaka med utbrott både i Sverige och i andra länder. Därför erbjuder Apoteket nu även vaccination mot mässling, påssjuka och röda hund.

Ny tjänst för koll av födelsemärken

Apoteket har lanserat en ny tjänst för kontroll av födelsemärken. Förhoppningen är att fler ska upptäcka en eventuell hudcancer i tid.

Fortsatt satsning på webbunikt sortiment

Allt som efterfrågas får inte plats i hyllorna på våra apotek, men i e-handeln finns inte samma begränsningar så här erbjuder vi ett omfattande webbunikt sortiment, som givetvis har genomgått vår kvalitetskontroll. Under 2019 har vi fokuserat på att ta in fler produkter inom kategorier där vi ser en hög efterfrågan, till exempel intimitetsprodukter, kosttillskott, barnartiklar samt ansikts- och kroppsvård.

Miljö

Vi minskar vår miljöbelastning

Vi samarbetar med våra kunder och leverantörer för att minska påverkan bland annat från de produkter vi säljer, från våra transporter och vår energiförbrukning. Vi försöker ställa om alla delar av vår verksamhet för att minimera dess negativa miljöpåverkan.

En frisk miljö är en förutsättning för en god hälsa. Apoteket verkar sedan många år för en bättre miljö och vårt miljöarbete granskas regelbundet av en oberoende part. Vi fokuserar särskilt på det globala målet för rent vatten och sanitet och målet att bekämpa klimatförändringarna.

Läkemedels påverkan på miljön

Läkemedel är kärnan i vårt kunderbidande. De gör stor nytta för människors hälsa men kan också påverka miljön när de tillverkas, används och kasseras. Vid användning kan de aktiva substanserna i läkemedlen passera oförändrade genom kroppen och reningsverket. Därför riskerar de att påverka både vattenlevande organismer och kvaliteten på vårt dricksvatten. Apotekets rådgivning hjälper kunderna att få större nytta av sin läkemedelsbehandling vilket gör att vi kan undvika felaktig eller överanvändning.

Läkemedel tillverkas ofta i andra länder än i Sverige. Vid tillverkningen förekommer i vissa länder stora punktutsläpp till lokala vattendrag. Alla apotek i Sverige är skyldiga att sälja alla läkemedel som kan förskrivas. Det inkluderar alla som är receptbelagda men kan även vara receptfria läkemedel som är godkända i Sverige.

Eftersom läkemedel utgör den största delen av vår

Mål

Apoteket har som målsättning att öka inlämningen av gamla och överblivna läkemedel. Tidigare genomfördes en årlig undersökning för att följa upp målet. Under 2019 har vi istället börjat mäta och målsätta hur många kunder som faktiskt utnyttjar Apotekets miljöbonus vilken erhålls när läkemedel lämnas in på våra apotek. Målet är att den utnyttjade miljöbonusen ska öka med 3 procent årligen.

Resultat 2019

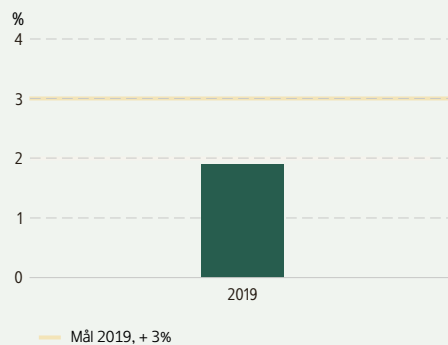
Miljöbonus för inlämning av överblivna läkemedel ökade med 1,9 procent jämfört med föregående år.

Exempel på aktiviteter under året

Under kampanjen Stora Läkemedelsinsamlingen fick våra kunder dubbel miljöbonus för de läkemedel som lämnades in.

Läs mer om vårt miljöarbete på sidan 76.

ÖKNING AV MILJÖBONUS ÖVERBLIVNA LÄKEMEDEL

Från och med 2019 är målet att öka antal miljöbonus för överblivna läkemedel, vilket redovisas som procentuell förändring jämfört med föregående år.

försäljning är det ändå viktigt för oss att ta vårt ansvar där det är möjligt. Vi samarbetar i apoteksbranschen för att med gemensamma krafter åstadkomma en förändring i riktning mot en mer hållbar läkemedelstillverkning.

Ökad insamling av överblivna läkemedel

Apotekets viktigaste insats för att minska läkemedels miljöpåverkan är att minska mängden överblivna läkemedel genom att hjälpa kunderna att fullfölja sina behandlingar. I de fall läkemedel blir över är det viktigt att de tas om hand på rätt sätt. Under året arrangerade Apoteket återigen den Stora Läkemedelsinsamlingen, en kampanj för att påminna kunder om att lämna in överblivna läkemedel. I år ökade insamlingen med 40 procent jämfört med föregående år.

Första fossilfria expressleveranserna till dörren

I början av oktober levererades Apotekets första fossilfria expressleverans i Stockholm. Expressleverans innebär att beställningen levereras hem till kunden inom ett par timmar. Leveranserna görs i samarbete med leverantören Airmee och målsättningen är att alla expressleveranser i Stockholmsområdet ska bli fossilfria under första kvartalet 2020.

I samarbete med Bring har vi under hösten 2019 testat expressleverans med cykel i Göteborg. Testet har visat att cykelleveranser inte bara medför miljöfördelar utan även tidsvinster. Vår ambition är att utöka våra fossil- och emissionsfria leveranser så att fler kunder kan få tillgång till detta.

Klimatkompensation och bättre hälsa i Kenya

Under året har Apoteket kompenserat för klimatpåverkan från våra varutransporter genom att samarbeta med den svenska organisationen Solvatten. Tack vare våra investeringar i Solvattens soldrivna vattenreningslösning har fler familjer i Kenya fått tillgång till rent vatten utan att behöva elda med kol eller ved. Det innebär att träd sparar och koldioxidutsläppen minskar. Dessutom kan

vattenburna och hygienrelaterade sjukdomar förhindras och familjer hålla sig friska.

Apoteket engagerar sig mot nedskräpning

Apoteket har under året deltagit i Håll Sverige Rents nätverk Håll Havet Rent, som arbetar för att minska mängden plast i våra hav.

Försäljningen av plastpåsar har minskat med omkring 25 procent sedan vi började ta betalt för dem 2018. Vi har utökat antalet apotek som erbjuder pantbara påsar för att uppmuntra våra kunder att återvinna. För att ytterligare minska onödig plastanvändning har Apoteket tagit fram en ny flergångskasse, gjord av återvunnen polyester.

Nya produkter i egenvårdssortimentet

Apoteket Baby är snäll mot både babyn och miljön. Tuberna för salva, rengöring och lotion är tillverkade i bioplast från sockerrör. Flaskan för oljan är gjord av 25 procent återvunnen plast. Babybomullspinnarna är ekologiskt certifierade och gjorda av papper och ligger i en ask gjord av kartong. Alla de hudvårdande produkterna samt våtservetterna har Svanenmärkning och är rekommenderade av Astma- och Allergiförbundet.

Medarbetare

En attraktiv och motiverande arbetsplats ökar engagemanget

Varje dag hjälper våra kompetenta medarbetare många människor med stora och små råd som gör att de kan hantera sina hälsoproblem och förebygga att nya uppstår. För att skapa värde i kundmötet och trivas på jobbet är det viktigt att medarbetarna själva mår bra och är motiverade.

Det finns många goda skäl för att arbeta på Apoteket. Vi satsar på våra medarbetares hälsa, utveckling och kompetens. Tack vare bredden i vår verksamhet finns goda möjligheter att utvecklas och göra karriär. Apotekets omfattande utbildningsprogram inkluderar flera hundra e-utbildningar och även lärarledda träffar. Vi arbetar systematiskt med arbetsmiljö och välkomnar olikheter.

Stort behov av fler farmaceuter

Dragkampen om farmaceuterna är påtaglig och när apotek tvingas stänga är det inte sällan för att det inte gått att rekrytera en ersättare till ett apotek där en farmaceut gått i pension eller slutat. För att komma till rätta med problemet krävs fler utbildningsplatser, men också regeländringar som gör att fler av farmaceutens arbetsuppgifter kan göras på distans eller av andra yrkesgrupper.

På vissa håll i Sverige är farmaceutbristen extra påtaglig. Till dessa apotek har vi under året direktrekryterat 24 farmaceuter från EU-länder som Polen, Litauen, Ungern och Italien. Under våren studerade de svenska på distans för att sedan komma till Sverige för att börja arbeta på våra apotek. Apoteket besökte farmaceuterna på plats i Belgrad under studietiden för att informera om vår verksamhet och rutinerna kring deras kommande arbete.

MÅL & UTFALL

Mål

Målet är att öka motivationen bland våra medarbetare, baserat på arbetstillfredsställelse och engagemang. Målet för 2019 var att 79 procent skulle uppleva motivation kopplad till arbetet. Långsiktigt är målet 80 procent.

Resultat 2019

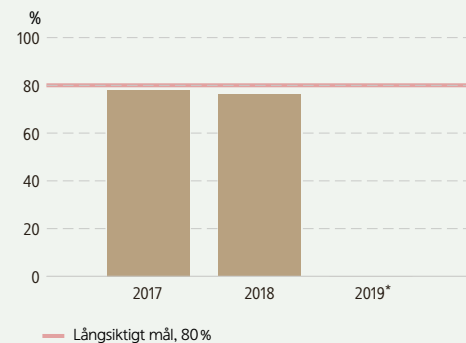
Under året genomfördes ingen medarbetarundersökning på grund av pågående utvärdering av undersökningsmetod.

Exempel på aktiviteter under året

Under året har Apoteket bland annat satsat på ledarskapsutveckling, implementering av programmet Hållbar drift samt utvecklat ett tydligt arbetsgivarlöfte för att attrahera nya medarbetare.

Läs mer om våra medarbetare på sidan 77.

ANDEL MOTIVERADE MEDARBETARE

*Ingen medarbetarundersökning genomfördes 2019.

Redan efter halva studietiden kunde farmaceuterna ha konversationer på svenska.

Medarbetarnas hälsa

Under 2019 har sjukfrånvaron minskat. Den positiva trenden är en effekt av åtgärder såsom arbetsmiljöutbildning, fokus på arbetsmiljöfrågor på våra apotek, tät uppföljning med snabbt agerande där behov uppstår och samarbete med vår företagshälsovård.

Medarbetarnas friskvårdsbidrag höjdes i januari till 5 000 kronor, vilket är det högsta i apoteksbranschen och samtidigt det högsta möjliga för att fortfarande betraktas som en skattefri personalförmån.

Apoteket erbjöd under året alla medarbetare tillgång till världens första forskningsbaserade hälso- och livsstilsverktyg för att ge förutsättningar att förbättra den egna hälsan och levnadsvanorna i vardagen.

Hållbar drift

Hållbar drift är en metod för att leda och utveckla vår verksamhet och den har hittills införts på omkring en tredjedel av våra apotek. Genom att medarbetare och chefer samverkar för att ta bort ”slöserier” och driva ständig förbättring kan vi nå våra mål. Metoden bygger bland annat på lean-principer för att organisera och effektivisera arbetsplatsen.

Prisbelönt Employer Branding-arbete

Apoteket har satsat på att utveckla ett tydligt arbetsgivarlöfte för att attrahera nya medarbetare. Under Magnet Awards, SM i Employer Branding, tilldelades Apoteket brons för bästa kommunikation och aktiviteter riktade mot studenter. Vi var även nominerade som topp fem i kategorin social och etisk styrka för arbetet med att stötta utländska farmaceuter med språkträning och praktik.

Alla farmaceutstudenter i Sverige avslutar sina studier med en praktikperiod på apotek. Det är viktigt för Apoteket att vara en attraktiv arbetsgivare för studenter då vi vill ta

emot så många studenter som möjligt och anställa dessa efter avslutad praktik.

Vi tar också emot utländska farmaceuter för praktik på apotek. Att stötta utländska farmaceuter att få sin svenska legitimation är inte bara en medmänsklig insats, det är avgörande för Apotekets bemanning. Myndighetskontakter, tuffa kunskapsprov och lång väntan för att komma in på universitetens kompletteringsutbildningar. Det är något som väntar farmaceuter med utbildning utanför EU när de anländer till Sverige. I tillägg till det ska det svenska språket bemästras för att kunna hjälpa kunderna på ett bra sätt.

Apotekets satsar på ledarskap

Apoteket satsar på ledarskapsutveckling för att skapa rätt förutsättningar för engagerade och motiverade medarbetare. Vi erbjuder ett chefsförberedande program för medarbetare som är intresserade av att utvecklas i karriären och bli chefer. Programmet består av utbildningsdagar som varvas med praktisk träning av chefsuppgifter på den egna arbetsplatsen.

Apoteket erbjuder dessutom en ettårig ledarskapsutbildning vars syfte är att utveckla alla chefer i affärs-mannaskap och ledarskap.

Lönsamhet

Långsiktigt värde för samhället

Långsiktigt god lönsamhet gör att Apoteket kan upprätthålla god tillgänglighet, utveckla nya tjänster och hjälpa allt fler kunder med deras hälsa.

Apoteket är ett statligt ägt bolag. Vår ägare har fastställt tre ekonomiska mål som gäller långsiktigt; rörelsemarginal, kapitalstruktur och utdelning.

Rörelsemarginal skapar utrymme för tillväxt

Vårt mål för långsiktig lönsamhet är en rörelsemarginal på tre procent. Syftet med målet är att Apoteket ska vara ett stabilt företag som kan växa. En god rörelsemarginal hjälper oss att utveckla bättre kunderbjudanden och investera i förbättringar avseende både våra apotek och vårt digitala kunderbjudande. Våra investeringar bidrar också till långsiktigt värdeskapande och en bättre hälsa i samhället.

Under 2019 sjönk rörelsemarginalen till 1,8 procent. Nedgången beror främst på reducerad bruttovinst till följd av lägre volym för försäljning av dosförpackade läkemedel samt färre avtal och lägre marginaler på upphandlingsmarknaden för försörjning av läkemedel. Utvecklingskostnaderna ökade till följd av utveckling av det digitala kunderbjudandet och övriga it-system.

Balans mellan eget och lånat kapital

Målet för kapitalstruktur är en skuldsättningsgrad som uppgår till 40–80 procent av pensionsjusterat eget kapital. Skuldsättningsgraden uppgick vid utgången av året till 53 procent, vilket är i nivå med målintervallet.

MÅL & UTFALL

Mål

Apoteket har som målsättning att rörelsemarginalen över tid ska ligga på 3 procent. Kapitalstrukturen i form av skuldsättningsgrad ska uppgå till 40–80 procent av pensionsjusterat eget kapital. Utdelningen ska uppgå till 40–60 procent av pensionsjusterat nettoresultat.

Resultat 2019

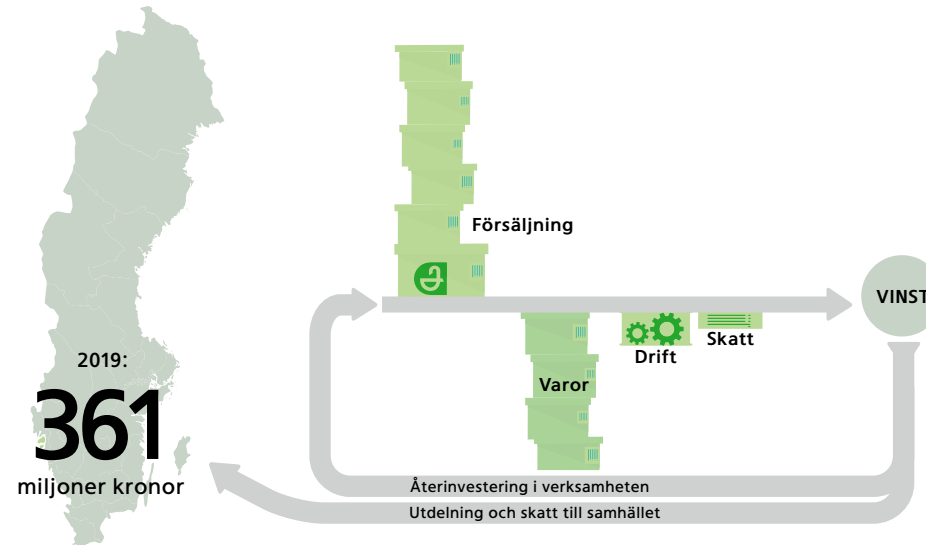
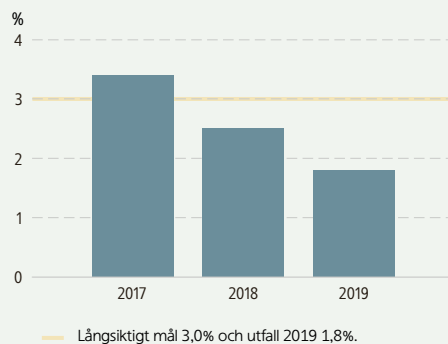
Under 2019 minskade rörelsemarginalen till 1,8 procent. Skuldsättningsgraden var 53 procent av pensionsjusterat eget kapital och föreslagen utdelning är 50 procent av pensionsjusterat nettoresultat.

Exempel på aktiviteter under året

Under 2019 har Apoteket fortsatt att investera i det digitala kundmötet samtidigt som butiksnätet utvecklas.

Läs mer om lönsamhet på sidorna 22–24 och det ekonomiska utfallet i de finansiella rapporterna.

RÖRELSEMARGINAL

En del av Apotekets vinst återinvesteras i verksamheten och resterande återgår till staten i form av utdelning. Utdelningen under 2019 uppgick till 230 miljoner kronor. Apoteket betalade även 131 miljoner kronor i bolagsskatt.

Utdelning till nytta för samhället

En del av vinsten återinvesteras i Apotekets verksamhet. Resten återgår till staten i form av utdelning. Målet är en utdelning inom intervallet 40–60 procent av pensionsjusterat nettoresultat. Under 2019 delade Apoteket ut 230 miljoner kronor till ägaren staten, vilket motsvarade 60 procent av pensionsjusterat nettoresultat. Beslut om utdelning för 2019, att utbetalas under 2020, tas på Apotekets årsstämma.

Utveckling och nysatsning som bidrar till lönsamhet

Apotekets huvudsakliga verksamhet är att sälja läkemedel och övriga apoteksprodukter till konsumenter via apotek, apoteket.se och mobilappen Mitt apotek. Försäljningen till konsument via våra öppenvårdsapotek

och digitala kanaler har utvecklats positivt, vilket bidrar till omsättning och resultat.

Vår satsning på utökade erbjudanden av produkter och tjänster, nyetableringar och förbättringar av apoteksnätet samt förbättring av det digitala kunderbidandet har fortsatt under 2019. Under året har nio nya apotek öppnats varav två är gränshandelsapotek nära norska gränsen med nya koncept för att möta lokal efterfrågan.

Vi deltar även i offentliga upphandlingar för att leverera läkemedel och farmaceutiska tjänster till regioner, kommuner och företag. Dosförpackade läkemedel erbjuder vi både till privatpersoner och till sjukvården. Under året har vi lanserat DosPac, dosförpackade läkemedel till privatpersoner via en prenumerationstjänst. Detta bidrar till en förbättrad följsamhet till läkemedelsbehandlingen.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Apoteket AB (publ), org.nr 556138-6532, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 1 januari – 31 december 2019. Bolaget har sitt säte i Solna. Apoteket ägs av svenska staten. Verksamheten bedrivs enligt marknadsmässiga villkor och krav.

Väsentliga händelser

- Apoteket delade ut 230 miljoner kronor till ägaren. Föreslagen utdelning avseende 2019 uppgår till 140 miljoner kronor.
- Apoteket fick i ägaravisningen uppdraget att tillsvidare behålla befintliga apoteksombud.
- Apoteket utsågs till branschens mest hållbara varumärke i Sustainable Brand Index årliga mätning.
- Apoteket expanderade utbudet av vaccinationstjänster till att innefatta fler apotek och ett bredare utbud av vaccinationer.
- För att ge bästa stöd för läkemedelsbehandling, vård och hälsa utökade Apoteket och Doktor24 sitt samarbete.
- Apoteket etablerade 9 nya apotek, stängde 6 och moderniserade 32.

Konsumentmarknaden

Efterfrågan på konsumentmarknaden utvecklades positivt under perioden januari–december 2019. Den sammanlagda omsättningen på konsumentmarknaden under 2019 uppgick till 47,1 (45,4) miljarder kronor, en ökning med 4,0 procent jämfört med föregående år.

Försäljningen av förskrivna produkter ökade med 3,2 procent, receptfria läkemedel ökade med 2,9 procent och övriga apoteksprodukter ökade med 8,0 procent. Konsumentmarknaden definieras som sammanlagd försäljning från butiks- och distanshandeln.

Nya apotek på konsumentmarknaden

Antalet öppenvårdsapotek har blivit något fler under året och på den svenska marknaden fanns vid årets utgång 1 426 apotek vilket motsvarar en ökning om 0,5 procent jämfört med året innan. Apotekstätheten i Sverige är därmed kvar på cirka 7 200 invånare per apotek. Apoteket

har under 2019 etablerat nio nya apotek, samt stängt sex samtidigt som 32 ombyggnationer och flyttar har genomförts. Vid årets utgång hade Apoteket sammanlagt 397 apotek.

Allt fler e-handlar läkemedel

Försäljning av läkemedel och andra apoteksprodukter via e-handel ökade och utgjorde under 2019 sammanlagt 10,7 procent av den totala försäljningen på apoteksmarknaden i Sverige. Motsvarande siffra vid utgången av 2018 var 8,2 procent.

Avtal på upphandlingsmarknaden

Lönsamhetsutvecklingen på upphandlingsmarknaden är fortsatt utmanande och flera avtal minskar i omfattning. Jämfört med föregående år har Apoteket förlorat ett avtal avseende dosförpackade läkemedel.

NYCKELTAL, KVARTALSVIS

	2019:4	2019:3	2019:2	2019:1	2018:4	2018:3	2018:2	2018:1	2017:4
Nettoomsättning, msek	5 183	4 913	5 140	5 085	5 233	4 824	5 144	4 882	4 753
Rörelseresultat, msek	-1	165	109	92	70	148	145	146	87
Rörelsemarginal, %	0	3,4	2,1	1,8	1,3	3,1	2,8	3,0	1,8

Nettoomsättning och resultat

Nettoomsättning

Under 2019 ökade Apotekets nettoomsättning med 1,2 procent eller 238 miljoner kronor jämfört med föregående år vilket förklaras av ökad omsättning både på fysiska apotek och via e-handeln. Omsättningen uppgick till 20 321 (20 083) miljoner kronor.

Konsumentmarknaden

Apoteket erbjuder privatpersoner läkemedel och andra apoteksprodukter samt tjänster, information och rådgivning genom 397 apotek runt om i landet. Apoteket bedriver även ombudsverksamhet, e-handel och övrig distanshandel.

Nettoomsättningen för helåret 2019 ökade med 2,5 procent jämfört med föregående år och uppgick till 15 601 (15 222) miljoner kronor. Tillväxten beror på en ökad försäljning av både egenvård och receptförskrivna läkemedel, såväl i butik som via e-handel. Även försäljningen av hälsotjänster ökade under året.

Marknadsandelen för öppenvårdsapotek mätt som omsättning av receptförskrivna läkemedel uppgick till 33 (34) procent, något lägre än föregående år. Marknads-

andelen mätt som omsättning avseende receptfria läkemedel och övriga apoteksprodukter uppgick till 27 (27) procent, vilket är i nivå med föregående år.

Upphandlingsmarknaden

Apoteket erbjuder läkemedelsleveranser, dosförpackade läkemedel och tillverkning av individanpassade läkemedel till regioner, kommuner och företag.

Nettoomsättningen minskade under året med 2,9 procent i jämförelse med föregående år och uppgick till 4 720 (4 861) miljoner kronor. En förändrad sammansättning av avtalsbasen ökade försäljningen av läkemedelsleveranser samtidigt som försäljningen av dosförpackade läkemedel minskade till följd av ett avslutat avtal.

Rörelseresultat

Rörelseresultatet för 2019 uppgick till 365 (509) miljoner kronor, en försämring med 144 miljoner kronor jämfört med föregående år. Nedgången beror främst på lägre resultat inom upphandlingsaffären, till följd av lägre försäljning av dosförpackade läkemedel samt lägre marginaler i läkemedelsleveranserna till regioner.

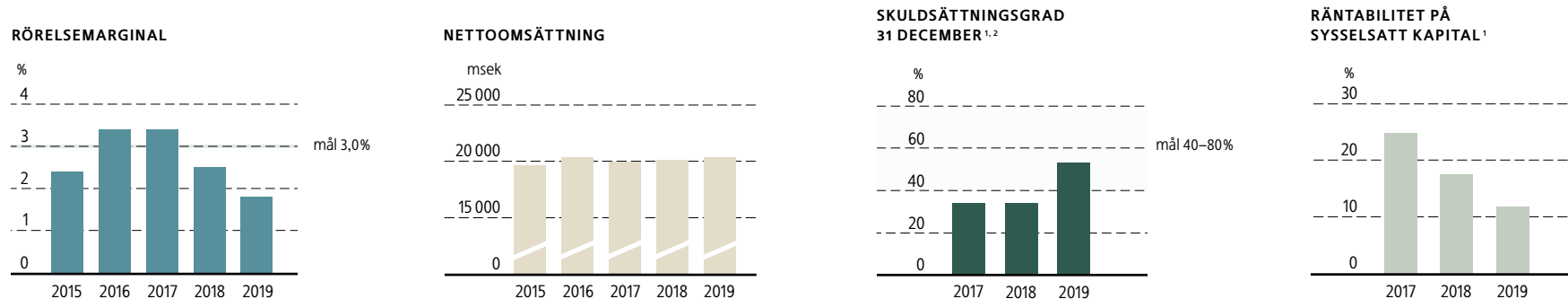
Utvecklingskostnaderna ökade, hänförligt till utveckling av det digitala kunderbudandet samt övriga it-system. Avskrivningen för nyttjanderättstillgång avseende leasingkontrakt uppgick till 254 miljoner kronor. Övriga avskrivningar uppgick till 141 (125) miljoner kronor. Rörelsemarginalen för 2019 uppgick till 1,8 (2,5) procent jämfört med Apotekets långsiktiga mål på 3,0 procent.

Årets resultat

Årets resultat uppgick till 332 (457) miljoner kronor, 125 miljoner kronor lägre än föregående år. Finansnetto minskade till följd av ett lägre finansnetto för pensioner som uppgick till 66 (89) miljoner kronor. Detta är relaterat till Apotekets nettopensionsåtagande som förvaltas av Apotekets pensionsstiftelse. Nettoresultatet, justerat för IAS 19 avseende pensioner och IFRS 16 avseende leasingavtal, uppgick till 284 (387) miljoner kronor.

Övrigt totalresultat

Aktuariella vinster och förluster, som avser förändringen i verkligt värde av förvaltningstillgångarna i Apotekets Pensionsstiftelse, samt utvecklingen av pensionsförplik-

1) Angivna nyckeltal utgör alternativa nyckeltal. För definitioner se sidorna 72–73. 2) Vid övergång till IFRS 16 har apoteket använt den modifierade retroaktiva metoden. Jämförelsevärden är ej omräknade och i skuldsättningsgraden för 2018 ingår ej leasing.

Förvaltningsberättelse Vinstdisposition

FÖRSÄLJNINGSSAMMANSTÄLLNING

Belopp i msek	2019	2018	Förändring %
Konsumentmarknaden	15 601	15 222	2,5
Upphandlingsmarknaden	4 720	4 861	-2,9
Summa nettoomsättning	20 321	20 083	1,2

KONCERNENS OPERATIVA KASSAFLÖDE

Belopp i msek	2019	2018
Kassaflöde från den löpande verksamheten	870	390
Investeringar i immateriella tillgångar	-12	-20
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-212	-144
Avyttrade anläggningstillgångar	21	0
Operativt kassaflöde	667	226

ANALYS AV RÄNTEBÄRANDE NETTOLÅNESKULD

Belopp i msek	2019	2018
IB 1 januari	751	677
Operativt kassaflöde	-667	-226
Leasingskuld, lång och kort	710	-
Amortering leasingskuld	249	-
Utdelning	230	300
UB 31 december	1 273	751

telsen i jämförelse med prognos, redovisas i Övrigt totalresultat. För helåret 2019 uppgick Övrigt totalresultat till -264 (-452) miljoner kronor. Den aktuariella förlusten är hänförlig till en uppräknig av pensionskulden, till följd av en nettoränta som var 0,8 procentenheter lägre än prognostiserat. Detta motverkades till del av en positiv avkastning i Apotekets pensionsstiftelse.

Kassaflöde och finansiell ställning

Kassaflöde

Det operativa kassaflödet uppgick till 667 (226) miljoner kronor. Förbättringen är främst en effekt av minskad kapitalbindning avseende kundfordringar. En omklassificering av leasingavgifter i enlighet med IFRS 16 har inneburit att betalningen har redovisats som amortering under finansieringsverksamheten, vilket påverkar operativt kassaflöde positivt. Under året var kassaflödet från den finansiella verksamheten -704 (-200) miljoner kronor, där -249 avser leasingamortering. I finansieringsverksamheten ingår även utdelning till ägaren om 230 (300) miljoner kronor.

Årets kassaflöde uppgick till -37 (26) miljoner kronor och likvida medel uppgick den 31 december 2019 till 112 (149) miljoner kronor.

Investeringar

Under året har investeringar främst gjorts i materiella anläggningstillgångar. Investeringarna uppgick till 224 (164) miljoner kronor och utgörs i huvudsak av ny- och ombyggnation av apotek samt ny it-utrustning till butiker.

Finansiell ställning

Det egna kapitalet uppgick den 31 december 2019 till 4 291 miljoner kronor, 162 miljoner kronor lägre än vid årets inång. Nettovärdet för pensionstillgången minskade med 427 miljoner kronor till följd av lägre diskonteringsränta som ledde till ett högre diskonterat pensionsåta-

gande. Nettovärdet för pensionstillgången uppgick till 2 390 miljoner kronor.

Räntabiliteten på sysselsatt kapital¹ uppgick till 11,9 (17,6) procent och räntabiliteten på eget kapital¹ till 8,2 (10,1) procent. Nettolåneskulden¹ uppgick till 1 273 miljoner kronor per den 31 december 2019, att jämföra med 751 miljoner kronor vid årets ingång.

Beslutad gottgörelse avseende 2018 på 479 miljoner kronor från Apotekets Pensionsstiftelse reglerades under våren 2019 då även beslutad utdelning till ägaren om 230 miljoner kronor betalades. Skuldsättningsgraden¹ ligger på 53 procent, vilket är inom målintervallet på 40–80 procent. Exkluderat leasingskuld enligt IFRS 16 är skuldsättningsgraden 23 procent att jämföra med 34 procent för 2018.

Styrelsens förslag på utdelning uppgår till 140 (230) miljoner kronor.

Moderbolaget

Nettoomsättningen för Apoteket uppgick under året till 20 321 (20 082) miljoner kronor. Rörelseresultatet uppgick till 521 (666) miljoner kronor. Resultatet efter skatt uppgick till 432 (426) miljoner kronor.

Det operativa kassaflödet uppgick till 418 (226) miljoner kronor. Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -202 (-164) miljoner kronor. Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgick till -455 (-200) miljoner kronor. Periodens kassaflöde uppgick till -37 (26) miljoner kronor.

Händelser av väsentlig betydelse för bedömning av utveckling, risker och osäkerhetsfaktorer

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som redovisas för koncernen är också relevanta för moderbolaget.

1) Angivna nyckeltal utgör alternativa nyckeltal, för definitioner se sidorna 72–73.

2) Vid övergång till IFRS 16 har Apoteket använt den modifierade retroaktiva metoden. Jämförelsevärden är ej omräknade och i skuldsättningsgraden för 2018 ingår ej leasingskuld.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Apotekets verksamhet är såsom all affärsverksamhet utsatt för risker och osäkerhetsfaktorer som kan påverka bolagets resultat och ställning samt förmåga att genomföra strategiska planer. Apotekets riskhantering är proaktiv, strukturerad och syftar till att identifiera risker som kan ha påverkan på verksamheten och dess förmåga att nå mål samt möjligheter som ger oss en konkurrensfördel. För Apoteket handlar det om att identifiera och förebygga kända risker samt att ha en beredskap för att hantera risker som företaget kan utsättas för. Det handlar även om att identifiera möjligheter som kommer ur en hanterad risk.

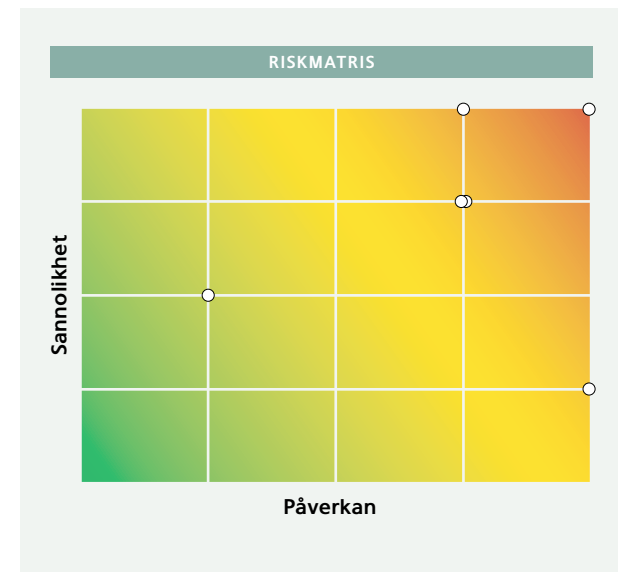
Riskanalys

Efter den årliga genomgången av affärsplanen genomförs riskanalyser inom Apotekets olika verksamhetsområden. Analysen omfattar både affärs- och hållbarhetsrisker där effekter på både kort och lång sikt beaktas. Riskerna placeras i en riskmatris där nivån på sannolikhet och påverkan utgörs av hur stor risken är att Apoteket inte når sina mål. Riskmatrisen går från 1 till 4 där 1 = liten och 4 = mycket stor för både sannolikhet och påverkan. Hållbarhetsriskerna klassas även de utifrån samma skalor och kan på så sätt även läggas in i samma matris vilket ger en helhetsbild av företagets risker. Sannolikhet och påverkan gällande hållbarhetsriskerna har definierats utifrån hur risken påverkar Apoteket om den realiserar.

Analyserna sammanställs till en total riskanalys för företaget. Riskerna värderas och företagsledningen prioriterar de största riskerna utifrån väsentlighet, sannolikhet och påverkan. Riskerna hanteras löpande under året i företagsledningen samt i styrelsen. Under året görs också en uppföljning av riskanalysen där omvärdering av risker, sannolikhet, påverkan samt åtgärder görs vid behov. De risker som inte hamnar på ”topp-10”-listan hanteras i

respektive verksamhet. Riskerna kategoriseras i omvärlds- och marknadsrisker, finansiella risker, hållbarhetsrisker samt operativa risker.

Omvärlds- och marknadsrisker avser extern påverkan som är kopplad till Apotekets omvärld och den marknad företaget agerar på. Med finansiella risker avses fluktuationer i företagets resultat och kassaflöde till följd av förändringar i räntenivåer, valutakurser, refinansierings- och kreditrisker. Med hållbarhetsrisker avses faktorer med påverkan på långsiktiga värden ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Operativa risker utgörs av interna faktorer eller händelser som kan påverka förutsättningarna för att nå Apotekets uppsatta mål.

Matris över Apotekets omvärlds- och marknadsrisker, finansiella risker samt hållbarhetsrisker. Riskerna presenteras närmare på följande sidor.

Apotekets väsentligaste risker

RISK	BESKRIVNING	ÅTGÄRDER	MÖJLIGHETER
Förändrade marknadsvillkor	<p>Kundernas köpbeteende ändras. E-handeln växer kraftigt, konkurrenter lanserar nya erbjudanden och priser fortsätter att pressas. Det ställer krav på en snabbare anpassning av e-handel och butik.</p> <p>Regionerna tar in verksamhet i egen regi och mindre delar upphandlas vilket gör att den totala marknaden krymper. Detta urholkar möjligheten att erbjuda attraktiva lösningar.</p> <p>Minskad tillgång till parallellimporterade läkemedel ger lägre bruttovinst.</p> <p>Receptkunden hittar nya vägar genom samarbeten som styr om flöden till konkurrenter.</p>	<p>Kontinuerligt förbättra erbjudandet för butik och e-handel samt fortsatt anpassning av butiks nät till kundflöde.</p> <p>Arbeta långsiktigt i relationer med regionerna och påvisa fördelen med att upphandla tjänsterna.</p> <p>Bevaka eventuella förändringar avseende förhandling av parallellimporterade läkemedel.</p> <p>Säkerställa konkurrenskraftigt erbjudande till receptkunder.</p>	<p>Med ett tydligt, prisvärt och attraktivt kunderbjudande ökar möjligheten att ta marknadsandelar inom befintliga butiker och e-handel.</p> <p>Kvalitet i hantering och tillverkning av läkemedel för att öka andelen avtal.</p> <p>Bibehållen eller ökad volym möjliggör utökat samarbete med utländska läkemedelsleverantörer.</p> <p>En bibehållen receptförsäljning på apotek gör att rådgivning om läkemedelsanvändning minskar läkemedelskostnaden i samhället vilket bidrar till ett mer hållbart samhälle.</p>
Brist på farmaceuter	<p>Bristen på farmaceuter inom vissa delar av landet ökar vilket beror på stora pensionsavgångar, för få som utbildar sig i kombination med ökade kompetenskrav i receptflödet. Det skapar svårighet att bemanna och nyetablera med rätt kompetens på många orter och verksamheter. Förutom ökade personalkostnader kan det också ge bristande arbetsmiljö som bland annat yttrar sig genom ökad sjukfrånvaro.</p>	<p>Förstärka Apotekets arbetsgivarlöfte.</p> <p>Rekrytera utländska farmaceuter och öka fokus på ledarskapsutveckling.</p> <p>Digitala lösningar utvärderas.</p>	<p>Genom att anställa utländska så väl som nysvenska farmaceuter ökar vi vår tillgång till farmaceuter och mångfalden ökar.</p> <p>Med rätt arbetssätt kan vi avlasta farmaceuter vilket även ger förutsättningar för bättre schemaläggning och minskade svårigheter med bemanningen.</p>
Ökad reglering	<p>Det finns risk för ökade lagkrav på apoteksmarknaden. Områden som kan påverka Apoteket avser möjlighet till förhandlingsrätt på parallellhandlade läkemedel, införande av periodens vara inom dosverksamheten samt förslag avseende farmaceuter i hela receptkedjan.</p>	<p>Följa och påverka genom dialog och remissvar samt planera för omställning av berörda verksamheter.</p>	<p>Genom påverkan minimera följderna för Apotekets verksamhet samt anpassa oss till möjligheterna i förslagen.</p>
Cyberhot	<p>Apoteket utsätts dagligen för cyberattacker. Antalet cyberhot och attacker har ökat de senaste åren och de blir mer och mer avancerade vilket ökar risken för att Apoteket påverkas.</p>	<p>Förstärka it-säkerhet för att minska hotbilden.</p> <p>Genomföra obligatorisk säkerhetsutbildning för medarbetare.</p> <p>Löpande säkerhetsincidentrapportering till företagsledningen och revisionsutskottet.</p>	<p>Moderna digitala verktyg ger Apoteket en säkrare och enklare hantering avseende it-säkerhet samt ökad stabilitet.</p> <p>Säkerhetsmedveten personal och ledning minskar risken för att attacker ger någon väsentlig påverkan samt en stabilare arbetsmiljö och kontinuitet i verksamheten.</p>

Apotekets väsentligaste risker, forts.

RISK	BESKRIVNING	ÅTGÄRDER	MÖJLIGHETER
Pensionsskuld	Apoteket har ett omfattande pensionsåtagande som tryggas i Apotekets Pensionsstiftelse. Stiftelsens uppgift är att trygga arbetsgivarens tillgångar på ett aktsamt sätt. Om värdet på tillgångarna i pensionsstiftelsen utvecklas negativt kan det medföra att Apoteket måste skjuta till kapital för att säkra tryggheten av pensionsåtagandet. Det kan även inträffa vid en kraftig uppräknings av skulden på grund av ränteförändringar.	Besluta om stiftelsens riskmandat för att säkra adekvat riskkontroll.	Genom ett tydligt riskmandat säkras vi stiftelsens tillgångar och Apotekets finansiering avseende pensionskostnaden.
Korruption	Korruption innebär att utnyttja sin ställning för att uppnå fördel för egen eller annans vinning. Apotekets risker avseende korruption gäller personal som hanterar avtal och inköp med betydande belopp. Det gäller också leverantörsledet vilket kan medföra att produkter Apoteket säljer kan ha tillverkats på ett sätt och inte stämmer överens med Apotekets hållbarhetskrav.	Tydliga inköpsriktlinjer och attestregler. Utbildning av personal samt uppföljning av regelefterlevnad.	Tydliga inköpsriktlinjer och attestregler ger ökad kontroll gällande avtal och inköp. Genom utbildning höjs kunskapsnivån avseende korruption vilket kan medföra minskad risk.

Om Apotekets hållbarhetsrapport

Hållbarhetsrapporten innehåller upplysningar om hur Apoteket utvecklas och presterar samt verksamhetens konsekvenser för miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Upplysningarna tas upp inom ramen för Apotekets fem målområden; hälsa, kund-erbjudande, miljö, medarbetare och lönsamhet. Målen inom respektive område är beslutade av styrelsen och ska genomsyra och driva engagemang i hela företaget.

I enlighet med ÅRL 6 kap 11§ har Apoteket valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport på sidorna 10–21 och 74–83. Rapporten är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI) standarder.

Medarbetare

Medelantalet anställda för 2019 uppgick till 3 047 vilket är en ökning med 24 jämfört med föregående år. Ökningen förklaras av några tillkommande butiker samt viss växling till anställd personal inom it-enheten.

Vårt mål är att våra medarbetare ska vara motiverade och må bra. Våra medarbetare ska spegla mångfalden i samhället eftersom det hjälper oss att möta kundernas unika behov och bidrar till en inspirerande arbetsplats. På grund av översyn av mätmetod genomfördes ingen medarbetarundersökning under året. Frisknärvaron ökade till 67 procent. Våra medarbetare kommer från 92 olika länder.

Riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare

I fråga om ersättning och andra anställningsvillkor tillämpar Apoteket AB de principer som beslutats av regeringen i ”Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande

befattningshavare i företag med statligt ägande 2016-12-22”. Detta innebär bland annat följande:

Grundläggande principer

Det är för bolaget och dess ägare av grundläggande betydelse att principerna för ersättning och övriga anställningsvillkor för befattningshavare i ett kort- och ett långsiktigt perspektiv attraherar, motiverar och skapar goda förutsättningar för att behålla och utveckla kompetenta medarbetare och chefer. Detta uppnås genom rättvisa och internt balanserade villkor som samtidigt är marknadsmässigt konkurrenskraftiga avseende struktur, omfattning och nivå på ersättning till befattningshavare inom bolaget.

Den totala ersättningen till ledande befattningshavare ska vara rimlig och väl avvägd. Den ska även vara konkurrenskraftig, takbestämd och ändamålsenlig, samt bidra till en god etik och företagskultur. Den totala ersättningen bestående av fast grundlön, övriga förmåner samt pension ska inte vara löneledande i förhållande till jämförbara företag, utan präglas av måttfullhet. Detta ska vara vägledande också för den totala ersättningen till övriga anställda.

Vilka omfattas av riktlinjerna

Med ledande befattningshavare avses verkställande direktör och andra personer i företagets ledning. Denna krets motsvaras av de personer som avses i 8 kap. 51 § aktiebolagslagen (2005:551). Det omfattar personer som ingår i företagsledningen och andra chefer som är direkt underställda den verkställande direktören. Dessa riktlinjer ska också gälla i samtliga dotterbolag samt godkännas av årsstämma för respektive dotterbolag.

Fast grundlön

Den fasta lönen återspeglar de krav som ställs på befattningen avseende kompetens, ansvar, komplexitet och på vilket sätt den bidrar till att uppnå affärsmålen. Den fasta

lönen återspeglar också befattningshavarens prestation och är individuell och differentierad.

Rörlig lön

Några incitamentsprogram eller andra typer av rörliga lönedelar får inte förekomma för ledande befattningshavare.

Pension

Pensionsförmåner ska vara avgiftsbestämda, såvida de inte följer tillämplig kollektiv pensionsplan, och avgiften bör inte överstiga 30 procent av den fasta lönen. I de fall bolaget avtalar om en förmånsbestämd pensionsförmån ska den således följa tillämplig kollektiv pensionsplan. Apoteket erbjuder ITP 1 som huvudregel i samband med rekrytering av nya ledande befattningshavare. Eventuella utökningar av den kollektiva pensionsplanen på lönedelar överstigande de inkomstnivåer som täcks av planen ska vara avgiftsbestämda och bäras under den anställdes aktiva tid. Inga pensionspremier för ytterligare pensionskostnader ska betalas av bolaget efter att medarbetaren har gått i pension. Pensionsålder är 65 år.

Övriga förmåner

Ledande befattningshavare kan erbjudas förmånsbil samt individuell sjukförsäkring. Vidare omfattas ledande befattningshavare av sådana förmåner som har sitt ursprung i kollektivavtal, eller är ensidigt beslutade av bolaget och även tillkommer övriga medarbetare.

Uppsägning och avgångsvederlag

Ledande befattningshavare har generellt en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. Vid uppsägning från företagets sida kan även avgångsvederlag utgå motsvarande högst tolv månadslöner. Som huvudregel ska avgångsvederlag utgå motsvarande sex månader, om inte särskilda skäl föreligger. Avsteg från huvudregeln måste motiveras och dokumenteras i beslutsunderlaget.

Avgångsvederlaget ska utbetalas månadsvis och utgöras av enbart den fasta månadslönen utan tillägg för förmåner. Vid ny anställning, annat tillkommande avlönat uppdrag eller vid inkomst från näringsverksamhet ska ersättningen från det uppsägande bolaget reduceras med ett belopp som motsvarar den nya inkomsten under den tid då uppsägningslön och avgångsvederlag lämnas. Vid uppsägning från den anställdes sida ska inget avgångsvederlag utgå. Avgångsvederlag betalas inte ut efter 65 års ålder.

Marknadsjämförelser

Den totala ersättningen och övriga anställningsvillkor ses över årligen för att säkerställa att den ligger i linje med riktlinjerna. En jämförelse genomförs med andra jämförbara företag, vad gäller storlek, komplexitet och omsättning med såväl statligt ägande som privat ägande för att säkerställa att ersättningar är konkurrenskraftiga utan att vara löneledande.

Beslut samt underlag i ersättningsfrågor

Det är hela styrelsens ansvar att fastställa ersättning till den verkställande direktören. Styrelsen ska även säkerställa att såväl den verkställande direktörens som övriga ledande befattningshavares ersättningar ryms inom de riktlinjer som beslutats av bolagsstämman. Styrelsen ska säkerställa att den verkställande direktören tillser att företagets ersättningar till övriga anställda bygger på gällande ersättningsprinciper. Styrelsen ska redovisa de särskilda skäl som finns för att i ett enskilt fall avvika från regeringens riktlinjer.

Ersättningsutskottet bereder styrelsens beslut i frågor om ersättningsprinciper, ersättningar och andra anställningsvillkor för vd och bolagsledningen. Skriftligt underlag, som visar bolagets totala kostnad ska finnas inför beslut om enskild ersättning. Detta gäller såväl inför beslut om nyanställning, ändrad befattning eller befattningssinnehåll, som i samband med årlig lönerrevision. Samtliga beslut ska protokollföras.

Kontroll av riktlinjernas efterlevnad

Styrelsen har ansvaret för kontrollen av riktlinjernas efterlevnad. Därutöver lämnar bolagets revisorer, inför varje årsstämma, ett skriftligt yttrande huruvida riktlinjerna har efterlevts eller ej. Om riktlinjerna enligt revisorns mening inte har följts ska skälen för denna bedömning framgå. Vidare lämnar även styrelsens ordförande vid årsstämman en muntlig redogörelse för hur ledande befattningshavares ersättningar förhåller sig till dessa riktlinjer.

Väsentliga händelser efter balansdagen

Apoteket har under januari 2020 investerat 30 miljoner kronor i den digitala vårdgivaren Doktor24. Samtidigt har bolagen inlett ett samarbete för att utveckla nya digitala och fysiska vård- och hälsojänster. Apoteket AB äger efter transaktionen 20 procent i Doktor24. Patricia Industries, som är en del av Investor, kvarstår som största ägare med 80 procent.

Vinstdisposition

Styrelsens förslag till utdelning avseende 2019 uppgår till 800 kronor per aktie, totalt 140 miljoner kronor.

Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel och fria fonder

Balanserad vinst	834 424 705 kr
Årets vinst	432 166 873 kr
Summa	1 266 591 578 kr

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att:

till aktieägaren utdelas 800 kronor per aktie, totalt	140 000 000 kr
i ny räkning överförs	1 126 591 578 kr
Summa	1 266 591 578 kr

Bolagsstyrningsrapport

Apoteket AB är ett publikt aktiebolag med säte i Solna. Svenska staten äger samtliga aktier i Apoteket.

BOLAGETS ORGANISATION

Ägaren utövar sitt inflytande över bolaget vid årsstämman genom att bland annat utse styrelsen, styrelsens ordförande och revisor samt fastställa resultat och balansräkning, besluta om ansvarsfrihet för styrelsen, utdelning till ägaren, arvode till styrelse och revisor samt riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare.

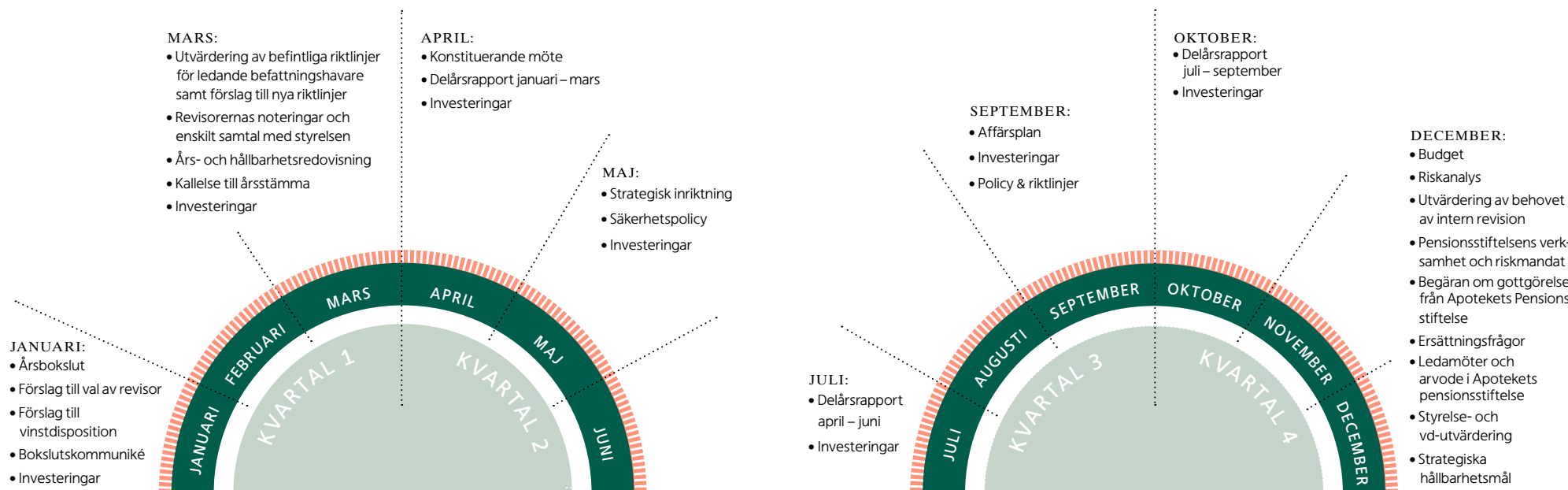
Styrelsen ansvarar för Apotekets strategiska inriktning och övergripande organisationsfrågor samt utser verkställande direktör, vd. Vd ansvarar för den löpande förvaltningen inom de ramar som styrelsen fastställer och utser medlemmar i företagsledningen.

Ägaren

Statens ägarpolicy ligger till grund för styrning av Apoteket tillsammans med bolagsordning, ekonomiska mål och ägaranvisningar.

I statens ägarpolicy redogör regeringen för sina uppdrag och mål, tillämpliga ramverk och sin inställning i viktiga principfrågor. Ägarpolicyen omfattar även särskilda riktlinjer för extern ekonomisk rapportering och för anställningsvillkor för ledande befattningshavare. Ägaren ställer krav på att Apoteket ska agera föredömligt inom området hållbart företagande vilket innefattar

Bolagsstyrningsrapport

STYRELSEÅRET: UNDER 2019 HAR 13 STYRELSEMÖTEN HÅLLITS, INKLUSIVE DET KONSTITUERANDE MÖTET. OVANSTÅENDE ÄRENDE BEHANDLADES UNDER ÅRET.

områdena mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, antikorrupktion, affärsetik, jämställdhet och mångfald.

Apoteket ska även tillämpa Svensk kod för bolagsstyrning, Kodén. Avsteg från Kodén redovisas i avvikelse Tabellen på sidan 35. Avstämning under året mellan ägaren och bolaget samordnas från bolagets sida av styrelsens ordförande. Även vd deltar vid dessa möten.

Årsstämma

Vid årsstämman den 24 april 2019 valdes Ingrid Bonde som ny ordförande i Apoteket. Pia Gideon, Inger Andersson, Lars Nilsson och Barbro Fridén omvaldes vid stämman. Per Uebel och Erik Sandstedt valdes in som nya ledamöter, medan Gert Karnberger och Leif Ljungqvist avböjde omval och därmed lämnade styrelsen. Stämman beslutade att dela ut 230 miljoner kronor till ägaren. Apoteket erhöLL uppdraget att tills vidare behålla befintliga apoteksombud.

Årsstämman var öppen för allmänheten som gavs möjlighet att ställa frågor i anslutning till stämman. Endast ett fåtal personer närvarade och ingen riksdagsledamot, som enligt bolagsordningen har rätt att närvara vid stämman.

Revisorer

Årsstämman utser revisor och vid årsstämman omvaldes KPMG AB till revisor med Ingrid Hornberg Román som huvudansvarig revisor. Revisorererna ansvarar för att

Bolagsstyrningsrapport

AVVIKELSETEBELL		
Regel i Kodan	Avvikelse	Förklaring
2.1–2.7: Bolaget ska ha en valberedning.	Valberedning har inte inrättats.	Enheten för statlig bolagsförvaltning inom Näringsdepartementet ansvarar för nomineringsprocessen.
4.5: Redovisning av oberoende i förhållande till större aktieägare.	Beroende i förhållande till större aktieägare redovisas inte.	Regeln syftar i huvudsak till att skydda minoritetsaktieägare i bolag med spritt ägande. I statligt helägda bolag saknas skäl för att redovisa oberoende i detta avseende.

STYRELSENS MÖTEN OCH ARVODEN					
	Invald år	Möten styrelse	Möten revisionsutskott	Möten ersättningsutskott	Summa arvode, tkr
Gert Karnberger ¹	2009	5/5	3/3	1/1	125
Ingrid Bonde ²	2019	8/8	3/3	2/2	291
Leif Ljungqvist ³	2012	5/5	3/3		
Erik Sandstedt ⁴	2019	8/8	3/3		
Pia Gideon ⁵	2017	13/13	6/6		196
Inger Andersson ⁶	2017	13/13		3/3	191
Barbro Fridén ⁷	2018	12/13		3/3	191
Lars Nilsson ⁸	2018	13/13	6/6		220
Per Uebel	2019	5/8			117
Lena Rhodin ⁹	2013	10/13			12
Ingela Brindell-Lindberg ¹⁰	2018	6/13			12
Lisa Ekstrand ¹¹	2015	9/11			10
Katarina Rabe ¹²	2019	2/2			2
Hanna Ottosson ¹³	2016	7/11			10
Britt-Marie Brinck ¹⁴	2019	2/2			2

1) Styrelseordförande, ledamot i revisionsutskottet, ordförande i ersättningsutskottet t.o.m. april 2019
2) Styrelseordförande, ledamot i revisionsutskottet, ordförande i ersättningsutskottet fr.o.m. april 2019

3) Ledamot i revisionsutskottet t.o.m. april 2019
4) Ledamot i revisionsutskottet fr.o.m. april 2019
5) Ledamot i revisionsutskottet
6) Ledamot i ersättningsutskottet
7) Ledamot i ersättningsutskottet
8) Ordförande i revisionsutskottet

9) Arbetstagarledamot (ordinarie) utsedd av Unionen
10) Arbetstagarledamot (suppleant) utsedd av Unionen
11) Arbetstagarledamot (ordinarie) utsedd av Sveriges Farmaceuter t.o.m. oktober 2019

12) Arbetstagarledamot (ordinarie) utsedd av Sveriges Farmaceuter fr.o.m. november 2019
13) Arbetstagarledamot (suppleant) utsedd av Sveriges Farmaceuter t.o.m. oktober 2019
14) Arbetstagarledamot (suppleant) utsedd av Sveriges Farmaceuter fr.o.m. november 2019

granska bolagets finansiella rapportering samt styrelsens och vd:s förvaltning av bolaget. Revisorernas oberoende ställning säkerställs av lagstiftning samt interna och externa yrkesetiska regler.

Styrelsen

Nomineringsprocessen för styrelseledamöter koordineras av Näringsdepartementet genom avdelningen för bolag med statligt ägande. Kompetensbehovet analyseras utifrån bolagets verksamhet, situation och utmaningar samt

styrelsens nuvarande sammansättning och resultat av årets utvärdering av styrelsen. Arbetstagarorganisationerna Sveriges Farmaceuter och Unionen har utsett en ledamot och en suppleant vardera. Fördelning mellan män och kvinnor i styrelsen är jämn avseende bolagsstämموvalda ledamöter medan samtliga arbetstagarledamöter är kvinnor. Vd i Apoteket, Ann Carlsson, ingår inte i styrelsen, men närvarar vid samtliga möten tillsammans med CFO och bolagets chefsjurist som är styrelsens sekreterare.

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för sitt eget arbete för att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan styrelsen och styrelsens utskott. Ansvarsfördelning mellan styrelse och vd, inklusive rapportinstruktion, regleras i årlig fastställd vd-instruktion. Styrelsemöten följer en fastställd årscykel och normalt träffas styrelsen fem gånger per år, två gånger på våren och tre på hösten. Dessa möten kompletteras med kortare beslutsmöten per telefon. De ordinarie mötena innehåller alltid genomgång av protokoll och utestående frågor samt avrapportering

Bolagsstyrningsrapport

från utskott och verkställande direktör. Styrelsen har inte inrättat en särskild granskningsfunktion (internrevision), men bolaget har under året fortsatt arbetet med att förstärka den interna kontrollen.

Utskott

Styrelsen har inom sig inrättat ett revisions- och ett ersättningsutskott. Revisionsutskottet bistår styrelsen med att kvalitetssäkra bolagets och koncernens finansiella rapportering. I revisionsutskottet ingår sedan årsstämman Lars Nilsson (ordförande), Ingrid Bonde, Erik Sandstedt och Pia Gideon. Ersättningsutskottet förbereder frågor om ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare. I ersättningsutskottet ingår sedan årsstämman Ingrid Bonde (ordförande), Barbro Fridén och Inger Andersson. Revisorerna har deltagit i revisionsutskottsmöten vid ett flertal tillfällen under året i samband med genomgång av delårsrapporter, internkontroll och övriga revisionsinsatser. Revisorerna har deltagit i styrelsemöte i samband med fastställandet av års- och hållbarhetsredovisning, samt för samtal med styrelsen utan närvaro av vd och medlemmar i företagsledningen. Mer information om styrelse och revisor finns på sidan 85.

Verkställande direktör

Vd ansvarar för den löpande förvaltningen i enlighet med aktiebolagslagen. Styrelsen fastställer kompletterande instruktioner. Det är vd:s ansvar att hålla styrelsen kontinuerligt informerad om väsentliga händelser och i övrigt organisera bolaget så att ändamålsenlig styrning och kontroll av verksamheten uppnås. Vd fattar beslut självständigt eller med stöd av två beslutsorgan, företagsledningen samt etablerings- och förnyelsekommittén.

Företagsledningen

Företagsledningen leds av vd och sammanträder två gånger per månad då besluts- och informationsfrågor hanteras. Utöver det kollektiva ansvaret för ledningen av bolaget har varje medlem ett individuellt ansvar för sin verksamhet.

Mer information om företagsledningen finns på sidan 86.

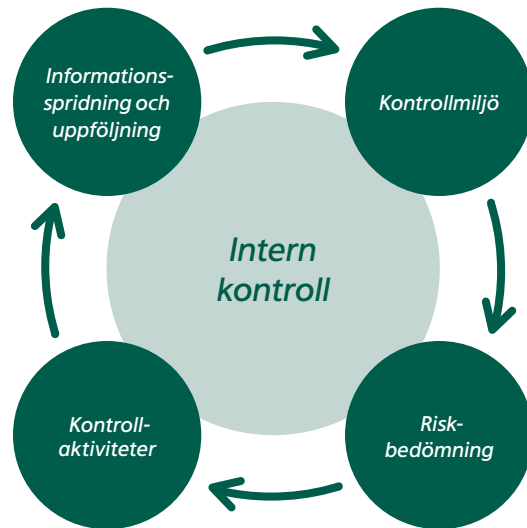
Uppföljning av verksamheten sker per enhet och område avseende verksamhetsfrågor, hållbarhetsfrågor och kvalitets- och miljöavvikelser, vilka koordineras av CFO respektive hållbarhetschef och kvalitetschef. Övriga deltagare närvarar efter behov.

Etablerings- och förnyelsekommittén (EFK)

Beslut om investeringar i apoteks nätet (nyetablering, flytt, ombyggnad och nedläggning av apotek, görs av EFK som består av direktör Kunderbjudande (ordförande), vd, CFO, direktör Försäljning & Drift, chefscontroller och chefsjurist.

Investeringskommittén (IK)

Större investeringar och strategiska samarbeten och eventuella förvärv bereds av IK som består av CFO (ordförande), direktör Försäljning & Drift, chefscontroller och chefsjurist. Beslut fattas av företagsledningen alternativt styrelsen beroende på investeringsnivåer och/eller omfattning.

Rapport över intern kontroll avseende finansiell rapportering

Styrelsen är enligt aktiebolagslagen och Svensk kod för bolagsstyrning ytterst ansvarig för att bolaget har en god intern kontroll, processer och rutiner som säkerställer att fastlagda principer för finansiell rapportering och intern kontroll efterlevs samt att bolagets finansiella rapportering är upprättad i överensstämmelse med lag, tillämpliga redovisningsstandarder samt övriga krav. Denna rapport har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen 6:6 andra stycket andra punkten. Beskrivningen av koncernens system för intern kontroll och risk omfattar även moderbolagets beskrivning av densamma.

Apoteket använder COSO:s (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) ramverk Internal Control Integrated Framework för att stödja utvecklingen av interna styr- och kontrolls system. Den interna kontrollen beskrivs med hjälp av komponenterna kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, informations-spridning och uppföljning.

Funktionen för internkontroll går igenom beslutade processer och följer upp kontrollerna som ska minimera riskerna i processerna. För några processer används självrapportering, dvs kontrollutförarna rapporterar löpande status på kontrollerna till internkontrollfunktionen. Avvikelse rapporteras till revisionsutskott och ledning. Funktionen har ett nära samarbete med företagets externa revisorer.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön är basen för den interna kontrollen. Den utgörs av dokumenterade och kommunicerade dokument såsom policyer, riktlinjer, rutiner och manualer avseende organisation, beslutsprocesser, ansvar och befogenheter. Exempel på detta är arbetsfördelningen mellan styrelsen och verkställande direktören och övriga organ som styrelsen inrättat. Ett annat exempel är riktlinjer för beslut och attest samt bolagets redovisnings- och rapporteringsstruktur.

Principer och former för rapportering, intern styrning, kontroll och uppföljning finns samlade i interna policyer, riktlinjer och rutiner. Dessa görs tillgängliga för berörda medarbetare via Apotekets intranät och informationsmöten.

Riskbedömning

Koncernens metoder för riskhantering syftar till att säkerställa att risker identifieras och hanteras. I de processer som hanterar finansiell information identifieras och bedöms de huvudsakliga riskerna som kan ge fel i den finansiella rapporteringen. Apoteket har en central ekonomifunktion som hanterar all redovisning för bolaget. Det är väsentligt att ekonomienheten genom sin förståelse av processer och rutiner kan identifiera, analysera och besluta om hanteringen av eventuella fel i den finansiella rapporteringen. Poster i balans- och resultaträkningen riskbedöms löpande, speciellt inför kvartals- och årsbokslut. Ett kriterium för om en aktivitet bedöms ha hög risk är volym, komplexitet, värdering samt periodisering.

Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteterna syftar till att upptäcka, korrigera och förebygga fel samt ineffektivitet. Varje år tas ett kalendarium fram där genomgång av prioriterade processer och eventuella avvikelser planeras. Kontrollerna är definierade och beskriver risken som kontrollaktiviteten syftar till att minimera samt vilket bevis som ska finnas för att visa att kontrollen är utförd. Varje verksamhetschef ansvarar för god intern kontroll inom sitt område vilket innebär att förankra och implementera beslutade kontroller. Resultatet av de kontrollaktiviteter som testas presenteras och går igenom med respektive verksamhetschef på regelbundna möten.

Självrapportering används avseende processer med hög andel godkända kontroller. Detta är ett sätt att tydligt

Bolagsstyrningsrapport

visa var ägandeskapet av kontrollen finns och få verksamheten att implementera kontrollerna mer i den löpande driften för att förstå mervärdet av kontrollen. Internkontrollfunktionen verifierar att rätt status är satt på kontrollen utifrån presenterade kontrollbevis.

Uppföljning och testning av kontroller under 2019 har gjorts gällande lagerprocessen för butiker, vård, dos samt tredjepartslager. Därtill har även försäljningsprocessen för upphandlingsaffären avseende läkemedelsförsörjning samt apoteket.se följts upp.

Informationsspridning och uppföljning

Apoteket har etablerade information- och kommunikationsvägar så som interna styrdokument (interna policyer och riktlinjer) som syftar till att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen. Apoteket följer upp efterlevnad av dessa styrande dokument. Styrelse och företagsledning får löpande information avseende den finansiella rapporteringen. Av de officiella rapporterna granskas ett kvartal samt årsredovisningen av externa revisorerna. Verkställande direktör och ledning vidareförmedlar informationen till medarbetarna i företaget och externa rapporter publiceras också på intranätet. Varje månad analyseras det ekonomiska resultatet samt operativa nyckeltal för alla enheter inom företaget. Kvartalsvis har ledningen genomgång med verksamhetschefer där resultat och nyckeltal följs upp mot mål. På detta sätt erhålls en god bild över affärsläget och det säkerställs att verksamhetsstyrningen fungerar i förhållande till målen.

Styrelsens uppföljning

Utfallet av koncernens process för riskbedömning och riskhantering behandlas årligen av styrelsen som följer upp att den omfattar alla väsentliga områden och ger en balanserad vägledning för olika befattningshavare. Styrelsen erhåller månatliga finansiella rapporter och vid varje styrelsesammanträde behandlas bolagets och koncernens finansiella ställning.

Koncernens internkontrollfunktion har under året följt upp de kontrollaktiviteter som finns beslutade i bolaget och rapporterat avvikelser till Apotekets revisionsutskott och ledning.

I dag finns en internkontrollfunktion upprättad inom Apoteket. Styrelsen har beslutat i frågan och bedömer att befintliga strukturer för uppföljning och utvärdering ger ett tillfredställande underlag. Beslutet omprövas årligen.

Finansiella rapporter

- 37 Koncernens rapport över totalresultat
- 38 Koncernens balansräkning
- 39 Koncernens förändring i eget kapital
- 40 Koncernens kassaflödesanalys
- 40 Koncernens operativa kassaflöde
- 41 Moderbolagets resultaträkning
- 41 Moderbolagets rapport över totalresultat
- 41 Moderbolagets balansräkning
- 43 Moderbolagets förändring i eget kapital
- 44 Moderbolagets kassaflödesanalys

KONCERNENS RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT

Belopp i miljoner kronor	Not	2019	2018
Nettoomsättning		20 321	20 083
Övriga rörelseintäkter		3	10
Summa intäkter	5	20 324	20 093
Handelsvaror	16	-16 439	-16 197
Övriga externa kostnader	6	-1 075	-1 251
Personalkostnader	7, 15, 30	-2 050	-2 011
Avskrivningar och nedskrivningar	11, 12, 13	-395	-125
Rörelseresultat		365	509
Andelar i intresseföretags resultat	14	0	0
Andelar i koncernföretag	24	-1	-
Finansnetto – pensioner	15	66	89
Övriga finansiella intäkter	21	0	0
Övriga finansiella kostnader	21	-13	-5
Resultat före skatt		417	593
Inkomstskatt	8	-85	-136
Årets resultat		332	457
Övrigt totalresultat			
Poster som inte kan omföras till resultatet			
Aktuariella vinster/förluster	15	-332	-630
Uppskjuten skatt	15	68	178
Övrigt totalresultat		-264	-452
Årets totalresultat		68	5
Årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare		332	457
Årets totalresultat hänförligt till moderbolagets aktieägare		68	5
Resultat per aktie, kr	10	1 897	2 611
Antal aktier		175 000	175 000

KONCERNENS BALANSRÄKNING

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2019	2018
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	11	38	40
Materiella anläggningstillgångar	12	522	463
Nyttjanderättstillgångar	13	769	-
Andelar i intresseföretag	14	7	8
Pensionsfordran	15	2 390	2 817
Övriga långfristiga fordringar		78	77
Summa anläggningstillgångar		3 804	3 405
Omsättningstillgångar			
Varulager	16	1 636	1 630
Kundfordringar		2 074	2 265
Aktuella skattefordringar		27	22
Övriga kortfristiga fordringar	17	816	819
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	18	119	166
Likvida medel		112	149
Summa omsättningstillgångar		4 784	5 051
SUMMA TILLGÅNGAR		8 588	8 456

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2019	2018
EGET KAPITAL			
Aktiekapital		175	175
Balanserad vinst		4 116	4 278
Summa eget kapital		4 291	4 453
SKULDER			
Långfristiga skulder			
Uppskjuten skatt	9	748	857
Långfristiga leasingkulder	13	438	-
Avsättningar	20	-	-
Summa långfristiga skulder		1 186	857
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut, räntebärande	21	675	900
Kortfristiga leasingkulder	13	272	-
Leverantörsskulder		1 839	1 945
Aktuella skatteskulder		-	-
Övriga skulder		79	78
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	243	216
Avsättningar	20	3	7
Summa kortfristiga skulder		3 111	3 146
Summa skulder		4 297	4 003
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		8 588	8 456

Information om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser

22

KONCERNENS FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

Belopp i miljoner kronor	Aktiekapital	Balanserad vinst	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2018	175	4 573	4 748
Årets totalresultat		5	5
Utdelning		-300	-300
Utgående balans per 31 december 2018	175	4 278	4 453
Ingående balans per 1 januari 2019	175	4 278	4 453
Årets totalresultat		68	68
Utdelning		-230	-230
Utgående balans per 31 december 2019	175	4 116	4 291

Eget kapital är i sin helhet hänförligt till moderbolagets aktieägare.

KONCERNENS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i miljoner kronor	Not	2019	2018
Löpande verksamheten			
Resultat före skatt		417	593
Avskrivningar och nedskrivningar		395	125
Ej kassaflödespåverkande pensionsposter		161	168
Finansnetto pensioner		-66	-89
Fordran gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse ¹		-499	-479
Erhållen gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse		479	459
Övrigt		4	0
Betald skatt		-131	-107
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		760	670
Förändringar i rörelsekapital			
Förändringar av varulager		-6	-168
Förändringar av fordringar		197	-287
Förändringar av skulder		-81	175
Kassaflöde från den löpande verksamheten		870	390
Investeringsverksamheten			
Investeringar i immateriella tillgångar	11	-12	-20
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	12	-212	-144
Avyttring anläggningstillgångar		21	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-203	-164

1) Gottgörelse avseende pensionsutbetalningar har beslutats, men inte utbetalats 2019.

Belopp i miljoner kronor	2019	2018
Finansieringsverksamheten		
Utbetald utdelning	27	-230
Amortering leasingkulld	13	-249
Övrigt finansieringsverksamheten	21	-225
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-704	-200
Årets kassaflöde		
Likvida medel vid årets början	149	123
Likvida medel vid årets slut¹	112	149

Kassaflöde från inbetalningar avseende räntor uppgår till 0 (0) miljoner kronor.

Kassaflöde från utbetalningar avseende räntor uppgår till 13 (5) miljoner kronor.

1) Specifikation likvida medel

Likvida medel	2019	2018
Växelkassor	9	10
Pengar på väg	14	17
Banktillgodohavande – moderbolag	87	121
Banktillgodohavande – dotterbolag	2	1
Summa likvida medel	112	149

KONCERNENS OPERATIVA KASSAFLÖDE

Belopp i miljoner kronor	2019	2018
Kassaflöde från den löpande verksamheten	870	390
Investeringar i immateriella tillgångar	-12	-20
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-212	-144
Försäljning anläggningstillgångar	21	0
Operativt kassaflöde	667	226

MODERBOLAGETS RESULTATRÄKNING

Belopp i miljoner kronor	Not	2019	2018
Nettoomsättning	23	20 321	20 082
Övriga rörelseintäkter		3	10
Summa intäkter	5	20 324	20 092
Handelsvaror	16, 23	-16 439	-16 196
Övriga externa kostnader	6	-1 336	-1 253
Personalkostnader	7, 22, 30	-1 888	-1 843
Avskrivningar och nedskrivningar	11, 12	-140	-134
Rörelseresultat		521	666
Resultat från andelar i koncernföretag	24	14	-1
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	21, 23	1	1
Räntekostnader och liknande resultatposter	21, 23	-4	-5
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		532	661
Bokslutsdispositioner	25	13	-105
Resultat före skatt		545	556
Inkomstskatt	8	-113	-130
Årets resultat		432	426

MODERBOLAGETS RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT

Belopp i miljoner kronor	2019	2018
Årets resultat	432	426
Totalresultat för året	432	426

MODERBOLAGETS BALANSRÄKNING

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2019	2018
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	11	38	40
Materiella anläggningstillgångar	12	522	440
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	26	25	25
Långfristiga fordringar hos koncernföretag		-	7
Andelar i intresseföretag	14	9	9
Övrig långfristig fordran		78	78
Summa finansiella anläggningstillgångar		112	119
Summa anläggningstillgångar		672	599
Omsättningstillgångar	21		
Varulager	16	1 636	1 630
Kundfordringar		2 074	2 265
Kortfristiga fordringar hos koncernföretag		-	3
Skattefordringar		27	21
Övriga kortfristiga fordringar	17	816	819
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	18	183	166
Kortfristiga placeringar		-	-
Kassa och bank		110	147
Summa omsättningstillgångar		4 846	5 051
SUMMA TILLGÅNGAR		5 518	5 650

MODERBOLAGETS BALANSRÄKNING

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2019	2018
EGET KAPITAL			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (175 000 aktier med kvotvärde 1 000 kronor)		175	175
Reservfond		35	35
Summa bundet eget kapital		210	210
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		834	638
Årets resultat		432	426
Summa fritt eget kapital		1 266	1 064
Summa eget kapital		1 476	1 274
Obeskattade reserver	29	1 171	1 191
Avsättningar			
Uppskjuten skatteskuld	9	2	14
Övriga avsättningar	20	-	-
Summa avsättningar		2	14
SKULDER			
Långfristiga skulder			
Skulder till koncernföretag		-	-
Summa långfristiga skulder		-	-

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2019	2018
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut, räntebärande	21	675	900
Leverantörsskulder		1 839	1 945
Skulder till koncernföretag		30	25
Aktuella skatteskulder		-	-
Övriga skulder		79	78
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	243	216
Avsättningar	20	3	7
Summa kortfristiga skulder		2 869	3 171
Summa skulder		4 042	4 376
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		5 518	5 650

Information om moderbolagets ställda säkerheter och eventalförpliktelser

22

MODERBOLAGETS FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

Belopp i miljoner kronor	Aktiekapital	Reservfond	Balanserad vinst	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2018	175	35	435	503	1 148
Lämnad utdelning	-	-	-300	-	-300
Vinstdisposition	-	-	503	-503	-
Årets resultat	-	-	-	426	426
Utgående balans per 31 december 2018	175	35	638	426	1 274
Ingående balans per 1 januari 2019	175	35	638	426	1 274
Lämnad utdelning	-	-	-230	-	-230
Vinstdisposition	-	-	426	-426	-
Årets resultat	-	-	-	432	432
Utgående balans per 31 december 2019	175	35	834	432	1 476

MODERBOLAGETS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i miljoner kronor	Not	2019	2018
Löpande verksamheten			
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		532	661
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet			
Avskrivningar och nedskrivningar		140	134
Fordran gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse ¹		-499	-479
Erhållen gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse		479	459
Övrigt		-11	0
Betald skatt		-131	-107
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		510	667
Förändringar i rörelsekapital			
Förändringar av varulager		-6	-168
Förändringar av fordringar		200	-288
Förändringar av skulder		-84	178
Kassaflöde från den löpande verksamheten		620	390
Investeringsverksamheten			
Investeringar i immateriella tillgångar	11	-12	-20
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	12	-212	-144
Avyttring av dotterbolag		15	-
Avyttring anläggningstillgångar		7	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-202	-164

1) Gottgörelse avseende pensionsutbetalningar har beslutats, men inte utbetalats 2019.

Belopp i miljoner kronor	Not	2019	2018
Finansieringsverksamheten			
Utbetald utdelning	27	-230	-300
Övrig finansieringsverksamhet	21	-225	100
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-455	-200
Årets kassaflöde		-37	26
Likvida medel vid årets början		147	121
Likvida medel vid årets slut		110	147

Kassaflöde från inbetalningar avseende räntor uppgår till 1 (1) miljon kronor.
Kassaflöde från utbetalningar avseende räntor uppgår till 4 (5) miljon kronor.

Noter

Sida	Not
46	1. Allmän information
46	2. Sammanfattning av viktiga redovisningsprinciper
50	3. Viktiga uppskattningar och bedömningar för redovisningsändamål
50	4. Moderbolagets redovisningsprinciper
50	5. Intäkternas fördelning
50	6. Arvode till revisorer och revisionsföretag
51	7. Löner, ersättningar och medelantal anställda
53	8. Inkomstskatt
53	9. Uppskjuten skatt
53	10. Resultat per aktie

Sida	Not
54	11. Immateriella anläggningstillgångar
55	12. Materiella anläggningstillgångar
56	13. Leasingavtal
57	14. Andelar i intresseföretag
58	15. Pensionstillgångar i koncernen
60	16. Varulager
60	17. Övriga fordringar
60	18. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
60	19. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter
61	20. Avsättningar
61	21. Finansiella instrument och finansiell riskhantering

Sida	Not
63	22. Ställda säkerheter och eventalförpliktelser
63	23. Transaktioner med närstående
63	24. Resultat från andelar i koncernföretag
64	25. Bokslutsdispositioner
64	26. Andelar i koncernföretag
64	27. Utdelning per aktie
65	28. Vinstdisposition
65	29. Obeskattade reserver
65	30. Pensioner i moderbolaget
66	31. Händelser efter balansdagen

Belopp i miljoner kronor.

NOT 1 ALLMÄN INFORMATION

Apoteket AB (publ) (moderbolaget) och dess dotterbolag (sammanslaget koncernen) distribuerar och säljer läkemedel och apoteksprodukter samt tjänster i Sverige inom läkemedels- och hälsovårdsområdet, huvudsakligen via ett nätverk av apotek. Apoteksprodukter och tjänster avser såväl Apotekets egna varumärken som externa varumärken. Moderbolaget är ett registrerat aktiebolag med säte i Solna. Huvudkontorets besöksadress är Dalvägen 12, 169 03 Solna.

Den 10 mars 2020 godkände styrelsen och verkställande direktören års- och koncernredovisning för räkenskapsåret 2019 som kommer att föreläggas årsstämman den 22 april 2020.

NOT 2 SAMMANFATTNING AV VIKTIGA REDOVISNINGSPRINCIPER

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) samt tolkningsuttalanden från IFRS Interpretations Committee (IFRS IC) som är godkända av EU-kommissionen. Vidare har Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 1 "Kompletterande redovisningsregler för koncerner" tillämpats. Att upprätta rapporter i överensstämmelse med IFRS kräver användning av en del viktiga redovisningsmässiga antaganden och uppskattningar. Vidare krävs att ledningen gör vissa bedömningar vid tillämpningen av företagens redovisningsprinciper.

De områden, som innefattar en hög grad av bedömning, som är komplexa eller sådana områden där antaganden och uppskattningar är av väsentlig betydelse för koncernredovisningen anges i not 3.

Förutsättningar vid upprättande av koncernens finansiella rapporter

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor, som också är rapporteringsvalutan för såväl moderbolaget som koncernen. Samtliga belopp som anges är, om inget annat anges, avrundade till närmaste miljon kronor. Redovisningen är baserad på historiska anskaffningsvärden.

De viktigaste redovisningsprinciperna som tillämpats när denna koncernredovisning upprättats anges nedan. Dessa principer har

tillämpats konsekvent för alla presenterade år, om inte annat anges. Moderbolagets redovisningsprinciper framgår av not 4.

Nya och ändrade standarder som tillämpas av koncernen IFRS 16 Leases

IFRS 16 Leases ersätter från och med 2019 redovisning av leasingavtal enligt IAS 17 Leasingavtal och IFRIC 4.

Vid övergången till IFRS 16 har koncernen valt att tillämpa den modifierade retroaktiva metoden. Koncernens balansräkning påverkades väsentligt, med en ökning av leaseade tillgångar bestående av lokaler för apotek, huvudkontor och övrig verksamhet med ett ingångsvärde per 1 januari 2019 på cirka 870 miljoner kronor. Samtidigt ökade koncernens skulder med leasingåtaganden för samma lokaler med motsvarande belopp reducerat för förutbetalda hyror. I koncernens resultaträkning blev hyreskostnaderna lägre samtidigt som kostnader för avskrivningar och räntor ökade. Nyttjanderättstillgången värderades till ett belopp som motsvarar leasingkulden, justerat för förutbetalda leasingavgifter.

Förutsättningar:

- Leasingkuldena diskonterades med koncernens marginella upplåningsränta på den första tillämpningsdagen (1 januari 2019). För nyttillkomna avtal har marginell upplåningsränta för 2020 använts.
 - En enda diskonteringsssats på en portfölj av liknande leasingavtal, dvs hyresavtal för butiker och övrig verksamhet.
 - Korttidsleasing och leasing av mindre värde ingår ej.
 - Vissa bedömningar avseende leasingperiod har gjorts, som innebär att kontrakt som vid starttidpunkten 1 januari 2019 hade mindre än 12 månader kvar förlängdes med 36 månader eftersom option avseende möjlighet till förlängning bedömdes utnyttjas. Vid ingången av 2020 kvarstår 24 månader av denna förlängning.
 - Basen för avtal har under 2019 förändrats, netto har 35 avtal omförhandlats samt fyra tillkommit som avser nyetablerade butiker och huvudkontor. Totalt antal avtal uppgår till 530 jämfört med 538 vid ingången av 2019. Vid omförhandling av befintliga avtal justeras startdatum till uppdaterade villkor, vilket innebär att beräkningen ej beaktar pågående uppsägningstid för vissa kontrakt.
 - Indexuppräknings för befintliga avtal har summerats och beaktats som ett kollektiv med en snittduration på 29 månader (beräknad som snitt av antal utestående månader).
- Härledning av Operationell leasing redovisad i Apotekets års- och

hållbarhetsredovisning 2018 och ingångsvärde för leasingkulden 1 januari 2019 återfinns i not 13.

Upplysningar om kommande standarder, ändringar och tolkningar

IFRS som ännu inte har trätt i kraft och/eller godkänts av EU har inte tillämpats i förtid av koncernen. Framtida ändringar av redovisningsprinciper som kan få effekt på Apotekets redovisning. Ingen av kommande ändringar eller tolkningar av befintliga standarder har någon väsentlig inverkan på koncernen.

Koncernredovisning

Dotterbolag konsolideras om bestämmande inflytande föreligger. Kontroll (bestämmande inflytande) föreligger när investeraren:

- har inflytande över investeringsobjektet, vilket beskrivs som att ha rättigheter att styra verksamheten vilket på ett betydande sätt påverkar möjligheten till avkastning (beskrivs som relevanta verksamheten)
- exponeras för, eller har rätt till, rörlig avkastning från investeringsobjektet
- kan använda sitt inflytande för att påverka storleken på avkastningen.

Dotterbolag inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen. De exkluderas ur koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet upphör.

Förvärvade dotterbolag och andra förvärvade rörelser redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterbolag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och övertas dess skulder. Koncerninterna transaktioner och balansposter samt orealiserade vinster och förluster på transaktioner mellan koncernföretag elimineras.

Intressebolagsredovisning

Intressebolag är alla de företag där koncernen har ett betydande men inte bestämmande inflytande, vilket i regel gäller för aktieinnehav som omfattar mellan 20 procent och 50 procent av rösterna. Innehav i intressebolag redovisas enligt kapitalandelsmetoden och värderas inledningsvis till anskaffningsvärdet.

Koncernens andel av resultat, som uppkommit i intresseföretaget efter förvärvet, redovisas i resultaträkningen. Ackumulerade förändringar efter förvärvet redovisas som ändring av innehavets redovisade värde.

Segmentrapportering

Apotekets verksamhet utgår i hög grad från gemensamma resurser såsom gemensam driftsorganisation och övriga funktioner. Av detta följer att Apotekets olika kundsegment inte är möjliga att segments-redovisa. Apoteket bedrivs därmed som ett rörelsesegment med intäkter, bruttovinst samt delar av rörelsekostnader från två marknader; konsumentmarknaden samt vård- och företagsmarknaden.

Omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan enligt de valutakurser som gäller på transaktionsdagen. Valutakursvinster och -förluster som uppkommer vid betalning av sådana transaktioner, och vid omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta till balansdagens kurs, redovisas i resultaträkningen i övriga externa kostnader.

Immateriella anläggningstillgångar*Aktiverade utvecklingsutgifter*

Utgifter för utveckling aktiveras i den mån dessa bedöms komma att ge framtida ekonomiska fördelar. De viktigaste kriterierna för aktivering är att utvecklingsarbetets slutprodukt har en påvisbar framtida intjäning och kassaflöde och att det finns tekniska och finansiella förutsättningar att fullfölja utvecklingsarbetet när det startas.

I balansräkningen redovisade aktiverade utvecklingsutgifter är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Det redovisade värdet inkluderar direkta utgifter för förvärvade tjänster och material samt indirekta utgifter som kan hänföras till tillgången på ett rimligt och konsekvent sätt. Övriga utgifter för utveckling där påvisbar framtida intjäning bedöms som låg redovisas i resultaträkningen som kostnad när de uppkommer.

Övriga immateriella anläggningstillgångar och hyreskontrakt

Övriga immateriella tillgångar består huvudsakligen av utgifter för anskaffande av hyresrätter, lokalinredning som omklassificerats till immateriella tillgångar samt goodwill.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs sig. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningsprinciper

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över immateriella till-

gångars beräknade nyttjandeperioder. Nyttjandeperioden beräknas till fem år.

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader redovisas till anskaffningsvärde, minskat med avskrivningar enligt plan som gjorts därefter. Mark redovisas till anskaffningsvärdet. Övriga materiella anläggningstillgångar tas upp till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter läggs till tillgångens redovisade värde, endast då det är sannolikt att de framtida ekonomiska förmåner som är förknippade med tillgången, kommer att komma koncernen tillgodo och tillgångens anskaffningsvärde kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Löpande reparationer och underhåll redovisas som kostnader i resultaträkningen under den period de uppkommer.

Avskrivningsprinciper

Inga avskrivningar görs på mark. Avskrivningar på andra tillgångar fördelas på deras anskaffningsvärde ner till det beräknade restvärdet. Avskrivningar görs linjärt enligt plan över den beräknade nyttjandeperioden:

Byggnader	20–40 år
Lokalinredning i annans fastighet	7 år
Maskiner	5 år
Fast lokalinredning	5 år
Fordon	5 år
Inventarier och installationer	3–5 år

Nedskrivningar

De redovisade värdena för koncernens tillgångar, exklusive varulager och uppskjutna skattefordringar, testas vid varje rapportperiods slut för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov. Redovisat värde testas också när indikation om en värdenedgång har identifierats. För att fastställa eventuella nedskrivningsbehov tillämpas IAS 36 Nedskrivningar. En tillgång skrivs ned om redovisat värde överstiger dess återvinningsvärde, där återvinningsvärdet definieras som det högsta av en tillgångs nettoförsäljningsvärde och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden som tillgången bedöms generera med en räntesats som återspeglar

aktuella marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de kassagenererande enheternas specifika risker. Denna räntesats bedöms motsvara Apotekets vägda kapitalkostnad. En separat tillgång hänförs till den minsta kassagenererande enhet där oberoende kassaflöden kan fastställas. Nedskrivningar belastar resultatet.

Övriga leasingavtal

Leasing av anläggningstillgångar som ej är hänförligt till IFRS 16, där koncernen i allt väsentligt innehar de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet, klassificeras som finansiell leasing. Apoteket har endast leasing som klassificeras som finansiell leasing av mindre värde. Dessa kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

Finansiella instrument

Finansiella instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång, finansiell skuld eller ett eget kapitalinstrument i ett annat företag. Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan likvida medel, kortfristig placering, kundfordringar och lånefordringar. Bland skulder återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument och låneskulder. Likvida medel utgörs av kassa och bank samt kortfristiga placeringar med löptid kortare än 90 dagar.

Redovisning av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen. Redovisning sker därefter beroende av hur de har klassificerats.

En finansiell tillgång eller skuld tas upp i balansräkningen när bolaget blir part till instrumentets avtalsmässiga villkor. Kundfordringar tas upp i balansräkningen när faktura har skickats. Skuld tas upp när motpart har presterat och avtalsenlig skyldighet föreligger att betala, även om faktura inte har mottagits.

En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet förfaller eller bolagets kontroll upphör. Detsamma gäller för del av finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av skuld.

Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom etablerade värderingstekniker. Vid varje rapporteringstillfälle utvärderar företaget om det finns objektiva indikationer på att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader, förutom för derivatinstrument för vilka transaktionskostnader omedelbart kostnadsförs. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningstillfället bland annat utifrån vilket syfte instrumentet förvärvades.

Alla finansiella tillgångar och skulder klassificeras i följande kategorier:

- **Lånefordringar och kundfordringar**
Apotekets likvida medel, kundfordringar, övriga fordringar och lånefordringar ingår i denna kategori.
- **Finansiella tillgångar som kan säljas**
Denna kategori består av finansiella tillgångar som inte klassificeras i någon annan kategori såsom aktier och andelar i både börsnoterade och icke börsnoterade bolag samt kortfristiga placeringar.
- **Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde**
Innefattar finansiella skulder som inte innehas för handel. Apotekets leverantörsskulder samt skulder till kreditinstitut ingår i denna kategori.

Redovisning av finansiella instrument

Likvida medel

I likvida medel ingår kassa, banktillgodohavanden och övriga kortfristiga placeringar med förfallodag inom tre månader från anskaffningstidpunkten.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar med fastställda eller fastställbara betalningar som inte är noterade på en aktiv marknad. Utmärkande är att de uppstår när koncernen tillhandahåller pengar, varor eller tjänster direkt till en kund, utan avsikt att handla med uppkommen fordran. De ingår i omsättningstillgångar, med undantag för poster med förfallodag mer än tolv månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar.

Kundfordringar redovisas inledningsvis till verkligt värde och därefter till upplupet anskaffningsvärde minskat med eventuell reservering för värdeminskning. En reservering för värdeminskning av kundfordringar görs när det bedöms att koncernen inte kommer att kunna erhålla alla belopp som är förfallna enligt fordringarnas ursprungliga villkor. Kundfordringar är värderade med beaktande av kreditförluster.

Finansiella skulder

Finansiella skulder redovisas initialt till erhållet belopp efter avdrag för transaktionskostnader. Efter anskaffningstidpunkten värderas skulderna till upplupet anskaffningsvärde enligt effektivräntemetoden.

Varulager

Varulagret redovisas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet fastställs med användning av viktat anskaffningsvärde (WAC) för butikerna. För övriga enheter används först-in-först-ut (FIFO). Inkurans i varulager bedöms och beräknas utifrån parametrar såsom återstående tid lager med hänsyn till aktuell lagernivå, senaste tidens uttag samt lageromsättningshastighet.

Intäktsredovisning

Intäkter innefattar det verkliga värdet av sålda varor och tjänster exklusive mervärdesskatt och rabatter samt efter eliminering av koncernintern försäljning.

Försäljning av varor intäktsredovisas när ett koncernföretag säljer en produkt till en kund. Försäljning i detaljhandel betalas vanligen kontant eller med kreditkort. Redovisad intäkt är försäljningens bruttobelopp exklusive moms.

Försäljning, aviseringsavgifter och lagstadgade avgifter som är hänförliga till delbetalningar intäktsförs när dessa inbetalts och avräknats mot Apotekets samarbetspartner för delbetalning. Aviseringsavgifter och lagstadgade avgifter intäktsförs med hänsyn tagen till överenskommen fördelningsmodell mellan parterna. Samma princip gäller för återvunna kundförluster som är hänförliga till delbetalningssystemet, se not 21.

Aktuell skatt

Redovisad aktuell skatt innefattar skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år och justeringar avseende tidigare års aktuella skatt. Värdering av samtliga skatteskulder/-fordringar sker till nominella belopp och görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas.

För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt redovisas i sin helhet, enligt balansräkningsmetoden, på alla temporära skillnader som uppkommer mellan det skattemässiga värdet på tillgångar och skulder och för

outnyttjade underskottsavdrag och dessas redovisade värden i koncernredovisningen.

Uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattning det är troligt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas tillgängliga, mot vilka de temporära skillnaderna kan utnyttjas.

I juni 2018 fattades beslut om att bolagsskattesatsen ska sänkas i två steg, från 22,0 procent till 21,4 procent för företag med räkenskapsår som börjar 1 januari 2019 eller senare och till 20,6 procent för räkenskapsår som börjar 1 januari 2021 eller senare.

Kassaflöden

Kassaflödesanalys redovisas enligt den indirekta metoden. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- och utbetalningar.

IAS 7 Rapport över kassaflöden

IAS 7 Rapport över kassaflöden tillämpas av Apoteket. Upplysningar läggs till där årets förändring i skulder hänförliga till finansieringsverksamheten stäms av med specifikation av bl.a. nyupplåning, amortering, förändringar kopplade till avyttring/förvärv av dotterbolag, valutakurseffekter.

Ersättningar till anställda

Pensioner

Koncernen har både förmånsbestämda och avgiftsbestämda pensionsplaner. Apotekets pensionsplaner finansieras via Apotekets Pensionsstiftelse och via betalningar av premier till försäkringsbolag eller administrationsbolag.

En förmånsbestämd pensionsplan är en pensionsplan som anger ett belopp för den pensionsförmån en anställd erhåller efter pensionering, vanligen baserat på en eller flera faktorer såsom ålder, tjänstgöringstid och pensionsgrundande lön.

För de förmånsbestämda pensionsplanerna, dvs. ITP2 och Apotekets pensionsplan, är den skuld eller fordran som redovisas i balansräkningen skillnaden mellan den förmånsbestämda förpliktelsen på balansdagen och verkligt värde på förvaltningstillgångarna. Den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen beräknas årligen av oberoende aktuarier (PRI Pensionsgaranti) med tillämpning av den så kallade Projected Unit Credit Method. Nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen fastställs genom diskontering av uppskattade framtida kassaflöden med utgångspunkt från diskonteringsräntan för svenska bostadsobligationer, som är utfärdade i samma valuta och med löptider jämförbara med den aktuella pensionsskuldens.

Not 2 forts.

Räntenettet avseende pensionsåtagandet och förvaltningstillgångarna redovisas inom finansnettot. Intjänandet redovisas inom rörelseresultatet. I övrigt totalresultat redovisas omvärderingskomponenten, bestående av aktuariella vinster och förluster på pensionsåtagandet tillsammans med skillnaden mellan verklig och beräknad avkastning på förvaltningstillgångar.

En avgiftsbestämd pensionsplan är en pensionsplan enligt vilken koncernen betalar fasta avgifter till en separat juridisk enhet. Apotekets avgiftsbestämda pensionsplaner utgörs huvudsakligen av ITP1 och ITPK. Koncernen har inte några rättsliga eller informella förpliktelser att betala ytterligare avgifter, om den juridiska enheten inte har tillräckliga tillgångar för att betala alla ersättningar till anställda, som hänger samman med de anställdas tjänstgöring under innevarande eller tidigare perioder. För de avgiftsbestämda delarna av pensionsplanerna betalar koncernen avgifter till försäkringsbolag eller försäkringsförening. Koncernen har inga ytterligare betalningsförpliktelser när avgifterna väl är betalda. Avgifterna redovisas som personalkostnader när de förfaller till betalning.

En del av koncernens förmånsbestämda pensionsplan finansieras via Alecta. Den del Apoteket betalar till Alecta utgörs av familjepension (ITP2), sjukpension och premiebefrielse (ITP2 och ITP1). Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. För merparten av de intjänade pensionsförmånerna saknas hos Alecta information om fördelning av intjänandet mellan arbetsgivare. Hela intjänandet är istället registrerat på den sista arbetsgivaren. Alecta saknar därför möjlighet att göra en exakt fördelning av tillgångar och avsättningar till respektive arbetsgivare. För räkenskapsår för vilket bolaget inte haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa denna plan som en förmånsbestämd plan, ska en pensionsplan enligt ITP som tryggas genom en försäkring i Alecta redovisas som en avgiftsbestämd plan.

Ersättning vid uppsägning

Ersättningar vid uppsägning utgår när en anställds anställning sagts upp före normal pensionstidpunkt eller då en anställd accepterar frivillig avgång från anställning i utbyte mot sådana ersättningar. Koncernen redovisar avgångsvederlag, när den bevisligen är förpliktad endera att säga upp anställda enligt en detaljerad formell plan utan möjlighet till återkallande, eller att lämna ersättningar vid uppsägning som resultat av ett erbjudande som gjorts för att uppmuntra till frivillig avgång från anställning.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse till följd av tidigare händelser, när det är sannolikt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera åtagandet än att så inte sker och när beloppet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, se not 20.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse är en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser. En eventualförpliktelse kan även utgöras av en befintlig förpliktelse som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas alternativt att förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Eventualförpliktelser är i förekommande fall värderade till diskonterat värde.

NOT 3 VIKTIGA UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR FÖR REDOVISNINGSAÄNDAMÅL

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet.

De bedömningar företagsledningen gjort vid tillämpningen av IFRS som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna avser främst följande områden: förutsättningar vid beräkning av finansiell leasing i enlighet med IFRS 16 och aktuariella antaganden för pensionsberäkning enligt IAS 19R som fastställs årligen. För ytterligare information om leasingberäkning enligt IFRS 16 se not 13 samt se not 15 avseende pensionsberäkning enligt IAS 19R.

NOT 4 MODERBOLAGETS REDOVISNINGSPRINCIPER

Moderbolaget följer koncernens redovisningsprinciper med de undantag och tillägg som stipuleras av Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 2 "Redovisning för juridiska personer".

Dotterbolag och intressebolag

Andelar i dotterbolag och intressebolag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden.

Leasade tillgångar

I moderbolaget redovisas samtliga leasingavtal enligt reglerna för operationell leasing. Den väsentligaste skillnaden i resultaträkningen jämfört med reglerna enligt IFRS 16 är redovisningen av hyreskostnader som i koncernen ersätts av en avskrivning och finansiell kostnad. I balansräkningen tillkommer i koncernen diskonterade värden för nyttjanderättstillgång som tillgång respektive motsvarande leasingskulld tillkommer på skuldsidan.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar i moderbolaget redovisas till anskaffningsvärde, efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar, på samma sätt som för koncernen, men med tillägg för eventuella uppskrivningar.

Pensioner

I moderbolaget beräknas de förmånsbestämda pensionsplanerna enligt de bestämmelser som framgår i Tryggandelagen och Finansinspektionens föreskrift (FFFS 2007:24) vilka skiljer sig från IAS 19R (koncern).

De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19R, är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkning av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå, utan antagande om framtida löneökningar och att företag vars kapital i pensionsstiftelse överstiger kapitalvärdet av pensionsåtagandena inte redovisar detta överskott i balansräkningen.

NOT 5 INTÄKTERNAS FÖRDELNING

I nettoomsättningen ingår intäkter från:

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Varuförsäljning	19 973	19 738	19 973	19 738
Tjänsteförsäljning	316	315	316	315
Fakturerade kostnader	12	13	12	13
Aviavgifter, lagstadgade avgifter	12	16	12	16
Övriga intäkter	8	1	8	1
Summa	20 321	20 083	20 321	20 083

I övriga rörelseintäkter ingår intäkter från:

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Återvunna kundförluster	1	6	1	6
Vinst vid avyttring inventarier	0	1	0	1
Erhållna statliga bidrag	1	2	1	2
Övriga intäkter	1	1	1	1
Summa	3	10	3	10

NOT 6 ARVODE TILL REVISORER OCH REVISIONSFÖRETAG

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
KPMG AB				
Revisionsuppdrag	1,3	1,3	1,3	1,3
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0,2	0,5	0,2	0,5
Skatterådgivning	0	–	0	–
Andra uppdrag	0,1	0	0,1	0
Summa	1,6	1,8	1,6	1,8

Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av års- och koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal. Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

NOT 7 LÖNER, ERSÄTTNINGAR OCH MEDELANTAL ANSTÄLLDA

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Löner och ersättningar	1 415	1 381	1 415	1 381
Sociala kostnader	603	604	442	436
(varav pensionskostnader) ¹	(167)	(172)	(6)	(4)
Summa	2 018	1 985	1 857	1 817

1) Av koncernens pensionskostnader, beräknade enligt IAS 19 avser 6,2 (6,3) miljoner kronor gruppen vd, tidigare vd:ar och övriga ledande befattningshavare. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 57,9 (59,7) miljoner kronor. Förmånsbestämda pensionsförpliktelser för denna grupp tryggas i Apotekets Pensionsstiftelse.

Moderbolagets utestående pensionsförpliktelser för gruppen vd, tidigare vd:ar och övriga ledande befattningshavare, beräknade enligt tryggandelagen, har minskat till 45,9 (51,8) miljoner kronor. Pensionskostnaden för nämnda grupp (exklusive tidigare vd:ar) uppgick till 5,7 (5,4) miljoner kronor. Pensionskostnaden definieras som inbetalda pensionspremier, förändring i pensionsreserv och utbetalda pensioner.

Pensionskostnaden i moderbolaget påverkas positivt av gottgörelse om 499 (479) miljoner kronor från Apotekets Pensionsstiftelse. Gottgörelsen för 2019 är fastställd, men inte utbetald under 2019. För ytterligare upplysningar om pensioner, se not 15 och not 30.

Pensionskostnaden i koncernen och moderbolag är exklusive räntekostnad, avkastning och del av särskild löneskatt.

Incitamentsprogram

Ett resultatbaserat program för medarbetare och första linjens chefer med kundkontakt kan ge en rörlig premie i tre intervall. Beloppen är beroende på om en eller flera fastställda kriterier och mål för butiker uppfylls och är av både kvalitativ och kvantitativ karaktär. Maximal premie per år är beräknad till maximalt en månadslön per medarbetare. Medarbetare som är anställda på centrala enheter omfattas inte av incitamentsprogram.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan ledande befattningshavare och övriga anställda

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Vd och övriga ledande befattningshavare ¹	19	20	19	20
Styrelse ²	1	1	1	1
Övriga anställda	1 395	1 360	1 395	1 360
Summa	1 415	1 381	1 415	1 381

1) I koncernen utgörs gruppen styrelse, vd och övriga ledande befattningshavare av 15 (15) personer. I moderbolaget utgörs motsvarande grupp av 15 (15) personer. Apoteket definierar övriga ledande befattningshavare som företagsledningen.

2) Se Bolagstyrningsrapport sidan 33.

Medelantal anställda

	2019		2018	
	Medelantal anställda	varav män, %	Medelantal anställda	varav män, %
<i>Moderbolag och koncern</i>				
Sverige	3 047	16,4	3 023	16,4
Summa koncern	3 047	16,4	3 023	16,4

Styrelseledamöter och ledande befattningshavare

	2019		2018	
	Antal	varav män, %	Antal	varav män, %
<i>Koncern</i>				
Styrelseledamöter	7	42,9	8	37,5
Vd och andra ledande befattningshavare	7	57,1	7	57,1
<i>Moderbolag</i>				
Styrelseledamöter	7	42,9	8	37,5
Vd och andra ledande befattningshavare	7	57,1	7	57,1

Not 7 forts.

Ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare 2019

	Medlem i företagsledning sedan	Lön, tkr	Övriga förmåner, tkr ¹	Totalt, tkr	Pensions-ålder	Pensionskostnad, (arbetstagar-/bolag) tkr ²	Upp-sägningstid (arbetstagar-/bolag)	Avgångsvederlag
Ann Carlsson, vd ^{3,4}	2010	5 756	44	5 800	65	1 574	6 mån/ 6 mån	18 mån
Anna Rogmark, chefsjurist, HR- och hållbarhetsdirektör ⁴	2010	2 194	68	2 262	65	841	6 mån/ 6 mån	18 mån
Eva Hemb, CFO	2017	2 557	63	2 620	65	789	6 mån/ 6 mån	12 mån
Joachim Nielsen, direktör Apoteksnät	2016	2 023	63	2 086	65	553	6 mån/ 6 mån	6 mån
Lars Skutholm, vice vd och direktör Försäljning & Drift	2011	2 439	71	2 510	65	763	6 mån/ 6 mån	12 mån
Olle Carls, direktör It & Logistik	2012	2 204	44	2 248	65	690	6 mån/ 6 mån	12 mån
Mikael Lenneryd, marknadsdirektör	2018	1 761	8	1 769	65	477	6 mån/ 6 mån	6 mån
Summa		18 934	361	19 295		5 687		

1) Övriga förmåner utgörs huvudsakligen av förmånsvärde för tjänstebil.

2) Pensionskostnaden avseende förmånsbestämd pension beräknas enligt tryggandelagen. Pensionskostnaden består av intjänad pension under året, ränta på tidigare avsättningar samt pensionspremier.

3) Vd Ann Carlsson har premiebestämd pension med 30 procent av grundlönen.

4) Anställningsavtal ingångna före ikraftträdandet av riktlinjer för statliga bolag (2016-12-22) som anger maximalt avgångsvederlag på 12 månader.

Ersättning och förmåner

Ersättning och förmåner till verkställande direktör och ledande befattningshavare utgörs av kontant utbetalad lön, övriga förmåner, övrig ersättning samt pensionsåtaganden. Samtliga belopp är angivna exklusive sociala avgifter respektive löneskatt. Verkställande direktör och ledande befattningshavare har sex månaders ömsesidig uppsägningstid. Vid uppsägning från arbetsgivarens sida utgår även i vissa fall ett avgångsvederlag. För verkställande direktör motsvarar detta 18 månadslöner, för övriga ledande befattningshavare är avgångsvederlaget reglerat till att motsvara mellan 6 och 18 månadslöner. Avräkning sker mot eventuell annan framtida ersättning.

Pensionsvillkor

Verkställande direktören Ann Carlsson har premiebestämd pension med 30 procent av grundlönen med pensionsålder 65 år. För en ledande befattningshavare gäller att de har förmånsbestämd pension enligt ITP2 med pensionsålder från och med 65 år. Övriga ledande befattningshavare har premiebestämda pensionsvillkor.

Beslutsordning

Ersättning och förmåner till verkställande direktör har beslutats av styrelsen. Ersättning och förmåner till andra ledande befattningshavare har beslutats av vd efter beredning av ersättningsutskottet.

Ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare 2018

	Medlem i företagsledning sedan	Lön, tkr	Övriga förmåner, tkr ¹	Totalt, tkr	Pensions-ålder	Pensionskostnad, (arbetstagar-/bolag) tkr ²	Upp-sägningstid (arbetstagar-/bolag)	Avgångsvederlag
Ann Carlsson, vd ^{3,4}	2010	5 222	48	5 270	65	1 574	6 mån/ 6 mån	18 mån
Anna Rogmark, chefsjurist, HR- och hållbarhetsdirektör ⁴	2010	2 098	63	2 161	65	735	6 mån/ 6 mån	18 mån
Eric Lundberg, direktör Marknad ⁷	2017	1 223	34	1 257	65	371	6 mån/ 6 mån	6 mån
Eva Hemb, CFO	2017	2 424	58	2 482	65	728	6 mån/ 6 mån	12 mån
Joachim Nielsen, direktör Apoteksnät	2016	1 622	37	1 658	65	448	6 mån/ 6 mån	6 mån
Kenneth Hagsten, direktör HR ⁵	2013	1 194	28	1 222	65	126	6 mån/ 6 mån	6 mån
Lars Skutholm, vice vd och direktör Försäljning & Drift	2011	2 411	66	2 477	65	751	6 mån/ 6 mån	12 mån
Olle Carls, direktör It & Logistik	2012	2 219	41	2 261	65	682	6 mån/ 6 mån	12 mån
Mikael Lenneryd, marknadsdirektör ⁶	2018	1 309	–	1 309	65	25	6 mån/ 6 mån	6 mån
Summa		19 722	375	20 097		5 440		

1) Övriga förmåner utgörs huvudsakligen av förmånsvärde för tjänstebil.

2) Pensionskostnaden avseende förmånsbestämd pension beräknas enligt tryggandelagen. Pensionskostnaden består av intjänad pension under året, ränta på tidigare avsättningar samt pensionspremier.

3) Vd Ann Carlsson har premiebestämd pension med 30 procent av grundlönen.

4) Anställningsavtal ingångna före ikraftträdandet av riktlinjer för statliga bolag (2016-12-22) som anger maximalt avgångsvederlag på 12 månader.

5) Medlem i företagsledningen t.o.m. den 4 april 2018.

6) Marknadsdirektör fr.o.m. 10 december 2018.

7) Medlem i företagsledningen t.o.m. den 31 augusti 2018.

NOT 8 INKOMSTSKATT

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Aktuell skatt för året	-119	-121	-119	-120
Aktuell skatt avseende tidigare år	-6	-10	-6	-10
Uppskjuten skatt	40	-5	12	0
Summa	-85	-136	-113	-130
Uppskjuten skatt som redovisas i övrigt totalresultat hänförligt till pensioner	68	178	-	-

Skatten på koncernens och moderbolagets resultat före skatt skiljer sig från det teoretiska belopp som skulle framkommit vid vägd genomsnittlig skattesats gällande för resultaten i koncernen och moderbolaget enligt följande tabell:

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Resultat före skatt	417	593	545	556
Skatt enligt gällande skattesats	-89	-130	-117	-122
Skatteeffekt övriga ej skattepliktiga intäkter	7	14	9	14
Justering av skatt hänförlig till tidigare period	-6	-10	-6	-10
Skatteeffekt ej avdragsgilla kostnader	3	-11	1	-11
Övriga skatteeffekter	-	1	-	-1
Summa	-85	-136	-113	-130

Skattesatsen för 2019 års inkomstskatt är 21,4 (22,0) procent. Uppskjuten skatt har beaktats med 21,4 procent avseende åren 2019 och 2020 samt 20,6 procent för efterföljande år. Föregående år beaktades uppskjuten skatt med 22,0 procent.

NOT 9 UPPSKJUTEN SKATT

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
<i>Uppskjuten skattekostnad/intäkt avseende:</i>				
anläggningstillgångar	12	0	12	0
bokslutsdispositioner	8	-23	-	-
pensionsfordran	88	195	-	-
Uppskjuten skatt i totalresultatet	108	172	12	0
<i>Uppskjutna skatteskulder avseende:</i>				
pensionsfordran	-492	-580	-	-
anläggningstillgångar	-2	-14	-2	-14
bokslutsdispositioner	-254	-262	-	-
Summa uppskjutna skatteskulder	-748	-857	-2	-14
Nettoskuld	-748	-857	-2	-14

NOT 10 RESULTAT PER AKTIE

	Koncern	
	2019	2018
Årets resultat, msek	332	457
Antal aktier	175 000	175 000
Resultat per aktie, kr	1 897	2 611

NOT 11 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Immateriella anläggningstillgångar kategoriseras i tre grupper: utvecklingsarbeten, hyreskontrakt och övriga immateriella tillgångar. I kategorin utvecklingsarbeten redovisas balanserade utvecklings- utgifter. Per den 31 december 2018 ingår aktiverade utgifter för e-handelsplattform, dosverksamheten, företagsgemensamt ordersystem samt programlicenser.

Årets investeringar i utvecklingsarbeten uppgick till 11 miljoner kronor och utgjordes främst av en ny portallösning för avtalskunder.

I kategorin Hyreskontrakt redovisas aktiverade utgifter för anskaffade hyreskontrakt och avser lokaler belägna i strategiska lägen. I kategorin Övriga immateriella tillgångar återfinns goodwillpost från förvärvat dotterbolag. Goodwillposten har skrivits ned under 2016.

Fastställande av eventuella nedskrivningsbehov av immateriella tillgångar har gjorts enligt IAS 36 varvid beräknat återvinningsvärde har jämförts med bokfört värde för respektive immateriell tillgång. Vid värdering av immateriella tillgångar har Apoteket bedömt att inget nedskrivningsbehov föreligger.

Koncern	Utvecklings- arbeten		Hyres- kontrakt		Övriga immateriella tillgångar		Totalt	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Akkumulerade anskaffnings- värden vid årets början	218	239	39	39	22	22	279	300
Investeringar	11	16	1	4	-	-	12	20
Avyttringar/utrangeringar	-	-37	-3	-4	-	-	-3	-41
Akkumulerade anskaffnings- värden vid årets slut	229	218	37	39	22	22	288	279
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	-53	-70	-28	-29	-19	-19	-100	-118
Årets avskrivningar enligt plan	-11	-20	-3	-3	-	-	-14	-23
Avyttringar/utrangeringar	-	37	3	4	-	-	3	41
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	-64	-53	-28	-28	-19	-19	-111	-100
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	-136	-126	-	-	-3	-3	-139	-129
Årets nedskrivning	-	-10	-	-	-	-	-	-10
Akkumulerade nedskriv- ningar vid årets slut	-136	-136	-	-	-3	-3	-139	-139
Planenligt restvärde vid årets slut	29	29	9	11	0	0	38	40

Moderbolag	Utvecklings- arbeten		Hyres- kontrakt		Totalt	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början	237	258	39	39	276	297
Investeringar	11	16	1	4	12	20
Avyttringar/utrangeringar	-	-37	-3	-4	-3	-41
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	248	237	37	39	285	276
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	-77	-94	-28	-29	-105	-123
Årets avskrivningar enligt plan	-11	-20	-3	-3	-14	-23
Avyttringar/utrangeringar	-	37	3	4	3	41
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	-88	-77	-28	-28	-116	-105
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	-131	-121	-	-	-131	-121
Årets nedskrivning	-	-10	-	-	-	-10
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	-131	-131	-	-	-131	-131
Planenligt restvärde vid årets slut	29	29	9	11	38	40

NOT 12 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Koncern	Byggnader, mark, markanläggning		Inventarier		Totalt	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	46	46	1 360	1 436	1 406	1 482
Nyanskaffningar	-	-	212	144	212	144
Avyttringar/utrangeringar	-46	-	-39	-220	-85	-220
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	-	46	1 533	1 360	1 533	1 406
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-24	-22	-782	-905	-806	-927
Avyttringar/utrangeringar	25	-	34	220	59	220
Årets avskrivningar enligt plan	-1	-2	-124	-97	-125	-99
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-	-24	-872	-782	-872	-806
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	0	-10	-137	-134	-137	-144
Återläggning nedskrivning	-	10	-	-	-	10
Årets nedskrivning	-	-	-2	-3	-2	-3
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-	0	-139	-137	-139	-137
Planenligt restvärde vid årets slut	-	22	522	441	522	463
Bokfört värde, byggnader	-	21				
Bokfört värde, mark, markanläggningar	-	1				
Taxeringsvärde, byggnader	-	15				
Taxeringsvärde, mark	-	2				

Moderbolag	Inventarier	
	2019	2018
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	1 360	1 436
Nyanskaffningar	212	144
Ackumulerade anskaffningsvärden övertagna från koncernföretag	-	-
Avyttringar/utrangeringar	-39	-220
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	1 533	1 360
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-797	-919
Ackumulerade avskrivningar övertagna från koncernföretag	-	-
Avyttringar/utrangeringar	35	220
Årets avskrivningar enligt plan	-124	-98
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-886	-797
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	-123	-120
Årets nedskrivning	-2	-3
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-125	-123
Planenligt restvärde vid årets slut	522	440

NOT 13 LEASINGAVTAL**Effekter vid övergång till IFRS 16 leasingavtal**

Vid övergången till IFRS 16 har koncernen valt att tillämpa den modifierade retroaktiva metoden.

Koncernens balansräkning påverkades väsentligt, med en ökning av leasade tillgångar bestående av lokaler för apotek, huvudkontor och övrig verksamhet med ett ingångsvärde per 1 januari 2019 på ca 870 miljoner kronor. Samtidigt ökade koncernens skulder med leasingåtaganden för samma lokaler med motsvarande belopp reducerat för förutbetalda hyror. I koncernens resultaträkning blev hyreskostnaderna lägre samtidigt som kostnader för avskrivningar och räntor ökade.

Leasingskulderna diskonterades med koncernens marginella upplåningsränta 1,45 procent på den första tillämpningsdagen (1 januari 2019).

Nyttjanderättstillgången värderades till ett belopp som motsvarar leasingskulden, justerat för förutbetalda leasingavgifter.

Praktisk tillämpning vid övergången till IFRS 16

- En enda diskonteringsssats på en portfölj av liknande leasingavtal, dvs hyresavtal för butiker och övrig verksamhet.
- Korttidsleasing och leasing av mindre värde ingår ej i nyttjanderätsberäkningen och kostnadsförs direkt, exempelvis leasing av bil samt kontorsutrustning.
- Vissa bedömningar avseende leasingperiod har gjorts i efterhand, som innebär att kontrakt som vid starttidpunkten 1 januari 2019 har mindre än 12 månader kvar förlängdes med 36 månader eftersom option avseende möjlighet till förlängning bedömdes utnyttjas.

Härledning av Operationell leasing redovisad i not 6 i Apotekets års- och hållbarhetsredovisning 2018 och ingångsvärde för leasingskuld 1 januari 2019

Operationella leasingåtaganden 2018-12-31	905
Korrigerigering i avtalsbas	-10
Diskonterat med marginell låneränta 2019-01-01	-23
Leasingskuld 2019-01-01	872

Effekter på de finansiella räkningarna

msek	Redovisat IFRS 16 Helår 2019	Justerat IFRS 16	Redovisat IAS 17 Helår 2019
<i>Utdrag ur balansräkning 2019-12-31</i>			
Nyttjanderättstillgång, hyreskontrakt	769	-769	0
Kortfristiga fordringar	962	65	1 027
Övriga tillgångar	6 857	0	6 857
Summa tillgångar	8 588	-704	7 884
Eget kapital	4 291	4	4 295
Leasingskuld, lång	438	-438	0
Leasingskuld, kort	272	-272	0
Övriga skulder	3 587	2	3 589
Summa eget kapital och skulder	8 588	-704	7 884
<i>Utdrag ur resultaträkning</i>			
EBITDA	760	-260	500
Rörelseresultat	365	-5	360
Finansnetto	52	10	62
Resultat före skatt	417	5	422
Skatt	-85	-1	-86
Årets resultat	332	4	336
<i>Utdrag ur kassaflödesanalys</i>			
Kassaflöde från den löpande verksamheten	870	-249	621
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-203	0	-203
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-704	249	-455
Periodens kassaflöde	-37	0	-37

Not 13 forts.

Belopp redovisade i resultatet

msek	Hyreskontrakt lokaler	Fordon	Övrigt
Avskrivning nyttjanderättstillgång	-254	-	-
Räntekostnader Leasingskuld	-10	-	-
Kostnader Korttidsleasing	-	-	-1
Kostnader för leasar av lågt värde	-	-5	-
Variabla leasingavgifter som ej ingår i värderingen av leasingskulden	-4	-	-

Saldon avser koncern 2019.

Tillägg till nyttjanderättstillgångar har gjorts under året med 47 miljoner kr.

Tillägg till nyttjanderättstillgångar är baserat på under året nyanskaffade nyttjanderättstillgångar samt ändrade betalningar till följd av att leasingperioden har ändrats. Hänsyn har tagits till under året avslutade kontrakt.

Basen för avtal har under 2019 förändrats, netto har 35 avtal omförhandlats samt fyra tillkommit som avser nyetablerade butiker och huvudkontor. Totalt antal avtal uppgår till 530 jämfört med 538 vid ingången av 2019. Vid omförhandling av befintliga avtalsnummer justerar beräkningsmodellen startdatum till uppdaterade villkor, vilket innebär att beräkningen ej beaktar förlängd avtalsperiod under pågående uppsägningstid.

IAS 17 förfalloanalys leasingavtal (icke uppsägningsbara avtal)

msek	Koncernen		Moderbolaget
	2018	2019	2018
Inom 1 år	288	280	288
Mellan 1 och 5 år	576	452	576
Längre än 5 år	41	33	41
Summa	905	765	905

Apotekets leasingavgifter avser i huvudsak lokalhyra för apotek och huvudkontor. De flesta hyresavtal förfaller inom fem år. Se not 21 för förfalloanalys avseende likviditetsrisk.

Kassaflöden hänförliga till Leasingavtal

2019

Summa kassautflöden hänförliga till leasingavtal	-367
--	-------------

Förlängnings- och uppsägningsoptioner

Merparten av hyresavtalen förfaller inom tre till fem år. Koncernen gör individuella bedömningar kring huruvida förlängningsperioder med rimlig säkerhet kommer utnyttjas.

Övrig Leasing

Övriga leasingavtal som ej ingår i nyttjanderättstillgången består av leasade bilar samt kontorsinventarier som exempelvis kopiatorer och skrivare.

NOT 14 ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Vid årets början	8	8	9	9
Andel av vinst/förlust ¹	-1	0	-	-
Vid årets slut	7	8	9	9

1) Andel av förlust anges efter skatt.

Koncernens andelar i intresseföretag

2019	Tillgångar	Skulder	Intäkter	Resultat
Kårhuset Pharmen AB 556043-3277, Uppsala	7	3	0	0
Summa	7	3	0	0
2018				
Kårhuset Pharmen AB 556043-3277, Uppsala	7	2	0	0
Summa	7	2	0	0

Specifikation av andelar i intresseföretag

2019	Andelar	Andel i procent	Bokfört värde	
			Koncern	Moderbolag
Kårhuset Pharmen AB 556043-3277, Uppsala	27 000	45	7	9

NOT 15 PENSIONSTILLGÅNGAR I KONCERNEN

Pensionsförmåner	2019	2018
Pensionsförpliktelse IB	8 546	8 446
Förmåner intjänade under perioden	60	65
Avgångspensioner	3	5
Räntekostnad	184	199
Utbetalda pensioner	-432	-414
Aktuariell vinst/förlust på pensionsförpliktelse	1 040	245
Pensionsförpliktelse UB	9 402	8 546
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde IB	10 814	11 283
Beräknad ränteintäkt på förvaltningstillgångar	238	271
Gottgörelse	-499	-479
Aktuariell vinst/förlust på förvaltningstillgångar	772	-261
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde UB	11 325	10 814
<i>Förändringar i nettotillgång eller (nettoskuld)</i>		
Pensionstillgång vid årets ingång	2 267	2 838
Pensionskostnad	-9	1
Utbetalda pensioner	432	414
Gottgörelse	-499	-479
Aktuariell vinst/förlust	-268	-507
Pensionstillgång vid årets slut exklusive särskild löneskatt	1 923	2 267
Särskild löneskatt	467	550
Pensionstillgång redovisad i balansräkningen	2 390	2 817
<i>Fördelning av förvaltningstillgångar</i>		
Aktier och liknande finansiella instrument	2 372	2 268
Räntebärande värdepapper m m	4 266	4 632
Övrigt	4 687	3 914
Summa förvaltningstillgångar	11 325	10 814

	2019	2018
<i>Poster i resultaträkningen</i>		
Räntekostnad	-184	-199
Beräknad ränteintäkt på förvaltningstillgångar	238	271
Särskild löneskatt	12	17
Finansnetto pensioner	66	89
Förmåner intjänade under perioden	-60	-65
Avgångspensioner	-3	-5
Övriga pensionsförsäkringar	-67	-65
Särskild löneskatt	-32	-33
Summa totala pensionskostnader (inkluderad i personalkostnader)	-162	-168
<i>Poster i övrigt totalresultat</i>		
Poster som inte kan omföras till periodens totalresultat		
Aktuariell vinst/förlust på pensionsförpliktelse		
– varav erfarenhetsbaserade justeringar	740	-302
– varav effekter av förändrade demografiska antaganden	–	–
– varav effekter av förändrade finansiella antaganden	-1 008	-205
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive belopp som ingår i ränteintäkter	–	–
Delsumma övrigt totalresultat	-268	-507
Särskild löneskatt	-65	-123
Uppskjuten skatt	69	178
Summa övrigt totalresultat	-264	-452
<i>Fördelning per plan avseende förmånsbestämda pensionsförpliktelser</i>		
Apoteksplanen	4 528	4 433
ITP2-planen	4 874	4 113
Summa pensionsförpliktelser	9 402	8 546

Not 15 forts.

Pensionsutfästelser fördelat på aktiva, fribreve och pensionärer	2019-12-31 antal	2019-12-31 mdr	2018-12-31 antal	2018-12-31 mdr
Aktiva	1 851	1	1 968	1
Fribravshavare	15 062	5	15 630	2
Pensionärer	12 373	4	12 086	6
Totala utfästelser som ingår i förpliktelsen	29 286	10	29 684	9

Den faktiska avkastningen på förvaltningstillgångarna uppgick till 1 010 (10) miljoner kronor. Faktisk avkastning redovisas inklusive driftskostnad.

De viktigaste aktuariella antagandena som användes var följande:	2019	2018
Diskonteringsränta, % ¹	1,10	2,20
Framtida löneökningar, %	2,00	2,00
Inflation, %	1,90	1,90
Personalomsättning, %	10,00	10,00
Återstående livslängd ITP2 i egen regi, kvinnor	24	24
Återstående livslängd Apotekets pensionsplan, kvinnor	24	24
Återstående livslängd ITP2 i egen regi, män	22	22
Återstående livslängd Apotekets pensionsplan, män	22	22

1) För känslighetsanalys gällande diskonteringsränta, se sidan 25.

- Nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen fastställs genom diskontering av uppskattade framtida kassaflöden med utgångspunkt från diskonteringsräntan för svenska bostadsobligationer, som är utfärdade i samma valuta och med löptider jämförbara med den aktuella pensionsskuldens.
- Inflationen speglar utvecklingen av konsumentprisindex och används av Apoteket för uppräknig av pensionsunderlag.
- Förväntad löneökning speglar framtida förväntade procentuella löneökningar med hänsyn tagen till framtida förväntad inflation.
- Personalomsättning bygger dels på historiska fakta, dels på förväntad framtida personalomsättning.
- För återstående livslängdsantagande tillämpas från och med 2017-12-31 DUS14 (tjänstemän) för båda pensionsplanerna.

Genom sina förmånsbestämda pensionsplaner är Apoteket exponerad för ett antal risker. De viktigaste beskrivs nedan:

- **Marknadsrisk** – Apotekets Pensionsstiftelse har ett fastställt placeringsreglemente där ett tillåtet placeringsintervall avseende fördelningen mellan nominella och reala tillgångar är reglerat. Den övergripande målsättningen är att placeringsstillgångarnas avkastning på medellång och lång sikt minst ska motsvara pensionsförpliktelsens utveckling.
- **Inflationsrisk** – Pensionsförpliktelsen är kopplade till inflationen. Högre inflation kommer att leda till att pensionsförpliktelsen ökar. Förvaltningstillgångarna påverkas inte av inflationen i någon väsentlig utsträckning. Sammantaget leder högre inflation till att nettopensionstillgångarna minskar i värde.
- **Diskonteringsränta** – Pensionsförpliktelsen beräknas med hjälp av en diskonteringsränta som baseras på bostadsobligationer. Om förvaltningstillgångar generar sämre avkastning än diskonteringsräntan, kommer det att skapa ett underskott. I förvaltningstillgångarna ingår en betydande andel aktier, vilket förväntas ge högre avkastning än bostadsobligationer på lång sikt, samtidigt som det ger högre volatilitet och risk på kort sikt.
- **Förväntad livslängd** – Syftet med pensionsplanerna är att generera en pension som sträcker sig över den anställdes livstid. Detta innebär att om den förväntade livslängden ökar så kommer pensionsförpliktelsen att öka.

Den genomsnittliga löptiden för utbetalningar som motsvarar pensionsskulden

Den genomsnittliga löptiden (durationen) för diskonterade utbetalningar som motsvarar pensionsskulden per 2019-12-31 beräknade enligt IAS 19 är 15 år.

Förmåner enligt de förmånsbestämda planerna

Förmånsbestämd ålderspension betyder att den är bestämd till en viss procentsats av den pensionsmedförande årslön när individen går i pension förutsatt att individen har haft en anställning med ITP2 eller likvärdig tjänstepension under 360 månader från 28 års ålder. Förmånen baseras på slutlönen vid 65 års ålder.

Procentsatsen är olika för olika inkomstintervall, 2019:

Pensionsplan ITP2		
10%	i ålderspension	0 – 483 000 kr
65%	i ålderspension	483 001 – 1 288 000 kr
32,5%	i ålderspension	1 288 001 – 1 932 000 kr

Apotekets pensionsplan

10%	i ålderspension	0% i familjepension	15% i sjukpension	0 – 355 000 kr
65%	i ålderspension	32,5% i familjepension	65% i sjukpension	355 001 – 948 000 kr
32,5%	i ålderspension	16,5% i familjepension	32,5% i sjukpension	948 001 – 1 422 000 kr
0%	i ålderspension	0% i familjepension	0% i sjukpension	1 422 001 kr –

Not 15 forts.

Åtaganden för sjukpension och familjepension för tjänstemän i Sverige tryggas genom en försäkring i Alecta. Årets avgifter för pensionsförsäkringar som är tecknade i ITP-planen via Collectum uppgår till 60 (60) miljoner kronor. Vid utgången av 2019 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 148 (161) procent. Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska beräkningsantaganden, vilka inte överensstämmer med IAS 19.

Koncernen förväntar sig avgifter under 2020 avseende förmånsbestämda planer uppgående till 74 miljoner kronor. Den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångar baseras på den nuvarande sammansättningen av placeringsportföljen.

Pensionsstiftelsens förvaltning av tillgångarna

Värdet på Apotekets pensionsskuld påverkas bland annat av förändringar i ränteläget och av inflations- och reallöneutvecklingen i Sverige.

Riskstyrningen i Pensionsstiftelsen tar sin utgångspunkt i att risken för stora fall i värdet på differensen mellan Pensionsstiftelsens tillgångar och Apotekets pensionsskuld (den s k bufferten) ska hållas på en låg nivå. Det övergripande syftet vid förvaltningen av Pensionsstiftelsens tillgångar är därför att diversifiera kapitalet, så att det skapas en totalportfölj som är rimligt robust i olika marknadslägen. Härtill eftersträvas en avkastning på tillgångarna som långsiktigt överstiger pensionsskuldens förräntning.

Mot bakgrund av ovanstående har Pensionsstiftelsens styrelse lagt fast en placeringsinriktning som innebär en väldiversifierad mix av svenska och internationella fonder som täcker räntebärande placeringar, aktier, fastigheter och alternativa investeringar. Principen är att samtliga utländska investeringar utom aktier ska valutasäkras till svenska kronor.

NOT 16 VARULAGER

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Handelsvaror	1 636	1 630	1 636	1 630
Summa	1 636	1 630	1 636	1 630

Den utgift för varulager som kostnadsförts ingår i posten Handelsvaror och uppgick i koncernen till 16 439 (16 197) miljoner kronor och i moderbolaget till 16 439 (16 196) miljoner kronor. Inkursansreserven uppgår till 50 (32) miljoner kronor.

NOT 17 ÖVRIGA FORDRINGAR

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Momsfordran	288	293	288	293
Fordran gottgörelse på Apotekets Pensionsstiftelse	499	479	499	479
Fordringar kontokort	29	47	29	47
Övriga fordringar	0	0	0	0
Summa	816	819	816	819

NOT 18 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Förutbetalda hyror	15	75	79	75
Upplupna intäkter	32	25	32	25
Förutbetalda kostnader	70	64	70	64
Upplupen leverantörsbonus	2	2	2	2
Övriga poster	0	0	0	0
Summa	119	166	183	166

NOT 19 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Upplupna semesterlöner	148	148	148	148
Bonus till anställda	9	5	9	5
Upplupna löner	2	2	2	2
Upplupna kostnader	84	61	84	61
Summa	243	216	243	216

NOT 20 AVSÄTTNINGAR

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Vid årets början	7	7	7	7
<i>Kostnadsfört i resultaträkningarna</i>				
Tillkommande avsättningar	7	7	7	7
Återförda outnyttjade belopp	0	0	0	0
Utnyttjat under året	-11	-7	-11	-7
Vid årets slut	3	7	3	7
Varav kortfristig avsättning	3	7	3	7

NOT 21 FINANSIELLA INSTRUMENT OCH FINANSIELL RISKHANTERING

Apotekets finansiella riskhantering styrs av koncernens finanspolicy som beslutas av Apotekets styrelse. Finanspolicyen omfattar riktlinjer för likviditetsförvaltning, kapitalförsörjning och andra finansiella risker. Koncernens övergripande riskhanteringspolicy eftersträvar att minimera potentiella ogynnsamma effekter på koncernens finansiella resultat och ställning. Finansförvaltningen är centraliserad till en koncerngemensam funktion inom moderbolaget med uppdraget att tillvarata samordningsvinster, minska resultat- och kassaflödesfluktuationer samt att sörja för en god riskhantering. Moderbolagets operativa enheter ansvarar för identifiering, rapportering och uppföljning av finansiella risker som uppstår i verksamheten.

Policy och principer för hantering av finansiella risker

Målen för finansiell riskhantering är att upprätthålla en god betalningsberedskap och en effektiv kapitalanvändning samt att trygga kapitalförsörjningen. Principer för finansiell riskstyrning:

- Finansiella risker som uppstår i koncernens verksamhet ska ligga inom fastställda begränsningar avseende kreditrisk, marknadsrisk och refinansieringsrisk. För all riskhantering gäller att spekulativ handel inte är tillåten.
- All kreditgivning ska ha sin grund i affärsmässiga överväganden som beaktar såväl finansieringskostnad som risk. Kredit ska medges först efter prövning av kredittagaren.
- Koncernens finansförvaltning och kreditgivning ska kännetecknas av sådan organisation, inklusive intern kontroll och rapportering, att de administrativa riskerna minimeras.

Likviditetsrisk

Försiktighet i hantering av likviditetsrisk innebär att inneha tillräckliga likvida medel och tillgänglig finansiering genom tillräckliga avtalade kreditmöjligheter. Apotekets likviditetspolicy strävar efter att reducera den externa skulden så mycket som möjligt och samtidigt hålla likvida tillgångar så nära noll som möjligt. Likvida tillgångar inom koncernen ska i första hand reducera koncernens externa skuld. Likvida överskott inom koncernen hanteras av finansfunktionen som även ansvarar för att erforderlig likviditetsreserv finns.

Förfallostruktur finansiella skulder – odiskonterade kassaflöden

	Koncern
msek	2019
Inom 1 år	280
Mellan 1 och 5 år	452
Längre än 5 år	33
Summa	765

*Övriga finansiella skulder utgörs av kortfristiga certifikat och leverantörsskulder.
Se not 13 för detaljer avseende leasingåtaganden.*

Ränterisk

Koncernens exponering för ränterisk är i allt väsentligt förknippad med pensionstillgångar. Se även not 15. Pensionsstiftelsen eftersträvar en placering av förvaltningstillgångarna som balanserar den risk som värdeutvecklingen av pensionsskulden innebär. I övrigt finns en begränsad exponering för ränterisk vid kortfristig finansiell upplåning och placering.

Valutarisk

Inköp och försäljning sker i allt väsentligt i svenska kronor varför valutaexponeringen är begränsad.

Kreditrisk

Koncernen har ingen väsentlig koncentration av kreditrisker. Fastställd policy för kreditriskhantering finns framtagen.

Försäljning inom konsumentmarknaden sker kontant eller via vanligt förekommande kreditkort. Delbetalningskonto erbjuds privatkunder. Apoteket genomför kreditprövning för samtliga nyttillkommande kunder som ansöker om kredit. Kreditprövningen utgår ifrån om kunden har betalningsanmärkningar och/eller skuldsaldo hos Kronofogdemyndigheten. Kunder som inte betalar sina skulder nekas fortsatt kredit efter cirka två månader från det att fakturan förfallit.

Av Apotekets utestående kundfordringar till företagskunder står regionerna och eHälsomyndigheten för 98 procent. Risken bedöms som mycket låg. Fordringarna betalas normalt inom angiven kreditid.

Not 21 forts.

Förfallotidpunkter för kundfordringar

Koncern	2019	2018
<i>Förfallna men inte nedskrivna</i>		
< 30 dagar	38	139
30–90 dagar	2	2
<i>Förfallna och nedskrivna</i>		
91–180 dagar	0	0
> 180 dagar	0	0
Summa	40	141

Avsättning för osäkra fordringar

Avsättning för osäkra fordringar uppgick till 3 (5) miljoner kronor. Avsättning för osäkra fordringar har förändrats enligt följande:

Koncern	2019	2018	2017	2016
Vid årets ingång	5	5	5	4
Utnyttjat av tidigare års reserver	-2	0	0	-3
Reservering för befarade förluster	0	0	0	4
Vid årets utgång	3	5	5	5
Konstaterade förluster	7	4	4	5
Återvunnen kundförlust	1	6	1	1

Årets kostnad för osäkra fordringar uppgick till 0 (0) miljoner kronor. Andelen osäkra fordringar beräknas utifrån en i Apoteket etablerad och väl beprövad modell. Redovisat värde utgör således en god approximation av verkligt värde.

Verkligt värde på finansiella instrument

Nominellt värde, minskat med eventuella krediteringar, för kundfordringar och leverantörsskulder, bedöms motsvara deras verkliga värden då löptiden är mindre än tre månader och oftast ännu kortare.

2019	Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Övriga skulder	Summa redovisas värde	Summa verkligt värde
Kundfordringar	2 074	–	2 074	2 074
Övriga kortfristiga fordringar	28	–	28	28
Kortfristiga placeringar ¹	–	–	–	–
Kassa och bank ¹	112	–	112	112
Summa finansiella tillgångar	2 214	–	2 214	2 214
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	–	675	675	675
Leverantörsskulder	–	1 839	1 839	1 839
Summa finansiella skulder	–	2 514	2 514	2 514

1) I koncernen benämns Kassa och bank samt Kortfristiga placeringar som Likvida medel.

2018	Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Övriga skulder	Summa redovisas värde	Summa verkligt värde
Kundfordringar	2 265	–	2 265	2 265
Övriga kortfristiga fordringar	47	–	47	47
Kortfristiga placeringar ¹	–	–	–	–
Kassa och bank ¹	149	–	149	149
Summa finansiella tillgångar	2 461	–	2 461	2 461
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	–	900	900	900
Leverantörsskulder	–	1 944	1 944	1 944
Summa finansiella skulder	–	2 844	2 844	2 844

1) I koncernen benämns Kassa och bank samt Kortfristiga placeringar som Likvida medel.

Finansiella skulder till kreditinstitut	Koncern		Moderbolag		Beviljad
	2019	2018	2019	2018	
Handelsbanken	–	–	–	–	300
Certifikat	675	900	675	900	1 500
Revolverande kredit	–	–	–	–	750
Totalt utnyttjad kredit	675	900	675	900	2 550

Beviljad checkkredit uppgår till 300 miljoner kronor, som var utnyttjad med 0 (0) miljoner kronor per den 31 december 2019. Löptid för certifikaten är 7 dagar.

Not 21 forts.

Ränteintäkter och räntekostnader på finansiella instrument

Nedanstående tabell visar ränteintäkter och räntekostnader avseende Apotekets samtliga finansiella tillgångar och finansiella skulder:

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Ränteintäkter på finansiella tillgångar	0	0	0	1
Ränteintäkter på finansiella skulder	0	0	0	0
Räntekostnader och liknande kostnader på finansiella skulder	-3	-5	-3	-5
Valutakursvinster/-förluster på skulder	0	0	0	0
Summa	-3	-5	-3	-4

Skulder som härrör från finansieringsverksamheten

	UB 2018	Kassaflöden	Icke kassa- flödes- påverkande förändringar	UB 2019
Certifikat	900	-225	-	675
Summa skulder härrörande från finansieringsverksamheten	900	-225	-	675

NOT 22 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Garantiförbindelse PRI Pensionsgaranti	50	48	50	48
Summa eventualförpliktelser	50	48	50	48
Ställda säkerheter	Inga	Inga	Inga	Inga

Apoteket har tecknat garantiförbindelse med PRI Pensionsgaranti. Ömsesidigt ansvar är två procent av pensionsskulden ITP2. Beloppet uppgick för år 2019 till 50 (48) miljoner kronor.

NOT 23 TRANSAKTIONER MED NÄRSTÅENDE**Koncernföretag**

För moderbolaget avser 0,1 (0,1) procent av årets inköp och 0,0 (0,0) procent av årets försäljning transaktioner med koncernföretag. Vid inköp och försäljning mellan koncernföretag tillämpas samma principer för prissättning som vid transaktioner med externa parter.

Svenska staten

Apoteket är helägt av svenska staten. Inköp och försäljning av produkter och tjänster till och från statliga myndigheter och bolag sker på affärsmässiga grunder.

Övriga ränteintäkter och räntekostnader

I moderbolagets ränteintäkter ingår räntor avseende koncernföretag till ett belopp av 0 (0) miljon kronor. I räntekostnader ingår räntor avseende koncernföretag till ett belopp av 0 (0) miljoner kronor.

Ersättning till ledande befattningshavare

Ersättning till ledande befattningshavare presenteras i not 7.

Andra organisationer i Sverige

Apotekets Pensionsstiftelse förvaltar de förvaltningstillgångar som tryggar förmånsbestämda pensionsåtaganden för Apoteket AB och Apoteket Farmaci AB. Under 2019 har beslutades om gottgörelse avseende pensionsutbetalningar på 499 (479) miljoner kronor. Gottgörelsen avseende 2019 utbetalas under 2020.

NOT 24 RESULTAT FRÅN ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Nedskrivning av aktier i dotterbolaget Snabboteket AB	-	-	-	-1
Resultat vid försäljning av dotterbolag	-1	-	14	-
Summa	-1	-	14	-1

NOT 25 BOKSLUTSDISPOSITIONER

	Moderbolag	
	2019	2018
Skillnad mellan bokförd och planerlig avskrivning, inventarier	-39	12
Periodiseringsfond, årets avsättning	-185	-183
Återföring periodiseringsfond	245	66
Lämnat koncernbidrag	-8	-
Summa	13	-105

NOT 26 ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Moderbolag	
	2019	2018
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	25	25
Kapitaltillskott till dotterbolag och förvärv ¹	-	1
Avytttrade dotterbolag ³	0	-
Nedskrivning ²	-	-1
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	25	25

1) Aktieägartillskott till Snabboteket AB

2) Nedskrivning av aktieägartillskott i Snabboteket AB

3) Förvaltnings AB Tanken avyttrades per 2019-09-01

Specifikation av moderbolagets och dotterbolags innehav av aktier och andelar i koncernföretag

Koncernföretag/org nr/säte	Antal andelar	Andel i procent	Bokfört värde	
			2019	2018
Förvaltnings AB Tanken 556500-6953, Solna	-	-	-	0
Snabboteket AB 556819-9656, Solna	97 808	100	0	0
<i>Vilande bolag</i>				
Apoteket Farmaci AB 556758-1789, Solna	25 000	100	25	25
Apoteket International AB 556606-4266, Solna	1 000	100	0	0
Apoteket Svanen AB 556822-8430, Solna	1 000	100	0	0
Farmacifamiljen Malmö AB 556839-1170, Malmö	1 000	100	0	0
Summa			25	25

NOT 27 UTDELNING PER AKTIE

På årsstämman den 22 april 2020 kommer en kontant utdelning avseende 2019 om 800,00 (1 314,29) kronor per aktie, totalt 140 (230) miljoner kronor att föreslås. Utdelningen redovisas som en vinst-disposition. Under 2019 har utdelning om 230 miljoner kronor gjorts till ägaren.

NOT 28 VINSTDISPOSITION**Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel och fria fonder**

Balanserad vinst	834 424 705 kr
Årets vinst	432 166 873 kr
Summa	1 266 591 578 kr

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att:

till aktieägaren utdelas 800,00 kronor per aktie totalt	140 000 000 kr
i ny räkning överförs	1 126 591 578 kr
Summa	1 266 591 578 kr

NOT 29 OBESKATTADE RESERVER

	Moderbolag	
	2019	2018
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	39	-
Periodiseringsfonder fördelar sig enligt följande:		
Periodiseringsfond, taxering 2014	-	245
Periodiseringsfond, taxering 2015	149	149
Periodiseringsfond, taxering 2016	203	203
Periodiseringsfond, taxering 2017	205	205
Periodiseringsfond, taxering 2018	207	207
Periodiseringsfond, taxering 2019	183	183
Periodiseringsfond, taxering 2020	185	-
Summa	1 171	1 191

NOT 30 PENSIONER I MODERBOLAGET

Kapitalvärde av pensionsförpliktelse	2019	2018
Kapitalvärde (inkl konsolideringsreserv) av pensionsförpliktelsen vid årets början	6 875	7 041
Intäkt/kostnad exklusive räntekostnad som belastat resultatet	232	191
Räntekostnad	107	100
Effekt av nya parametrar enligt tryggandelagen	168	-43
Utbetalning av pensioner	-432	-414
Kapitalvärde av pensionsförpliktelser vid årets slut	6 950	6 875

Särskilt avskilda tillgångar som stiftelsen förvaltar

Särskilt avskilda tillgångar	2019	2018
Verkligt värde av tillgångar vid årets början	10 814	11 283
Avkastning på särskilt avskilda tillgångar ¹	1 010	10
Gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse	-499	-479
Verkligt värde av tillgångar vid årets slut	11 325	10 814

1) Avkastning på särskilt avskilda tillgångar för 2019 och 2018 redovisas inklusive driftskostnad.

Förvaltningstillgångar minus pensionsförpliktelser	2019	2018
Verkligt värde av tillgångar vid årets slut	11 325	10 814
Kapitalvärde (inkl konsolideringsreserv) av pensionsförpliktelse vid årets slut	-6 950	-6 875
Pensionstillgång	4 375	3 939
I balansräkningen redovisad fordran	-	-

Specifikation avseende årets pensionskostnader	2019	2018
Utbetalda pensioner	-432	-414
Pensioner genom försäkring	-73	-69
Gottgörelse	499	479
Summa pensionskostnader i moderbolaget	-6	-4

Not 30 forts.

Marknadsvärde förvalningstillgångar

Tillgångslag, andel i procent	2019	2018
Aktier och liknande finansiella instrument	21	21
Räntebärande värdepapper	38	43
Övrigt	41	36
Summa	100	100

Moderbolaget förväntar sig avgifter avseende förmånsbestämda planer under 2020 uppgående till 436 miljoner kronor. Den förväntade avkastningen på förvalningstillgångar baseras på den nuvarande sammansättningen av placeringsportföljen.

Ränteantaganden

Apoteket AB:s anslutning till ITP-planen innebär till stor del förändrad tillämpning av ränteantaganden, dels med anledning av att Apoteket AB nu tryggar nyintjänad ålderspension enligt ITP2 i Apotekets Pensionstiftelse, dels att värdesäkring är borttagen avseende intjänad pensionsrätt och utgående pensioner enligt Apotekets pensionsplan. För nyintjänad förmånsbestämd ålderspension enligt ITP2 tillämpas PRI Pensionsgarantis ränteantagande på netto 3,84 procent.

För nyintjänad pension fram till och med pensionering enligt Apotekets pensionsplan tillämpas Finansinspektionens föreskrift om försäkringstekniska grunder, FFFS 2007:31. Dessa föreskrifter innehåller så kallade tryggandegrunder som ska användas för att beräkna kapitalvärden vid tryggande av pensionsutfästelser utanför livförsäkringsbolag och tjänstepensionskassor. För utgående pensioner och intjänad pensionsrätt enligt Apotekets pensionsplan tillämpas räntefot för åtaganden som inte innebär utfästelse om framtida värdesäkring eller indexuppräknig på brutto 0,3 procent.

NOT 31 HÄNDELSE EFTER BALANSDAGEN

Apoteket har under januari 2020 investerat 30 miljoner kronor i den digitala vårdgivaren Doktor24 Healthcare AB. Samtidigt har bolagen inlett ett samarbete för att utveckla nya digitala och fysiska vård- och hälsotjänster. Apoteket AB äger efter transaktionen 20 procent i Doktor24 Healthcare AB. Patricia Industries, som är en del av Investor, kvarstår som största ägare med 80 procent.

Underskrifter

Undertecknade försäkrar att koncern- och årsredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS, sådana de antagits av EU, respektive god redovisningssed och ger en rättvisande bild av koncernens och moderbolagets ställning och resultat samt att förvaltningsberättelsen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av koncernens och moder-

bolagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som de företag som ingår i koncernen står inför.

Resultat- och balansräkningarna ska föreläggas årsstämman för fastställande den 22 april 2020.

Solna den 10 mars 2020

Ingrid Bonde
ORDFÖRANDE

Inger Andersson
LEDAMOT

Barbro Fridén
LEDAMOT

Pia Gideon
LEDAMOT

Lars Nilsson
LEDAMOT

Erik Sandstedt
LEDAMOT

Per Uebel
LEDAMOT

Katarina Rabe
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Lena Rhodin
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Ann Carlsson
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Vår revisionsberättelse har lämnats den 10 mars 2020

KPMG AB

Ingrid Hornberg Román
AUKTORISERAD REVISOR

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Apoteket AB (publ), org. nr 556138-6532

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Apoteket AB (publ) för år 2019.

Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 22–67 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och årsredovisningslagen.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Förvaltningsberättelsen och bolagsstyrningsrapporten är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar, och bolagsstyrningsrapporten är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt rapport över totalresultat och balansräkningen för koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–21, 71–83 och 85–89. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsred i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en

grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om

årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Apoteket AB (publ) för år 2019 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsred i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt

uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Stockholm den 10 mars 2020

KPMG AB

Ingrid Hornberg Román

AUKTORISERAD REVISOR

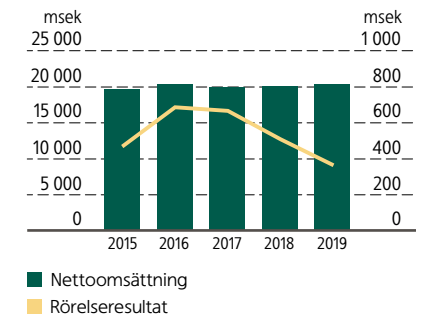
Flerårsöversikt

NYCKELTAL					
	2019	2018	2017	2016	2015
Nettoomsättning, msek	20 321	20 083	19 871	20 325	19 599
Rörelseresultat, msek	365	509	667	687	469
Finansiella poster, msek ¹	-13	-5	-4	-5	-4
Resultat före skatt, msek	417	593	731	818	592
Årets resultat, msek	332	457	566	637	458
Utdelning (beslutad och utbetald följande år), msek ²	140	230	300	300	1 100
Balansomslutning, msek	8 588	8 456	8 648	8 353	8 499
Eget kapital, msek	4 291	4 453	4 748	4 200	5 150
Procentuell förändring av nettoomsättning, %	1,2	1,1	-2,2	3,7	5,6
Rörelsemarginal, %	1,8	2,5	3,4	3,4	2,4
Soliditet, %	50,0	52,7	54,9	50,3	60,6
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	11,9	17,6	25,0	29,6	22,7
Räntabilitet på eget kapital, %	8,2	10,1	12,5	14,8	9,2
Medelantal anställda	3 047	3 023	3 113	3 235	3 318

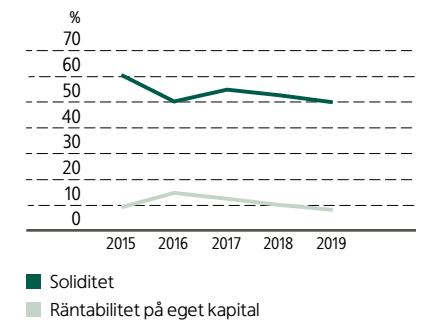
1) Finansiella poster inkluderar inte avkastning på förvaltningstillgångar för pensionsåtagande eller räntekostnad på pensionsåtagande.

2) Utdelning 2019 avser föreslagen ännu ej beslutad utdelning om 140 miljoner kronor.

NETTOOMSÄTTNING OCH RÖRELSERESULTAT

RÄNTABILITET PÅ EGET KAPITAL OCH SOLIDITET

Alternativa resultatmåt

(Icke-IFRS resultatmåt)

Alternativa resultatmåt	Beskrivning	Orsak till användande av mått
Bruttovinst	Nettoomsättning och övriga intäkter med avdrag för varukostnader.	Bolaget är till övervägande del verksamt inom detaljhandel där varukostnaden är ett centralt mått att följa. Bruttovinsten anger överskott före driftskostnader.
Rörelsemarginal	Rörelseresultat i procent av årets nettoomsättning.	Ett av ägarens mål angivet i ägaravisningen. Anger företagets förmåga till återinvestering och långsiktigt värdeskapande.
Rörelsemarginal exklusive leasing	Rörelseresultat exklusive leasing i procent av årets nettoomsättning.	Ett av ägarens mål angivet i ägaravisningen. Anger företagets förmåga till återinvestering och långsiktigt värdeskapande exkluderande effekter av leasing.
Nettoresultat justerat för pension och leasing	Periodens resultat justerat för finansnetto pensioner och därmed relaterad uppskjuten skatt samt effekt av leasingredovisning enligt IFRS16.	Visar periodens resultat exkluderat effekter av Apotekets Pensionsstiftelse och leasing.
Nettolåneskuld	Räntebärande skulder minskat med räntebärande tillgångar, exklusive nettopensionstillgångar och effekt av leasingredovisning enligt IFRS16.	Nettolåneskuld/fordran är det mest relevanta måttet för att visa bolagets totala lånefinansiering.
Eget kapital justerat för pension och leasing	Eget kapital justerat för avkastning, nettotillgångar och uppskjuten skatt hänförlig till pensionstillgångar i Apotekets Pensionsstiftelse. Även effekt av leasingredovisning enligt IFRS16 har justerats.	Koncernens egna kapital exkluderat effekter av Apotekets Pensionsstiftelse och leasing. Pensionstillgången är bunden i Apotekets Pensionsstiftelse där avkastning endast kan nyttjas via gottgörelser för pensionsutbetalningar. Definitioner exkluderande pensionsposter är mer relevant för bolagets verksamhet.
Skuldsättningsgrad, %	Nettolåneskuld dividerat med eget kapital justerat för pension.	Ett av ägarens mål som anges i ägaravisningen. Anger belåningsgrad och därmed finansiell risk.
Skuldsättningsgrad justerat för leasing, %	Nettolåneskuld justerat för leasing dividerat med eget kapital justerat för pension och leasing.	Ett av ägarens mål som anges i ägaravisningen. Anger belåningsgrad exkluderat leasing och därmed finansiell risk.
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	Pensionsjusterat resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader exklusive effekt av leasing enligt IFRS16, i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital för den senaste tolv månadersperioden.	Visar avkastning på kapital som binds i verksamheten.
Räntabilitet på eget kapital, %	Resultat efter skatt i procent av genomsnittligt eget kapital för den senaste tolv månadersperioden.	Visar ur ett aktieägarperspektiv vilken avkastning som ges på ägarens investerade kapital.
Operativt kassaflöde	Utgörs av kassaflöde från den löpande verksamheten med avdrag för löpande investeringar i anläggningstillgångar samt sålda anläggningstillgångar.	Visar totalt kassaflöde som hänförs till den operativa verksamheten.

Härledning alternativt resultatmått

	Beräkning	2019	2018
Mått hänförliga till koncernens resultaträkning			
Nettoomsättning		20 321	20 083
Övriga intäkter		3	10
Handelsvaror		-16 439	-16 197
Bruttovinst		3 885	3 896
Rörelseresultat		365	509
Effekt rörelseresultat leasing		-5	-
Rörelseresultat exklusive leasing		360	509
Rörelsemarginal, %	Rörelseresultat / Nettoomsättning	1,8	2,5
Rörelsemarginal exklusive leasing, %	Rörelseresultat exklusive leasing / Nettoomsättning	1,8	2,5
Resultat före skatt		417	593
Finansnetto pensioner		-66	-89
Rörelseresultat leasing		5	-
Resultat efter finansnetto justerat för pension och leasing		356	504
Periodens resultat		332	457
Finansnetto pensioner		-66	-89
Skatt finansnetto pensioner		14	19
Exkludering resultat leasing		4	-
Nettoresultat justerat för pension och leasing		284	387

Härledning alternativt resultatmått

	Beräkning	2019	2018
Mått hänförliga till koncernens balansräkning			
Räntebärande skulder		-1 385	-900
Räntebärande tillgångar (likvida medel)		112	149
Nettolåneskuld		-1 273	-751
Leasingskuld		710	-
Nettolåneskuld justerat för leasing		-563	-751
Eget kapital justerat för pension och leasing	Beräknas på R12-värden (5 kvartal)	2 297	2 094
Räntebärande kortfristig skuld justerad för pension och leasing	Beräknas på R12-värden (5 kvartal)	685	800
Sysselsatt kapital		2 982	2 894
Eget kapital	UB	4 291	4 453
Pensionsfordran	UB	-2 390	-2 187
Uppskjuten skatt pensionsfordran	UB	492	580
Eget kapital justerat för pension		2 393	2 216
Resultateffekt leasing		4	-
Eget kapital justerat för pension och leasing		2 397	2 216
Skuldsättningsgrad, %	Nettolåneskuld / Eget kapital justerat för pension och leasing	53	34
Skuldsättningsgrad justerat för leasing, %	Nettolåneskuld justerat för leasing / Eget kapital justerat för pension och leasing	23	34
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	Resultat efter finansnetto justerat för pension och leasing R12 / Sysselsatt kapital R12	11,9	17,6
Räntabilitet på eget kapital, %	Periodens resultat R12 / Genomsnittligt eget kapital R12	8,2	10,1
Mått hänförliga till koncernens kassaflödesanalys			
Kassaflöde från den löpande verksamheten		870	390
Investeringar i anläggningstillgångar		-224	-164
Avyttrade anläggningstillgångar		21	0
Operativt kassaflöde		667	226

Hållbarhetsredovisning

Apotekets hållbarhetsredovisning utgår från Global Reporting Initiatives (GRI) standarder för hållbarhetsredovisning.

SIDA

- 74 Om redovisningen
- 74 Verksamhetsstyrning och uppföljning
- 75 Hälsa
- 75 Kunderbjudande
- 76 Miljö
- 77 Medarbetare
- 78 Lönsamhet
- 79 Väsentlighetsanalys
- 79 Hållbarhetsrisker
- 79 Intressentdialog
- 81 GRI-index
- 83 Styrelsen om hållbarhetsredovisningen
- 84 Revisorns rapport

OM REDOVISNINGEN

Hållbarhetsredovisningen visar hur Apoteket skapar långsiktigt värde för kunder och andra intressenter. Redovisningen tas fram årligen, omfattar hela Apotekets verksamhet och inkluderar de hållbarhetsområden som bedömts väsentliga för vår verksamhet. Den senaste redovisningen publicerades 7 mars 2019.

Global Reporting Initiative och Årsredovisningslagen

Apotekets hållbarhetsredovisning har upprättats enligt Global Reporting Initiatives (GRI) standarder för hållbarhetsredovisning, GRI Standards tillämpningsnivå Core. Redovisningen omfattar sidorna 10–21 och 74–83. GRI-index finns på sidorna 81–82 och en beskrivning av väsentlighetsanalysen på sidan 79. Samtliga indikatorer som anges i GRI-index är externt granskade. Hållbarhetsredovisningen omfattar även Apotekets lagstadgade hållbarhetsrapport i enlighet med ÅRL 6 kap 11§. För extern granskning, se Revisors rapport över översiktlig granskning av Apotekets hållbarhetsredovisning samt yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten på sidan 84.

Förändringar i redovisningen

Sekretessavfall sorteras från och med 2018 i samma kärl som läkemedelsavfallet i syfte att underlätta hanteringen på våra apotek. För att få en så rättvisande redovisning som möjligt har andelen sekretessavfall dragits bort från 2019 och 2018 års totala volym.

Emissionsfaktorer för flygresor har uppdaterats vilket påverkar beräkningar avseende tjänsteresor och även totala utsläpp. Resultaten för 2018 och 2017 har omräknats för att möjliggöra jämförelser. Förändringarna tas upp i fotnot vid respektive tabell nedan.

Externa regelverk, standarder och principer

Apoteket är certifierade enligt miljöledningssystemet ISO 14001

sedan 2007 och anslöt sig till FN:s Global Compact 2010. Mer information om lagar och regler som berör Apoteket finns på sidan 79.

VERKSAMHETSSTYRNING OCH UPPFÖLJNING

Apotekets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och andra krav, och vi arbetar med olika verktyg för att vår verksamhet ska vara ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar.

Apotekets mål

Apotekets ekonomiska mål fastställs av ägaren medan övriga mål fastställs av styrelsen. Mål och handlingsplaner följs upp regelbundet i företagsledningen, som också följer upp avvikelser, revisionsresultat och andra nyckeltal kopplade till patientsäkerhet, kvalitet och miljö.

Systematiskt kvalitets- och miljöarbete

Apoteket har ett integrerat ledningssystem för kvalitet och miljö. Det är certifierat enligt ISO 14001:2015 och uppfyller även Socialstyrelsens krav på ledningssystem för systematiskt arbete med kvalitet och patientsäkerhet. Ledningssystemet är vårt verktyg för att arbeta systematiskt med verksamhetsstyrning, patientsäkerhet, lagefterlevnad och minskad miljöbelastning.

Apotekets hållbarhetspolicy fastställs av styrelsen och utgör grunden för vårt hållbarhetsarbete och ledningssystem. Riktlinjer såsom Apotekets uppförandekod för leverantörer fastställs av vd.

Varje apotek genomför varje år en egeninspektion för att kontrollera efterlevnad av externa och interna krav. Intern revision genomförs regelbundet för ytterligare kontroll. Avvikelser dokumenteras och följs upp för att korrigerande och förebyggande åtgärder ska kunna vidtas.

Kvalitetssäkrade roller fastställs för de medarbetare som möter kund eller arbetar i produktionen. Medarbetarna ges möjlighet att

vidareutveckla sin kompetens, till exempel när det gäller produkter och terapiområden men även hållbar utveckling, kvalitet och uppförandekodens värderingar.

Ledningssystemet utvärderas regelbundet i företagsledningen. Under året har en omcertifiering genomförts av extern part. Resultatet blev att Apotekets ledningssystem fortsatt är certifierat och uppfyller kraven enligt miljöledningssystemet ISO 14001:2015.

Medlemskap i organisationer

Apoteket är medlemmar i Svensk Handel, Sveriges Apoteksörening, SNS och Näringslivets säkerhetsdelegation.

HÄLSA

Hälsa och säkerhet för kunder och medarbetare är kärnan i Apotekets vision Ett liv i hälsa. Vi är en hälsoaktör som erbjuder rådgivning, produkter och tjänster som gör det enklare att må bra.

Vi finns tillgängliga där kunderna behöver oss, till exempel via våra apotek, ombud eller digitala kanaler. Vi erbjuder också läkemedelsförsörjning för sjukvården och dosförpackade läkemedel för både slutenvård och öppenvård.

Apotek fyller en viktig funktion som det sista kontrollsteget i vården. Våra farmaceuter kontrollerar att kundens recept är korrekt och för dialog med förskrivaren om något behöver korrigeras.

Kundernas hälsa och säkerhet

Apoteket har utvecklat ett hälsindex vilket baseras på en kundundersökning som genomförs två gånger per år. Indexet utgår från skalan 1-100 och mäter bland annat respondenternas preferenser och kännedom om Apoteket kontra andra aktörer och graden av upplevd hjälp utifrån behov, personalens engagemang, kunskap och lyhördhet. Undersökningen ger oss underlag för att anpassa vårt kunderbjudande efter kundernas behov. Årets resultat var 68 vilket motsvarar föregående års resultat.

Vi genomför också NKI-mätningar (Nöjd kund-index) som mäter kundnöjdhet och bland annat kundernas upplevelse av bemötande och hjälp med sin hälsa hos Apoteket. Mätningen används för verksamhetsutveckling på apoteksnivå.

KUNDERBJUDANDE

Apoteket erbjuder läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster som är kvalitetsssäkrade och ska göra det enklare för våra kunder att må bra. Produkter som inte är läkemedel genomgår Apotekets kvalitetskontroll. Alla läkemedel granskas av Läkemiddelsverket.

Apotekets tjänster är utformade i samråd med experter och utförs av utbildad personal.

Vi ställer krav på och samverkar med våra leverantörer för att säkerställa en tillverkning med goda arbetsförhållanden och hänsyn till mänskliga rättigheter. Tillsammans minskar vi riskerna för korruption, utsläpp och antibiotikaresistens. Vi samverkar med andra aktörer i branschen för att minska läkemedels negativa miljöpåverkan. Mer information om värdekedjan för läkemedel finns på apoteket.se.

Apotekets krav på leverantörer

I våra leverantörsavtal ställer vi krav på både kvalitets- och hållbarhetsaspekter. I nya avtal ingår en klausul om accept av Apotekets uppförandekod. Syftet med uppförandekoden är att bidra till goda miljö-, arbetsmiljö- och etiska förhållanden vid tillverkning. Den bygger på internationella konventioner och riktlinjer, som FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, ILO:s konventioner och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Den innefattar områdena miljö, sociala och affärsetiska frågor samt djurskydd och ställer bland annat krav på att leverantören ska arbeta systematiskt med frågorna.

Apotekets långsiktiga ambitionsnivå är att alla leverantörer ska acceptera uppförandekoden. Vår möjlighet att påverka skiljer sig dock åt mellan olika typer av leverantörer, och vi fokuserar därför på de leverantörer som vi kan påverka, leverantörer av receptfria läkemedel och andra apoteksprodukter. Målsättningen omfattar de leverantörer där Apotekets inköpskostnad är minst en miljon kronor per år. Även i de fall inköpskostnaden understiger en miljon

MÅL OCH INDIKATORER, HÄLSA

Mätetal	Mål	Mål	2019	2018	2017
	2020	2019			
Hälsindex	69	68	68	68	–

MÅL OCH INDIKATORER, KUNDERBJUDANDE

	Mål 2020	Mål 2019	2019	2018	2017
Leverantörer av receptfria läkemedel och apoteksprodukter som accepterat Apotekets uppförandekod, %	100	100	75	80	78

1) Utfallet förklaras av att flera leverantörer har ökat sin portfölj av egenvårdsprodukter. Flera befintliga receptfria läkemedel har flyttat från en leverantör som har accepterat uppförandekoden och som ligger ovanför avgränsningen på en miljon kronor, till en leverantör som vi inte har avtal med och som tidigare befunnit sig under avgränsningen.

kronor finns leverantörer som undertecknat uppförandekoden. Dessa inkluderas dock inte i beräkningen av målet. Vid utgången av 2019 hade 75 (80) procent accepterat uppförandekoden.

Internt följer vi även upp leverantörskategorierna indirekt material och tjänster samt leverantörer av receptbelagda läkemedel som köps in via vår egen grossistverksamhet. För att påverka och bidra till hållbar utveckling även hos andra leverantörer av receptbelagda läkemedel arbetar vi istället med andra metoder, såsom branschgemensamma initiativ.

Leverantörsgranskning

Apoteket granskar inom ramen för kvalitetskontrollen alla tillverkare av produkter som inte är läkemedel. Detta för att säkerställa att tillverkningen går korrekt till och att produktinnehållet överensstämmer med Apotekets krav. Granskningen omfattar områdena kvalitet, miljö, affärsetik och socialt ansvar. Granskningen genomförs i samband med introduktion av nya produkter i sortimentet. Befintliga tillverkare granskas löpande vid produktintag eller inom återkommande treårsintervall för att säkerställa att informationen om tillverkarna som finns i Apotekets system är uppdaterad.

Granskningen genomförs i form av självutvärderingar, redovisning av tredjepartscertifikat, möten eller platsbesök. Utifrån Apotekets riskklassning fokuserar granskningen särskilt på de krav i uppförandekoden som är mest relevanta för respektive tillverkare. Beroende på resultatet av revisionen tar Apoteket beslut om hur samarbetet ska fortsätta samt behovet av åtgärdsplaner och uppföljande revisioner.

Ambitionen är alltid att åtgärda avvikelser i nära dialog med tillverkaren. Samarbeten avslutas bara i undantagsfall, främst vid allvarliga avvikelser från uppförandekoden och om avvikelser inte rättas till.

Apoteket följer försiktighetsprincipen genom att så långt som möjligt undvika miljöskadliga ämnen i produkterna. I vissa fall krävs att miljöpåverkande ämnen ingår för att produkten ska ha avsedd funktion, till exempel solskyddsmedel.

MILJÖ

Apotekets verksamhet påverkar miljön främst genom våra produkter, transporter och energiförbrukning. Genom vår rådgivning bidrar vi till bättre hälsa och minskad kassation av läkemedel. Genom att ställa krav på och samverka med våra leverantörer kan vi minska utsläpp vid tillverkning och transporter och även undvika miljöskadliga ämnen i våra produkter.

Utsläpp till luft

Apotekets utsläpp av växthusgaser orsakas främst av varutransporter, el, uppvärmning och tjänsteresor. Målet är att samtliga varutransporter ska genomföras med fordon av lägst miljöklass Euro 5 och att transporterna ska vara fossilfria till 2030. För att arbeta mot målen ställer vi krav på våra transportörer. Utöver en ökad andel fossilfria bränslen och euroklass ställer vi också krav på arbetsmiljö, trafiksäkerhet och kvalitet.

Vi målsätter också att utsläppen per rest kilometer i tjänsten ska minska främst genom val av färdmedel som genererar lägre utsläpp.

Utsläppsberäkningarna görs i koldioxidkvivalenter (CO₂e). Basåret för utsläppsberäkningarna är 2014. Beräkningarna utgår från perioden december till och med november året därpå.

Biogena utsläpp redovisas inte. Beräkningar tas upp från och med räkenskapsåret 2020.

Scope 1 tjänstebilar och egen bil i tjänst

Scope 1 avser direkta utsläpp från Apotekets tjänstebilar och egen bil i tjänst. Beräkningen baseras på körda kilometer och emissionsfaktorer per tjänstebil respektive Trafikverkets emissionsfaktorer för bilresor. Utsläppen för scope 1 var 2019 315 (295) ton CO₂e.

Scope 2 direkt energiförbrukning

Scope 2 inkluderar direkta utsläpp från el och uppvärmning av Apotekets lokaler. Beräkning av utsläpp från uppvärmning baseras på antagandet om hundra procent fjärrvärme för hela Apoteket. Schablon för fjärrvärmeanvändning baseras på Energimyndighetens årliga statistik över fjärrvärmeanvändning per yta i lokaler med enbart fjärrvärme, samt uppgifter om Apotekets lokalytor.

Elförbrukningen för enheter där Apoteket har eget elavtal baseras på faktisk elanvändning. För uppskattning av elförbrukning för enheter där el ingår i hyran används schablon för genomsnittlig elförbrukning per lokalyta baserad på förbrukningen för de apotek där förbrukningen är känd. Där Apoteket har eget elavtal köps

ursprungsmärkt vattenkraftsel. För enheter där el ingår i hyran används emissionsfaktor för Nordisk residualmix. Utsläppen för scope 2 var 2019 2 654 (3 209) ton CO₂e.

Scope 3 varutransporter, tjänsteresor och indirekt energiförbrukning

Scope 3 avser Apotekets varutransporter och tjänsteresor exklusive direkta utsläpp från tjänstebilar. Det inkluderar även indirekta utsläpp från produktion av el och uppvärmning.

Beräkningar av utsläpp från varutransporter bygger på metoder i standarden EN16258. Om transportören inte anger annat antas att returtransporter är inkluderade i beräkningarna. Emissionsfaktorer baseras på transportörens uppgifter om bränsletyp. I de fall bränsletyp inte kan redovisas används transportörens egen beräkning av utsläpp. Emissionsfaktorer för de olika bränsletyperna har hämtats från Preem, HBEFA och Energimyndigheten.

Resor med flyg beräknas utifrån antalet kilometer per resa, baserat på indata från reseleverantör och emissionsfaktorer från Network for Transport Measures (NTM). Resor med egen bil i tjänsten beräknas utifrån antalet körda kilometer per bil, med indata från Apotekets system för reseräkningar. Utsläppen från

egen bil fördelas på scope 1 och 3. Hyrbil baseras på antal kilometer rapporterade från leverantör.

Emissionsfaktorer för tjänstebil och hyrbil baseras på olika biltyper medan emissionsfaktor avseende egen bil i tjänst har hämtats från Trafikverket. Utsläppsvärden för fossila- och biobränslen har hämtats från Energimyndigheten. Tågresor beräknas utifrån antal resta kilometer per resa, baserat på indata från reseleverantör, emissionsfaktor från NTM. Utsläppen för scope 3 var 2019 3 440 (3 752) ton CO₂e.

Klimatkompensation

Apoteket klimatkompenserar från och med 2018 för alla transporter till kund, det vill säga de transportlösningar som vi upphandlar själva och därmed kan påverka. Utsläppsvolymen för detta transportled beräknas till omkring 872 (960) ton.

Utsläpp och avfall

Läkemedelsavfall från allmänheten och vår egen verksamhet samt farligt avfall medför störst miljöpåverkan för Apoteket, därför avgränsas redovisningen till dessa avfalls slag.

Så gott som allt farligt avfall som uppstår i vår verksamhet energiåtervinns och mindre än en procent materialåtervinns.

MÅL OCH INDIKATORER, MILJÖ

	Mål 2020	Mål 2019	2019	2018	2017
Miljöbonus för överblivna läkemedel, % ¹	+3	+3	+1,9	-	-
Fossilfria varutransporter (andel förnybara bränslen), %	50	50	44	48	44
Miljösmartare varutransporter (lägst Euro 5), %	90	90	96	88	84
Resa mer klimatsmart (minska koldioxidutsläpp), g/km	130	140	136	143	144
Koldioxidutsläpp från tjänsteresor, ton ²	-	-	801	778	847
Koldioxidutsläpp från el och uppvärmning, ton	-	-	2 844	3 378	3 409
Koldioxidutsläpp från varutransporter, ton	-	-	2 764	3 101	3 834
Koldioxidutsläpp totalt, ton ²	-	-	6 409	7 257	8 090
Koldioxidutsläpp, gram / nettoomsättning i kronor	-	-	0,32	0,36	0,41
Läkemedelsavfall, ton ³	-	-	405	402	417
Farligt avfall, ton	-	-	14	14	22

1) Ersätter tidigare mål Andel som lämnar in överblivna läkemedel på apotek.

2) Uppdaterade emissionsfaktorer för flyg. Resultat för 2018 och 2017 har uppdaterats för att möjliggöra jämförelser. Utsläpp från tjänsteresor, totala utsläpp, scope 3 samt målet Resa mer klimatsmart påverkas.

3) Från och med 2018 hanteras sekretessavfall i samma kärn som läkemedelsavfall. Volym för sekretessavfall exkluderas ur resultatet. 2018 års resultat (435 ton) har korrigerats i efterhand.

Volymerna för farligt avfall bygger på uppgifter om faktisk vikt från anlitad leverantör.

Vår rådgivning bidrar till rätt läkemedelsanvändning, det vill säga att rätt läkemedel används i rätt dos under avsedd behandlingsperiod. Rätt användning innebär klok resursanvändning och besparingar för både samhället och miljön då mängden läkemedel som måste kasseras minskar. Läkemedel som blir över på grund av avbruten behandling, passerat utgångsdatum eller annan orsak ska lämnas in på apotek. Allt läkemedelsavfall energiåtervinns under kontrollerade former och rökgaserna renas. Volymerna för läkemedelsavfall bygger på uppgifter om antal kollin från anlitad leverantör samt schablonvikt per kolli.

Apotekets mål är att fler kunder lämnar in överblivna läkemedel till våra apotek. Från och med 2019 följs målet upp genom statistiken över den miljöbonus som delas ut till kunderna vid inlämning av överblivna läkemedel. Under 2019 ökade miljöbonus med 1,9 procent jämfört med föregående år. För att öka andelen informerar Apoteket allmänheten via den årliga kampanjen Stora läkemedelsinsamlingen. Våra medarbetare delar ut avfallspåsar till kunder vars behandling kan medföra att läkemedel blir över.

Övriga avfallsfraktioner är framför allt papper, plast, metall och glas, vilka materialåtervinns i så stor utsträckning som möjligt. Statistik saknas eftersom hanteringen i regel ingår i fastighetsägarens hantering.

MEDARBETARE

Vi vill vara en attraktiv arbetsgivare som attraherar och behåller kompetenta och motiverade medarbetare. Apotekets personal är en förutsättning för att vi ska kunna bedriva vår verksamhet. De hjälper våra kunder att må bättre genom sin rådgivning och genom att erbjuda läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster.

Kontinuerlig kompetensutveckling är viktig för att medarbetarna ska kunna uppdatera sin kunskap om hälsa och produkter i sortimentet. Kunskapen är grunden för rådgivningen till våra kunder. Vi arbetar också aktivt och systematiskt för mångfald och en god arbetsmiljö.

Hälsa och säkerhet i arbetet

Apotekets vision är Ett liv i hälsa, vilket inkluderar hälsa för både våra kunder och medarbetare. Vi strävar efter så låg sjukfrånvaro som möjligt. Sjukfrånvaro drabbar både den enskilda medarbetaren men orsakar också svårigheter i verksamheten såsom försvärad

MÅL OCH INDIKATORER, MEDARBETARE					
	Mål 2020	Mål 2019	2019	2018	2017
Motiverade medarbetare, % ¹	79	79	–	76	78
Andel medarbetare med utländsk bakgrund, % ²	Spegla Sverige	29	32	30	27
Frisknärvaro, %	68	68	67	63	65
Sjukfrånvaro, %	–	–	5,2	5,4	5,1
Arbetsskador, st	–	–	38	44	60
Genomförda kunskapsprov, % ³	–	–	71	–	–
Personalomsättning, % ⁴	–	–	9	11	10
Totalt antal anställda	–	–	3 345	3 331	3 393
Antal män	–	–	483	480	483
Antal tillsvidareanställda	–	–	3 207	3 160	3 247
– varav män	–	–	451	432	451
Antal visstidsanställda	–	–	138	171	146
– varav män	–	–	32	48	32
Antal heltidsanställda	–	–	1 922	1 957	1 952
– varav män	–	–	392	407	420
Antal deltidsanställda	–	–	1 285	1 374	1 441
– varav män	–	–	59	73	62

1) Ingen medarbetarundersökning genomfördes 2019.

2) Baseras på SCB:s definition av utländsk bakgrund, det vill säga utrikesfödd eller inrikesfödd med två utrikesfödda föräldrar. Målet är att Apotekets mångfald ska spegla samhällets.

3) Avser Apotekets internutbildning för farmaceutiska rådgivare.

4) Baseras på antal tillsvidareanställda som slutat på egen begäran, dividerat med medelantal anställda.

KÖN OCH ÅLDERSFÖRDELNING PER ANSTÄLLNINGSKATEGORI				
	Män	<30 år	30–50 år	>50 år
Farmaceuter 2019	204	262	1 009	561
Övriga anställningskategorier 2019	279	255	797	461
Totalt 2019	483	517	1 806	1 022
Totalt 2018	480	504	1 746	1 081
Totalt 2017	483	539	1 795	1 059

bemanning, produktionsbortfall och ökad arbetsbelastning för de som är kvar på jobbet. Tid som kunde ha ägnats åt kompetensutveckling och innovation kan bli lidande. Bemanningsfrågan är särskilt kritisk för Apoteket eftersom det krävs en farmaceut på plats för att ett apotek ska få hålla öppet.

Sjukfrånvaron följs upp månadsvis för att vi snabbt ska kunna agera om trenden skulle utvecklas i negativ riktning. Vårt mål är att öka frisknärvaron. Under 2019 ökade frisknärvaron till 67 (63) procent.

Vi arbetar aktivt för att förebygga och hantera arbetsskador. Under året har vi förbättrat vår uppföljning genom att arbeta med att ta fram ett system för tillbud, olycksfall och observationer. Det ger oss bättre överblick över risksituationer och underlättar inrapporteringen. Inrapporterade ärenden analyseras och vid behov vidtas åtgärder.

Apoteket följer föreskrifterna för systematiskt arbetsmiljöarbete. Det innebär att vi löpande undersöker vår arbetsmiljö, riskbedömer observationer, tar fram handlingsplaner och följer upp. Under de senaste åren har vi valt att lägga ännu större fokus på arbetsmiljöutbildningar för chefer. Varje chef ska genomgå en obligatorisk e-utbildning vartannat år och ska dessutom genomgå en kompletterande tvådagarsutbildning.

Anställning, utbildning och kompetens

Apotekets medarbetare har olika kompetens och utbildning. Det som särskiljer oss från andra branscher är framför allt att det krävs en farmaceut på plats för att ett apotek ska få hålla öppet. Därför är vi måna om att rekrytera personer med rätt kompetens men framför allt att de väljer att stanna kvar hos oss. Vår målsättning är att öka andelen motiverade medarbetare. Ingen medarbetarundersökning genomfördes under 2019 på grund av översyn av mätmetod.

Kompetensutveckling ingår i den individuella utvecklingsplanen som följs upp regelbundet vid utvecklingssamtal. Apoteket har infört obligatoriska e-utbildningar för att säkra medarbetarnas kompetens inom farmaci, egenvård och förskrivning. Syftet är att bibehålla en hög kompetensnivå så att vi kan ge kunderna korrekta råd och hjälp. Under 2019 hade 71 procent av våra farmaceuter på öppenvårdsapotek genomfört utbildningen för farmaceutisk rådgivning.

Personalomsättning är ett nyckeltal som vi bevakar, för personalen generellt och för yrkesrollen farmaceuter. Vi strävar efter att hålla personalomsättningen på en låg nivå. Det gör vi till exempel genom att arbeta systematiskt med arbetsmiljö, ledarskap, employer

branding och schemalagd kompetensutveckling där vår personal får möjlighet att lära sig mer inom utvalda områden. En utmaning som vi delar med andra branscher är att personalomsättningen varierar geografiskt.

Mångfald och lika möjligheter

Apotekets mål är att spegla mångfalden i samhället. I dagsläget speglar vi den etniska mångfalden när det gäller medarbetare med utländsk bakgrund. Vi behöver personal med olika bakgrund, perspektiv och erfarenheter för att förstå våra kunders behov och samtidigt skapa innovation, konkurrenskraft och en motiverande arbetsplats. För att bejaka mångfalden och öka den individuella valfriheten inom företaget har medarbetarna också möjlighet att byta ut de ordinarie helgdagar och helgdagsaftnar som enligt kollektivavtalet är arbetsfria, mot andra dagar på året.

På våra apotek är drygt åtta av tio medarbetare kvinnor. Snedfördelningen kan härledas redan till farmaceututbildningarna dit fler kvinnor än män söker sig, vilket leder till att branschen är kvinnodominerad. Av de utexaminerade männen söker sig merparten till läkemedelsindustrin istället för apoteksbranschen. Könsfördelningen i Apotekets styrelse och företagsledning ligger på en jämn nivå, läs mer på sidorna 85–86.

Apoteket arbetar med lönekartläggning för jämlika löner. Vi vidtar åtgärder om det skulle finnas obalans mellan män och kvinnor.

Personalindikatorernas avgränsningar

Samtliga personalindikatorer bygger på faktiskt antal anställda per 31 december om inget annat anges. Vikariat, säsongsanställning och provanställning redovisas inte. Statistiken bryts inte ned per region eftersom Apotekets verksamhet endast bedrivs inom Sverige, vilket betraktas som en enda region. Konsulter utgör endast omkring fyra procent av den totala personalstyrkan och inkluderas därför inte.

Antalet anställda som arbetar efter avrop och med timlön varierar under året. Framför allt har detta samband med semesterperioder och storhelger då extra resurser behövs för att ersätta ledig ordinarie personal. Under en normal månad har Under en normal månad under år 2019 hade Apoteket omkring 800 timanställda och under sommar samt jul och nyår ökade antalet till 900–1 000. Timanställda arbetar i snitt 25 procent av en heltid. Samtliga medarbetare omfattas av kollektivavtal. Avtalet finns tillgängligt på Apotekets intranät.

LÖNSAMHET

En sund och långsiktigt hållbar ekonomi är en förutsättning för att Apoteket ska kunna fortsätta vara en konkurrenskraftig hälsoaktör. Vi bedriver vår verksamhet i enlighet med lagar och andra krav och tar avstånd från mutor och korruption.

Långsiktig lönsamhet

Apoteket arbetar mot ambitiösa ekonomiska mål som ska säkerställa värdeskapande. Målen är långsiktiga och utvärderas över en konjunkturcykel eller fem till sju år. Väsentliga förändringar i affärsplan eller omvärld kan motivera en förnyad översyn av de ekonomiska målen. Apotekets ägare beslutade om de nuvarande ekonomiska målen vid årsstämman 2013.

Apotekets målsättning är i enlighet med ägarens krav att öka företagets långsiktiga lönsamhet, vilket förväntas ge direkta positiva effekter för samhället. Ökad lönsamhet är en förutsättning för att verksamheten ska kunna fortsätta utvecklas för att möta kundernas behov. Dessutom kan mer pengar delas ut till ägaren, vilket kommer hela svenska folket till godo.

För mer information om utfall och förutsättningar inom det ekonomiska området, se finansiella rapporter.

Antikorruption

Apoteket arbetar för att en etisk och ansvarstagande företagskultur. Vi tolererar inte någon form av mutor eller otillbörlig påverkan i relation till leverantörer eller kunder. Apotekets riktlinjer angående mutor och korruption följer "Kod för gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet" från Institutet mot Mutor. Detta ligger i

MÅL OCH INDIKATORER, EKONOMI

	Mål 2020	Mål 2019	2019	2018	2017
Lönsamhetsmål, rörelsemarginal, %	3,0	3,0	1,8	2,5	3,4
Skuldsättningsgrad, %	40–80	40–80	53	34	34
Utdelning, % av pensionsjusterat nettoresultat	40–60	40–60	50	59	59
Utdelning, msek			140 ¹	230	300

1) Enligt styrelsens förslag till vinstdisposition.

linje med regeringens vilja att statliga bolag ska agera föredömen i svenskt näringsliv. Apotekets hållbarhetsutbildning som riktar sig till alla medarbetare tar bland annat upp antikorrupcion och etiska frågor. Alla våra medarbetare ska känna till reglerna och särskilt viktigt är det för medarbetare som har nära kontakter med leverantörer. Kunderna ska kunna lita på att allt som finns på apotekshyllan har kvalitetssäkrats och köpts in på ett korrekt sätt.

Inga bekräftade korrupsionsincidenter har inträffat under året och inte heller några bekräftade incidenter år 2017–2018.

Regelefterlevnad

Apoteket omfattas av de lagar och regelverk som reglerar svensk apoteksverksamhet. Tillsynsmyndigheter är främst Läke-medelsverket, Socialstyrelsen, Tandvårds- och läke-medelsförmånsverket, Inspektionen för vård och omsorg, Datainspektionen och eHälsomyndigheten. Dessutom tillkommer andra regelverk som exempelvis miljö- och arbetsmiljölagstiftning. Apoteket arbetar systematiskt för att bevaka förändringar i regelverken, för att i god tid anpassa de interna rutinerna till förändringarna.

Apoteket har ett internt visseblåsarsystem införts för att ge möjlighet att rapportera misstankar om oegentligt agerande utan risk för repressalier. Systemet är ett komplement till Apotekets normala rapporteringskanaler.

Inga betydande böter eller ickemonetära sanktioner mot Apoteket för brott mot gällande lagar och bestämmelser har förekommit under året. Några betydande böter eller ickemonetära sanktioner förekom inte heller under 2017–2018.

VÄSENTLIGHETSANALYS

Väsentlighetsanalysen bygger på risker och möjligheter för de väsentliga aspekter som rapporteras i Apotekets hållbarhetsredovisning. Den senaste analysen genomfördes under 2017 och baseras förutom GRI:s principer på flera ramverk; FN:s globala mål, FN:s vägledande principer för mänskliga rättigheter, Global Compact, Svenska miljömålen, Folkhälsomålen, Statens krav på statliga bolag samt särskilda förväntningar på Apoteket, nya krav i ÅRL, ISO 14001:2015 samt Integrated Reporting.

Utifrån ramverken har en lista över relevanta aspekter sällats fram. Aspekterna har prioriterats av Apotekets företagsledning och utvalda intressenter. De prioriterade aspekterna har bidragit till Apotekets strategiarbete under 2019. Årets års- och hållbarhetsredovisning speglar analysresultatet, till exempel inom områden som dialog för att öka nyttan av läkemedel, vårt

arbete för bättre levnadsvanor och medarbetarnas utbildning och mångfald.

Apotekets väsentliga aspekter framgår av GRI-index, liksom var i värdekedjan aspektens påverkan förekommer.

HÅLLBARHETSRISKER

Med hållbarhetsrisker avses faktorer med påverkan på långsiktiga värden ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Följande hållbarhetsrisker har Apoteket identifierat som väsentliga.

Personal- och sociala risker rör framför allt kompetens och bemanning vilka är kritiska faktorer för apotekens öppethållande och tillgängligheten till läkemedel. Arbetsmiljörisker inkluderar risk för ökad sjukfrånvaro och diskriminering. Läs om vår hantering av riskerna på sidorna 77–78.

Miljörisker handlar om skador på biologisk mångfald, försämrad vattenkvalitet och antibiotikaresistens på grund av tillverkning, användning och kassation av läkemedel. Apotekets varutransporter, energi och förpackningar är andra miljöriskområden. Läs om hur vi hanterar riskerna på sidorna 76–77.

Korrupsionsrisker berör främst offentlig upphandling inom Apotekets vårdaffär, inköp som inte följer våra inköpsriktlinjer samt mutor och otillbörligt beteende i leverantörsledet. Information om hur vi hanterar korrupsionsrisker finns på sidan 78–79.

Människorättsrisker i leverantörsledet rör barnarbete eller tvångsarbete. För våra kunder finns en risk att inte få tillgång till nödvändiga läkemedel eller rätt hjälp med sin hälsa. Läs om hur vi hanterar risker i leverantörsledet på sidorna 75–76.

INTRESSENTDIALOG

Apoteket för löpande dialog med intressenter som påverkar och påverkas av vår verksamhet. Under arbetet med års- och hållbarhetsredovisningen har ett antal intervjuer genomförts med utvalda intressenter, till exempel Demensförbundet, Axfoundation, Lunds Universitet och Världsnaturfonden WWF. Temat för intervjuerna var risker, med särskilt fokus på hållbarhetsrisker. Intervjuerna kompletterade väsentlighetsanalysen och användes som underlag i Apotekets årliga riskanalys för att ytterligare integrera hållbarhetsaspekterna i strategiarbetet. Intressentdialogen sammanfattas på sidan 80.

Intressentdialog, fortsättning

Apoteket för under året löpande dialog med olika intressenter för att fånga upp risker och möjligheter kopplade till våra väsentliga aspekter. Vi har också genomfört ett antal intervjuer med utvalda intressenter inför arbetet med års- och hållbarhetsredovisningen. Resultatet presenteras översiktligt i tabellen nedan.

INTRESSENT	EXEMPEL PÅ KANALER FÖR DIALOG	VIKTIGA HÅLLBARHETSFRÅGOR	APOTEKETS ÅTGÄRDER
Konsumenter Befintliga och potentiella kunder.	Kundmöten, kundundersökningar, system för avvikelser och förbättringsförslag, samt kundforum på apoteket.se.	Tillgänglighet och pris. Läkemedelsrådgivning, insamling av överblivna läkemedel, produkter utan skadliga ämnen för människor och miljö. Hjälp för människor att leva mer hälsosamt.	Koll på läkemedel, Dospac och receptförnyelse på apotek. Lokal anpassning, webbunikt sortiment och utveckling av nya hälsotjänster.
Vård och omsorg Regioner, kommunala vårdinrättningar, privata vårdgivare och företag.	Avtalsråd, upphandling och särskilda möten om dosförpackade läkemedel.	Följsamhet, läkemedelsbehandling och dosförpackade läkemedel. Uppföljning av miljö- och sociala krav vid tillverkning.	Fortsatt dialog med leverantörer och regioner kring hållbarhetsfrågor och följsamhet.
Medarbetare Befintliga och potentiella medarbetare.	Medarbetarundersökning, Apotekets intranät och dialog i vardagen på olika nivåer i organisationen.	Utbildning och kompetensutveckling, hälsa och arbetsbelastning, bemanning och mångfald.	E-utbildningar inom farmaci, egenvård och förskrivning. Arbetsmiljöutbildning, ledarutbildning, friskvårdsbidrag, traineeprogram, praktik för farmaceutstudenter och språkpraktik för nyanlända apotekare.
Ägare Svenska staten genom Näringsdepartementet.	Ägarpolicy, ägardialog, bolagsstämma och seminarier.	Statliga bolag ska alltid agera föredömligt och i enlighet med lagar och andra krav, och vara långsiktigt lönsamma. Fokus på de globala målen, mänskliga rättigheter och de svenska miljömålen.	Fortsatt integration av hållbarhetsaspekter i verksamheten, samt fortsatt höga förväntningar på Apoteket som statligt ägd apotekskedja.
Leverantörer Leverantörer av läkemedel, övriga apoteksprodukter och indirekt material.	Möten, mejl, telefon, leverantörsdagar, utbildning, samt avtalsförhandlingar.	Utsläpp till vatten, cirkularitet, resurseffektivitet, energi och klimat. Arbeta för bättre levnadsvanor, motverkande av antibiotikaresistens, kvalitetssäkring av produkter.	Samverkan kring följsamhet, förpackningar, transportlösningar och läkemedels miljöpåverkan.
Intresseorganisationer Rädda Barnen, Koll på läkemedel, Håll Sverige Rent, SNS, patientorganisationer, branschorganisationer.	Möten med Sveriges Apoteksförning, Koll på läkemedel, Rädda Barnen och Håll Sverige Rent.	Läkemedels miljöpåverkan, jämlik hälsa, rätt läkemedelsbehandling, antikorruption, mänskliga rättigheter, cirkularitet, resurseffektivitet och nedskräpning.	Fördjupat samarbete med Sveriges Apoteksförning kring läkemedels miljöpåverkan, fortsatt samarbete med Rädda Barnen kring hälsa på lika villkor, deltagande i nätverket Håll Havet Rent och Koll på läkemedel.
Politiker och myndigheter Departement och myndigheter som påverkar Apotekets verksamhet.	Särskilda möten med fokus på hållbart företagande, återkommande möten med Näringsdepartementet, Socialdepartementet, Läkemedelsverket, TLV, eHälsomyndigheten och Socialstyrelsen.	Apotekets bidrag till bättre läkemedelsbehandling. Miljökrav vid läkemedelstillverkning och försäljning. Insamling av överblivna läkemedel.	Engagemang i samhällsfrågor, deltagande i olika forum och debatter för att påverka och inhämta omvärldsinformation.

GRI-index

Hållbarhetsredovisningen är upprättad utifrån Global Reporting Initiatives (GRI) internationella standarder för hållbarhetsredovisning, GRI Standards tillämpningsnivå Core. Samtliga aspekter och indikatorer är externt granskade. Vid egna indikatorer noteras "Egen". I kolumnen UNGC hänvisas till principer i Global Compact.

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information/kommentar	UNGC
GRI 101: Grundläggande principer 2016				
GRI 102: Allmänna upplysningar 2016				
Organisationsprofil				
102-1	Organisationens namn	46		
102-2	Aktiviteter, varumärken, produkter och tjänster	46		
102-3	Lokalisering av huvudkontor	46		
102-4	Lokalisering av verksamhet	46		
102-5	Ägarstruktur och bolagsform	46		
102-6	Marknader som organisationen är verksam på	22		
102-7	Organisationens storlek	22, 71, 77		
102-8	Information om personalstyrkan	77		6
102-9	Leverantörskedja	75		
102-10	Väsentliga förändringar i organisationen och dess leverantörskedja	22, 75		
102-11	Tillämpning av försiktighetsprincipen	76		
102-12	Externa initiativ	74, 81		
102-13	Medlemskap i organisationer	75		
Strategi				
102-14	Uttalande från vd	6–7		
Etik och integritet				
102-16	Organisationens värderingar och etiska principer	78–79		10
Styrning				
102-18	Struktur för bolagsstyrning	31–32		
Involvering av intressenter				
102-40	Organisationens intressentgrupper	80		
102-41	Andel av anställda som omfattas av kollektivavtal	78		3
102-42	Princip för identifiering och urval av intressenter	79–80		

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information /kommentar	UNGC
102-43	Kommunikation med intressenter	79–80		
102-44	Viktiga frågor i intressentdialogen	79–80		
Rapporteringsgrunder				
102-45	Enheter som ingår i organisationens finansiella redovisning	64		
102-46	Definition och avgränsningar av redovisningens innehåll	79		
102-47	Identifierade väsentliga aspekter	81–82		
102-48	Förändringar av information som lämnats i tidigare redovisningar	74		
102-49	Väsentliga förändringar i redovisningen	74		
102-50	Redovisningsperiod	22		
102-51	Datum för publicering av senaste redovisning	74		
102-52	Redovisningscykel	74		
102-53	Kontaktperson för frågor om redovisningen	88		
102-54	Uttalande om rapportering i enlighet med GRI Standards	74, 84		
102-55	GRI-index	81–82		
102-56	Extern granskning	84		
Ekonomi				
GRI 201: Ekonomiskt resultat 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–75, 78–80	Omfattar Apoteket	
Egen	Rörelsemarginal	21, 78		
GRI 205: Antikorruption 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–75, 78–80	Omfattar Apoteket och leverantörsledet	10
205-3	Korruptionsincidenter och åtgärder	78–79		10

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information /kommentar	UNGC
Egen: Lagefterlevnad				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–75, 79–80	Omfattar Apoteket	
Egen	Betydande böter	79		
Miljö				
GRI 305: Utsläpp till luft 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–76, 79–80	Omfattar Apoteket och leverantörsledet	7–8
305-1	Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1)	76	Exkl. biogena utsläpp	7–8
305-2	Energi indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2)	76	Exkl. biogena utsläpp	7–8
305-3	Andra indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3)	76	Exkl. biogena utsläpp	7–8
305-4	Utsläppsintensitet avseende växthusgaser	76		8
GRI 306: Utsläpp och avfall 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–77, 79–80	Omfattar Apoteket, leverantörsledet och kundledet	8
306-2	Total avfallsvikt, avfallslag och hantering	17, 76–77	Omfattar endast läkemedelsavfall och farligt avfall	8
Sociala aspekter				
GRI 401: Anställning 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–75, 77–80	Omfattar Apoteket	
Egen	Personalomsättning	77–78		
GRI 403: Hälsa och säkerhet i arbetet 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–75, 77–80	Omfattar Apoteket	
Egen	Frisknärvaro	77–78		
Egen	Sjukfrånvaro	77–78		
Egen	Arbetsskador	77–78		

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information /kommentar	UNGC
GRI 404: Utbildning 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–75, 77–80	Omfattar Apoteket	6
Egen	Genomförda kunskapsprov	77–78		6
GRI 405: Mångfald och lika möjligheter 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–75, 77–80	Omfattar Apoteket	6
405-1	Mångfald i styrelse, ledning och bland medarbetare	77–78, 85–86		6
GRI 308 och 414: Utvärdering av leverantörer (miljö 308, 2016 samt socialt 414, 2016)				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–75, 79–80	Omfattar leverantörsledet	
Egen	Leverantörer som accepterat uppförandekod	15, 75		
Egen	Leverantörer som granskats utifrån sociala och miljökriterier	75–76		1, 2, 4–6
GRI 416: Kundens hälsa och säkerhet 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	74–75, 79–80	Omfattar Apoteket och kundledet	
Egen	Hälsoindex	12, 75		

Styrelsen om hållbarhetsredovisningen

Hållbarhetsredovisningen tillika den lagstadgade hållbarhetsrapporten utifrån ÅRL 6 kap 11 § vars innehåll anges på sidan 74 har godkänts för utfärdande av styrelsen.

Solna den 10 mars 2020

Ingrid Bonde
ORDFÖRANDE

Inger Andersson
LEDAMOT

Barbro Fridén
LEDAMOT

Pia Gideon
LEDAMOT

Lars Nilsson
LEDAMOT

Erik Sandstedt
LEDAMOT

Per Uebel
LEDAMOT

Katarina Rabe
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Lena Rhodin
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Ann Carlsson
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Revisorns rapport över översiktlig granskning av Apoteket ABs hållbarhetsredovisning samt yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till Apoteket AB (publ), org. nr 556138-6532

Inledning

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Apoteket AB att översiktligt granska Apoteket ABs hållbarhetsredovisning för år 2019. Apoteket AB har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning till sidorna 10–21 och 74–83 i detta dokument vilket även utgör den lagstadgade hållbarhetsrapporten.

Styrelsens och företagsledningens ansvar

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen inklusive den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med tillämpliga kriterier respektive årsredovisningslagen. Kriterierna framgår på sidan 74 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av ramverket för hållbarhetsredovisning utgivet av GRI (Global Reporting Initiative) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som

bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning och lämna ett yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Vårt uppdrag är begränsat till den historiska information som redovisas och omfattar således inte framtidsorienterade uppgifter.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningssåtgärder. Vi har utfört vår granskning avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. En översiktlig granskning och en granskning enligt RevR 12 har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till Apoteket AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningssåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir

medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning av hållbarhetsredovisningen utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för våra uttalanden nedan.

Uttalanden

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

En lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 10 mars 2020
KPMG AB

Ingrid Hornberg Román
AUKTORISERAD REVISOR

Torbjörn Westman
SPECIALISTMEDLEM I FAR

Styrelse och revisor

INGRID BONDE

Civilekonom
Ordförande sedan 2019.
Född 1959.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseordförande i Hoist Finance och Alecta. Styrelseledamot i Loomis och Securitas. Ordförande i Klimatpolitiska Rådet och ledamot i Kollegiet för svensk bolagsstyrning.

Tidigare befattningar: Generaldirektör Finansinspektionen, vd AMF pension, CFO Vattenfall.

INGER ANDERSSON

Civilingenjör kemi
Ledamot sedan 2017.
Född 1950.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseordförande S:t Eriks Ögonsjukhus och MistraBiotech. Styrelseledamot Miris Holding, och Plastkretsens forskningsstiftelse.

Tidigare befattningar: Generaldirektör Livsmedelsverket, teknisk direktör Arla och Vin & Sprit.

BARBRO FRIDÉN

Leg. läkare
Ledamot sedan 2018.
Född 1956.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseledamot i Vitrolife, Sophiahemmet, European Sperm Bank, Getinge, Helsa och Svenska Sjöräddningssällskapet.

Tidigare befattningar: Sjukhusdirektör Sahlgrenska Universitetssjukhuset, divisionschef Astrid Lindgrens Barnsjukhus.

PIA GIDEON

Civilekonom
Ledamot sedan 2017.
Född 1954.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseordförande Klöver, Qlucore och ActionAid. Styrelseledamot Metria.

Tidigare befattningar:
Befattningar inom Ericsson-koncernen, bland annat marknads- och kommunikationschef Ericsson Nordamerika och koncernen.

LARS NILSSON

Civilekonom
Ledamot sedan 2018.
Född 1956.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseledamot Svenska Spel. Styrelseledamot (suppleant) Apotekets Pensionsstiftelse.

Tidigare befattningar:
Styrelseledamot Qliro Group, Filippa K. CFO Nordic Cinema Group, Group CFO och vice vd Tele2. Motsvarande roller inom Axfood och Fritidsregruppen.

ERIK SANDSTEDT

Civilekonom
Ledamot sedan 2019.
Född 1976.

Andra väsentliga uppdrag:
Kansliråd, bolagsanalytiker och bolagsförvaltare Näringsdepartementet.

PER UEBEL

Civilekonom
Ledamot sedan 2019.
Född 1966.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseordförande Viometrics och Ludwig Sörensen. Styrelseledamot Felestad, Blomsterlandet och LS Trading.

BRITT-MARIE BRINCK

Arbetsagarrepresentant (suppleant), utsedd av Sveriges Farmaceuter.
Leg. apotekare
I Apotekets styrelse sedan 2019.
Född 1977.

INGELA BRINDELL-LINDBERG

Arbetsagarrepresentant (suppleant), utsedd av Unionen.
I Apotekets styrelse sedan 2018.
Född 1959.

KATARINA RABE

Arbetsagarrepresentant, utsedd av Sveriges Farmaceuter.
Farmacie magister, leg. receptarie
I Apotekets styrelse sedan 2019.
Född 1964.

LENA RHODIN

Arbetsagarrepresentant, utsedd av Unionen.
Apotekstekniker
I Apotekets styrelse sedan 2014.
Född 1959.

Revisor

INGRID HORNBERG ROMÁN

Auktoriserad revisor, KPMG AB, vald 2015.
Född 1959.

Andra väsentliga uppdrag:
Apotek Produktion & Laboratorier, BillerudKorsnäs, EQT Partners, Linas Matkasse och RISE.

Företagsledning

ANN CARLSSON

Vd och koncernchef
Fil. kand. Anställd och
medlem i företags-
ledningen sedan 2010.
Född 1966.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom ICA-koncernen,
senast som chef affärsom-
råden ICA.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseledamot Sveriges Apo-
teksförening, Vattenfall, Martin
& Servera, Svenskt Näringsliv,
Svensk Handel, SNS och Ruter
Dam.

EVA HEMB

CFO
Civilekonom. Anställd och
medlem i företagsledningen
sedan 2017.
Född 1966.

Tidigare befattningar:
Vice vd och CFO på BB Tools,
CFO Saint-Gobain Nordic and
Baltics, finansdirektör Dahl
International.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseledamot (suppleant) i
Apotekets Pensionsstiftelse.

LARS SKUTHOLM

Vice vd och direktör
Försäljning & Drift
Civilekonom. Anställd 2009
och medlem i företags-
ledningen sedan 2011.
Född 1968.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom Pharmacia,
Nycomed, Novartis och Nestlé.

JOACHIM NIELSEN

Direktör Kunderbjudande
Civilekonom. Anställd 2015 och
medlem i företagsledningen
sedan 2016.
Född 1965.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom ICA-koncernen
(affärs- och butiksutveckling),
etableringschef Apoteket och
grundare av apotekskedjan
Medstop.

ANNA ROGMARK

Chefsjurist, HR - och
hållbarhetsdirektör Jur. kand.
Anställd 2005 och medlem i
företagsledningen
sedan 2010.
Född 1965.

Tidigare befattningar:
Bolagsjurist Biovitrum
och Pharmacia.

MIKAEL LENNERYD

Marknadsdirektör
Fil. kand. Anställd och medlem i
företagsledningen sedan 2018.
Född 1969.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom digital utveckling
och marknadskommunikation
på Samsung, ComHem och
KnowIT.

OLLE CARLS

Logistikdirektör (även ansvarig
för It t.o.m. 31 jan 2019)
MBA. Anställd och medlem i
företagsledningen sedan 2012.
Född 1960.

Tidigare befattningar:
Logistikdirektör Dahl
Sverige AB, vd UPS Logistics
Group Nordic, marknads-
och it-chef Schenker CLC,
logistikchef Computer 2000.

Adjungerade medlemmar

WICTORIA GLANS

Chef affärsenhet Dos

JOHAN FRÖDIN

Chef affärsenhet Vård

Definitioner och ordlista

APOTEKSOMBUD

Apoteksombud är Apotekets utlämningsställen för läkemedel och andra apoteksprodukter. De finns på orter som saknar vanligt apotek.

APOTEKSPRODUKTER

Produkter som säljs på apotek men inte är läkemedel, till exempel hud- och hårvårdsprodukter, tandvårdsprodukter, hygienartiklar och kosttillskott.

CIRKULÄR EKONOMI

Cirkulär ekonomi är ett ekonomiskt system där produkter och tjänster designas så att de blir värdefulla att återanvända.

COSO

The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ger ut ett sammanhållet ramverk (Internal Control Integrated Framework) för intern styrning och kontroll.

DOS ORIGINAL-FÖRPACKNINGAR

Läkemedel till en dospatient som inte kan förpackas i dospåsar, till exempel ampuller, vätskor och sprutor. De levereras i sin originalförpackning tillsammans med dosförpackade läkemedel.

DOSFÖRPACKADE LÄKEMEDEL

Varje dospåse innehåller de läkemedel patienten ska ta vid ett och samma tillfälle, till exempel morgon, middag och kväll. Apodos är Apotekets tjänst för dosförpackade läkemedel.

EGENVÅRDSPRODUKTER

Receptfria läkemedel och övriga apoteksprodukter.

E-HÄLSOMYNDIGHETEN

Myndighet som ansvarar för register och it-funktioner som öppenvårdsapotek och vårdgivare behöver ha tillgång till för en patientsäker och kostnadseffektiv läkemedels-hantering.

FARMACEUT

Person med farmaceutisk utbildning, apotekare eller receptarie.

FARMACEUTISKA TJÄNSTER

Tjänster som vården upphandlar för sina patienter och brukare, exempelvis kvalitetsgranskning, utbildning och läkemedelsgenomgångar.

FRISKNÄRVARO

Andel tillsvidareanställda medarbetare med färre än åtta sjukdagar under året.

FÖRSKRIVNA PRODUKTER

Produkter som är förskrivna på recept. De kan vara receptbelagda eller receptfria läkemedel. Även andra apoteksprodukter kan förskrivas och inkluderas då i försäljningsstatistiken.

GOTTGÖRELSE FRÅN PENSIONSSTIFTELSE

Tillgodogörande av överskott från pensionsstiftelse som ersättning för utbetalda pensionskostnader.

GRI STANDARDS

Standard för hållbarhetsredovisning från Global Reporting Initiative (GRI).

HANDELSVAROR

Innefattar Apotekets varukostnader för försäljning av läkemedel och övriga apoteksprodukter.

INDIREKT MATERIAL

Produkter och tjänster som Apoteket köper till sin egen verksamhet, exempelvis butiksinredning och kontorsmaterial.

INDIVIDANPASSADE LÄKEMEDEL

Läkemedel som av olika skäl inte tillverkas i läkemedelsindustrin men som ändå behövs. De tillverkas utifrån enskild kunds behov. Benämns också extemporeläkemedel eller specialtillverkade läkemedel.

INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS (IFRS)

Internationell redovisningsstandard som ges ut av International Accounting Standards Board (IASB).

KONSUMENTMARKNAD

Apoteksaktörernas försäljning från butiks- och distanshandeln.

LÄKEMEDELS-INTERAKTION

Kan uppträda när en patient får två eller flera läkemedel samtidigt och substanserna påverkar varandras effekter.

LÄKEMEDELSVERKET

Myndighet som ansvarar för tillsyn av medicintekniska produkter och kosmetika samt godkänner och kontrollerar läkemedel och naturläkemedel.

MEDARBETARE

Antal tillsvidare-, visstids- och timanställda medarbetare obeaktat arbetad tid och frånvaro.

MEDELANTAL ANSTÄLLDA

Beräknas enligt bokföringsnämndens rekommendation R4 som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på månadsvisa mätningar under räkenskapsåret. Korrigering har gjorts för personal med deltidsanställning, föräldradagighet, tjänstledighet samt långtidsjukfrånvaro.

RECEPTBELAGDA LÄKEMEDEL

Läkemedel som måste skrivas ut på recept av person med förskrivningsrätt.

RECEPTFRIA LÄKEMEDEL

Läkemedel som inte kräver en förskrivning på recept. Benämns också OTC, Over-the-counter drugs.

SJUKFRÅNVARO

Totala antalet sjuktimmar för samtliga anställda medarbetare i förhållande till schemalagd tid.

SLUTENVÅRD

Hälsö- och sjukvård som utförs på patienter som är inlagda på sjukhus eller motsvarande.

TANDVÅRDS- OCH LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET (TLV)

Myndighet som granskar och tar beslut om vilka läkemedel och tandvårdsbehandlingar som ska ingå i högkostnadsskydden.

ÖPPENVÅRD

Hälsö- och sjukvård för patienter som inte är inlagda på sjukhus eller motsvarande.

Om redovisningen

Apotekets års- och hållbarhetsredovisning 2019 presenterar året som gått utifrån vår affärsmodell. Redovisningen innehåller finansiell och hållbarhetsrelaterad information som är väsentlig för Apotekets verksamhet och intressenter. Apotekets lagstaddade hållbarhetsrapport som finns på sidorna 10–21 och 74–83 är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI) standarder för hållbarhetsredovisning.

Extern revision och granskning

Årsredovisningen på sidorna 22–67 omfattas av revision, se revisionsberättelsen på sidorna 68–70. Hållbarhetsredovisningen har varit föremål för översiktlig granskning, se revisors rapport på sidan 84.

Följ oss på

FINANSIELLA RAPPORTER FÖR 2020

Delårsrapport januari – mars 2020: 23 april

Delårsrapport januari – juni 2020: 17 juli

Delårsrapport januari – september 2020: 26 oktober

Apotekets årsstämma: 22 april 2020 i Solna.

KONTAKTA OSS GÄRNA

Vi tar gärna emot kommentarer och synpunkter på vår års- och hållbarhetsredovisning via kundservice@apoteket.se eller 0771-450 450.

För ytterligare information om Apotekets årsredovisning, kontakta Ann Carlsson, vd eller Eva Hemb, CFO. För ytterligare information om Apotekets hållbarhetsarbete kontakta Anna Rogmark, chefsjurist samt HR- och hållbarhetsdirektör. Samtliga nås på telefonnummer 010-447 50 00.

Produktion: Apoteket i samarbete med Sthlm Kommunikation & IR

Text: Apoteket.

Formgivning: JF Formgivare

Upphovsrätt: Detta material är upphovsrättsligt skyddat genom lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Upphovsrätten tillhör Apoteket.

Fotografer: Getty Images (sidorna 1 och 13) Jeanette Hägglund (sidorna 2, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 16, 18, 20, 85, 86 och 88), Unsplash (sidan 8), övriga bilder Apoteket.

Av hänsyn till ekonomi och miljö trycker vi inte års-och hållbarhetsredovisningen.

Apoteket AB (publ)

Postadress: Box 3001, 169 03 Solna

Besöksadress huvudkontoret:

Dalvägen 12, Solna

Telefon: 010-447 50 00

E-post: apoteket.sverige@apoteket.se

www.apoteket.se Org nr: 556138-6532